

Vrije Basisschool Sint-Paulus Sint-Denijs-Westrem © Sepp van Dun

Vlaanderen
is onderwijs & vorming

Schoolgebouwenmonitor 2024

Een onderzoek naar de kwaliteit, het beheer en het gebruik van de Vlaamse schoolgebouwen

AGION
AGENTSCHAP VOOR
INFRASTRUCTUUR
IN HET ONDERWIJS

www.agion.be

COLOFON

SAMENSTELLING

Agentschap voor Infrastructuur in het Onderwijs

REDACTIE

Agentschap voor Infrastructuur in het Onderwijs

COÖRDINATIE en EINDREDACTIE

Agentschap voor Infrastructuur in het Onderwijs

GRAFISCHE VORMGEVING

Agentschap voor Infrastructuur in het Onderwijs

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER

Jean Eliaerts, Afgevaardigd bestuurder
Agentschap voor Infrastructuur in het Onderwijs
Koning Albert II-laan 15, 1210 Brussel

WEBSITE

http://www.agion.be

DEPOTNUMMER

D/2025/06467/01

HOE VERWIJST U NAAR DEZE PUBLICATIE?

AGION (2025). Schoolgebouwenmonitor 2024 – Een onderzoek naar de kwaliteit, het beheer en het gebruik van de Vlaamse schoolgebouwen.
Agentschap voor Infrastructuur in het Onderwijs
Koning Albert II-laan 15 bus 133, 1210 Brussel

Niets uit dit rapport mag worden gekopieerd of op een andere wijze worden verspreid zonder bronvermelding

VRAGEN OF OPMERKINGEN OVER DIT RAPPORT?

Mail naar info@agion.be

COPYRIGHT

©AGION
Niets uit deze uitgave mag worden verveelvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming van de uitgever.
No part of this book may be reproduced in any form, by mimeograph, film or any other means, without permission in writing from the publisher.

Boom Park Boom © Tim Van de Velde

Gemeentelijke Basisschool De Toverberg Kampenhout © Sepp van Dun

INHOUD

COLOFON 2

INHOUD 5

DANKWOORD 9

MANAGEMENTSAMENVATTING 11

1. INLEIDING 33

1.1 SITUERING 34

1.2 UITVOERING VAN DE SCHOOLGEBOUWENMONITOR 35

1.3 EVALUATIEVRAGEN 36

1.4 RAPPORT EN DATABANK 37

1.5 OPBOUW VAN DIT RAPPORT 38

2. ONDERZOEKSMETHODE 41

2.1 INDICATOREN 42

2.2 POPULATIE EN ONDERZOEKSEENHEDEN 45

2.3 DATAVERZAMELING 47

2.3.1 Primaire data 47

2.3.1.1 Vragenlijst 47

2.3.1.2 Steekproefkenmerken 48

2.3.2 Secundaire data 49

2.4 ANALYSE 50

3. RESULTATEN 53

3.1 DE KWALITEIT VAN DE ONDERWIJSHUISVESTING IN VLAANDEREN 54

3.1.1 Beschrijving van het gebouwenpark 54

3.1.1.1 Omvang van het gebouwenpark 54

3.1.1.2 Ouderdom van het patrimonium 54

3.1.1.3 Aard van verbouwings- of renovatiewerken 56

3.1.1.4 Gebouwtypes 57

3.1.1.5 Type eigendomsrechten 58

3.1.2 Aanwezigheid en bezetting van ruimte of lokalen 59

3.1.2.1 Binnenruimte 59

3.1.2.2 Buitenruimte 60

3.1.3 Dimensies en criteria van kwaliteit 62

3.1.3.1 Veiligheid en hygiëne 62

3.1.3.2 Bouwtechnische staat 65

3.1.3.3 Functionaliteit 66

3.1.3.4 Comfort 68

3.1.3.5 Belevingswaarde 71

3.1.3.6 Gebruiks- en onderhoudskosten 72

3.1.3.7 Het schooldomein en de omgeving van de school 75

3.2 GEBRUIK 76

3.2.1 Buitenschools gebruik van de onderwijsinfrastructuur 76

3.2.2 Cohabitatie met andere onderwijsinstellingen 80

3.2.3 Cohabitatie met niet-onderwijsinstellingen 82

3.2.4 Gebruik van externe infrastructuur door scholen 84

3.3 BEHEER 87

3.3.1 Verantwoordelijken beheer en opvolging werken 87

3.3.2 Beheersplannen 89

3.3.3 Energiegebruik 90

3.3.4 Toegankelijkheid 91

3.3.5 Asbest 92

3.3.6 Loden leidingen 93

3.4 RESULTATEN NAAR ONDERSCHEIDENDE VARIABELEN 94

3.4.1 Soort onderwijs 94

3.4.2 Onderwijsnet 110

3.4.3 Provincie 122

4. BESLUIT 137

5. REFERENTIES 141

6. BIJLAGEN 145

6.1 VRAGENLIJST 146

6.1.1 De kwaliteit van het gebouw 146

6.1.2 Het gebruik van het gebouw 154

6.1.3 Het beheer van het gebouw 159

Stedelijke Basisschool Spoele Lokeren © Sepp van Dun

DANKWOORD

De vierde editie van de schoolgebouwenmonitor is tot stand gekomen dankzij de medewerking van enkele duizenden onderwijsinstellingen in Vlaanderen. Ondanks de talrijke werkopdrachten en drukbezette agenda's, waren heel wat directieleden en gebouwverantwoordelijken bereid om de vragenlijst in te vullen. Bedankt voor jullie deelname aan dit onderzoek naar de kwaliteit, het beheer en het gebruik van het schoolgebouwenpark.

Bijzondere dank gaat uit naar de onderwijsverstrekkers van het gesubsidieerd onderwijs en het GO!, Ipsos en de leden van de raad van bestuur van AGION. Bedankt voor jullie waardevolle input en feedback.

AGION
Brussel, april 2025

Stedelijke Basisschool Spoele Lokeren © Sepp van Dun

Helix Maasmechelen © Sepp van Dun

MANAGEMENTSAMENVATTING

Wat is de schoolgebouwenmonitor?

De schoolgebouwenmonitor 2024 beschrijft via een geheel van indicatoren de kwaliteit, het gebruik en het beheer van de schoolinfrastructuur in Vlaanderen. Het is een grootschalige vrijwillige enquête die AGION om de vijf jaar uitvoert bij alle onderwijsinstellingen in de Vlaamse gemeenschap (uitgezonderd het hoger en universitair onderwijs) over alle netten heen met daarbij vragen naar feitelijke gegevens en perceptievragen.

Methode

De schoolgebouwenmonitor is een netoverschrijdend kwantitatief niet verplicht uitgebreid surveyonderzoek (enquête) bij alle onderwijsinstellingen in Vlaanderen en het Nederlandstalig onderwijs in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (uitgezonderd hoger en universitair onderwijs) dat om de vijf jaar wordt uitgevoerd.

De beoordeling van de kwaliteit, het gebruik en het beheer van de onderwijsinfrastructuur gebeurt vanuit het perspectief van de deelnemende onderwijsinstellingen zelf. De respondenten van de schoolgebouwenmonitor zijn in hoofdzaak schooldirecteurs, verantwoordelijken voor de infrastructuur en leden van het schoolbestuur, die de vestigingsplaatsen van de scholen beoordelen.

Dataverzameling gebeurde door middel van een online enquêtering naar 9 627 vestigingsplaatsen. De responsgraad bedraagt 32%.

De vragenlijst van de huidige schoolgebouwenmonitor werd grondig hervormd om de responstijd sterk te verminderen gezien het een bijkomende vrijwillige inspanning vraagt van de respondent. Daarnaast werd de vragenlijst zo goed mogelijk afgestemd op de actuele ontwikkelingen in het onderwijslandschap. De hervorming laat niet toe om voor elk item in de resultaten een longitudinale vergelijking weer te geven met de vorige editie van de schoolgebouwenmonitor. Waar mogelijk worden de cijfergegevens vergeleken met de vorige editie van de schoolgebouwenmonitor om de evolutie weer te geven. De schoolgebouwenmonitor 2018-2019 kan steeds geraadpleegd worden om een idee te krijgen van de toenmalige resultaten.[1]

Om de resultaten representatief te maken tegenover de populatie werd de respons gewogen aan de hand van controlevariabelen uit de populatie (soort onderwijs, onderwijsnet en provincie).

1 AGION (2020). Schoolgebouwenmonitor 2018-2019 'Indicatoren voor de kwaliteit van de schoolgebouwen in Vlaanderen' Brussel: AGION. Raadpleegbaar via https://www.agion.be/de-schoolgebouwenmonitor-2018-2019

Centrumschool De Knipoog Tollembeek © Sepp van Dun

Besluit

De resultaten tonen een lichte **verjonging van de gebouwen** en we observeren dat een substantieel aandeel van de gebouwen voor onderwijs in de voorbije jaren **grote verbouwingen of renovaties** hebben ondergaan. Dit is een gevolg van de toename aan investeringsmiddelen die de afgelopen jaren werden voorzien.

We observeren ten opzichte van de vorige schoolgebouwenmonitor in 2018-2019 een kleine verbetering in bezettingsgraad van de **leslokalen**, al is er nog steeds sprake van overbezetting in ongeveer een vierde van de leslokalen. Wanneer we de buitenruimte onder de loep nemen zien we dat vestigingsplaatsen vandaag nog steeds vooral over **verharde speelplaatsen** beschikken. De aanleg van **groene speelplaatsen** en onverharde zones krijgt steeds meer aandacht. Een groeiend aantal scholen zet hier op in, waarbij men beroep kan doen op subsidiemogelijkheden vanuit zowel het beleidsdomein Onderwijs en Vorming als Omgeving. De helft van de vestigingsplaatsen heeft vandaag nog geen groene speelplaats.

De **algemene kwaliteit** van de schoolgebouwen op vlak van veiligheid en hygiëne, bouwtechnische staat, functionaliteit, gebruikscomfort, belevingswaarde, kosten en schooldomein is **verbeterd** tussen de periode 2018-2019 en 2024. De resultaten tonen wel verschillende **aandachtspunten** die verdere opvolging en verbetering vragen: ventilatie, maatregelen voor integrale toegankelijkheid, temperatuur in de lokalen, een vlotte openstelling van de school(sport) infrastructuur, akoestisch comfort, fietsveilige nabije omgeving en inbraakbeveiliging.

Een groeiend aantal vestigingsplaatsen stelt de gebouwen open voor **buitenschools gebruik**. Dit is een belangrijke evolutie gezien de talrijke opportuniteiten van onderwijsinfrastructuur om ook buiten de schooluren ingezet te worden én de grote vraag naar ruimte voor lokale verenigingen, sportclubs, buurtinitiatieven, … Een belangrijk aspect dat vlot buitenschools gebruik faciliteert is de mate waarin de onderwijsinfrastructuur op een veilige manier kan opengesteld worden.

In deze schoolgebouwenmonitor werd er ook gepeild naar de aanwezigheid van concrete **toegankelijkheidsmaatregelen** in de gebouwen en op de site in functie van integrale toegankelijkheid. De resultaten tonen dat toegankelijkheidsmaatregelen slechts in beperkte mate aanwezig zijn op de vestigingsplaatsen, een gelijkaardig patroon ten opzichte van de vorige editie van de schoolgebouwenmonitor.

De vierde editie van de schoolgebouwenmonitor toont een sterke positieve evolutie op vlak van **het beheer van de gebouwen**. Zo beschikt de grote meerderheid van de vestigingsplaatsen vandaag over een verantwoordelijke voor beheer en onderhoud en een verantwoordelijke voor de opvolging van infrastructuurwerken. Het gebouwbeheer van de vestigingsplaatsen gebeurt vaker op een gecentraliseerde wijze. Dit betekent dat eenzelfde actor meerdere vestigingsplaatsen beheert. Ook hier merken we een sterke stijging op ten opzichte van de vorige editie in 2018-2019. Deze trend ligt in lijn met de fusiebewegingen en schaalvergrotingen die het recente onderwijslandschap kenmerken.

De beleidsinspanningen voor investeringen in de **afbouw van stookolie, energie-efficiëntie en hernieuwbare energie** hebben een positieve impact. Het gebruik van stookolie als energiebron is verder afgenomen. Het aantal vestigingsplaatsen dat zelf energie opwekt is verdubbeld ten opzichte van vorige meting in 2018-2019. Dit gebeurt hoofdzakelijk via zonnepanelen. Er is ook een stijging in het gebruik van warmtepompen.

De voorbije jaren werd er bijzondere aandacht besteed aan de **asbestproblematiek**. Scholen kunnen beroep doen op specifieke financiële ondersteuning om asbest te laten verwijderen. Er blijkt vandaag nog steeds in ruim meer dan de helft van de vestigingsplaatsen asbest aanwezig te zijn in de gebouwen. Een groter aandeel vestigingsplaatsen heeft concrete plannen om de asbest te verwijderen, in vergelijking met de meting in 2018-2019.

Ook **loden leidingen** blijken nog steeds in een derde van de gebouwen op de vestigingsplaatsen aanwezig te zijn. In slechts een op de vier vestigingsplaatsen met loden leidingen zijn er concrete plannen om de loden leidingen te vervangen.

Centrumschool De Knipoog Tollembeek © Sepp van Dun

Sint-Jozefcollege Aarschot © Sepp van Dun

Resultaten

A. Beschrijving van het gebouwenpark

De huidige totale omvang van het gebouwenpark wordt geschat op ongeveer 19 miljoen m^2.

Het gebouwenpark verjongt verder.

47% van de gebouwen op de vestigingsplaatsen voor onderwijs werd gebouwd in de periode vóór 1970. Dit is twee procentpunten minder dan tijdens de vorige meting in 2018-2019. Het aandeel oudere gebouwen neemt verder af. 16% van de gebouwen werd gebouwd tijdens de laatste 10 jaar, waarvan 6% tijdens de laatste vijf jaar.

Meer gebouwen ondergaan een grote verbouwing of renovatie.

In 2024 hebben meer gebouwen doorheen de jaren een grote verbouwing of renovatie ondergaan: 62% ten opzichte van 58% in 2018-2019. In 34% van de gebouwen gebeurde de grote verbouwing of renovatie tijdens de voorbije 10 jaar, waarvan 18% in de voorbije vijf jaar. De meeste gebouwen zijn permanente gebouwen (95%). In 5% van de gebouwen gaat het over modulaire units of systeembouw. Dit is 5% minder dan in de periode 2018-2019.

De inrichtende machten zijn eigenaar van 58% van de gebouwen, ongeveer dezelfde verhouding als tijdens de vorige meting in 2018-2019 (59%). Zakelijk recht bedraagt 35% en huur als type eigendomsrecht omvat 7% van de gebouwen die voor onderwijs gebruikt worden.

B. Beoordeling van de kwaliteit van het gebouwenpark

• Bezetting van binnen- en buitenruimte

De bezettingsgraad van leslokalen is verbeterd.

Deze editie van de schoolgebouwenmonitor maakt een onderscheid tussen binnenruimte en buitenruimte. We stellen vast dat op 58% van de vestigingsplaatsen de gewone leslokalen volledig bezet zijn. Dit is 2% minder in vergelijking met de meting in 2018-2019. Voor 24% van de vestigingsplaatsen zijn de leslokalen overbezet of is er sprake van acuut plaatsgebrek. Dit is eveneens 2% minder in vergelijking met de meting in 2018-2019. Op 82% van de vestigingsplaatsen zijn gewone leslokalen dus volledig bezet of overbezet ten opzichte van 86% in de periode 2018-2019. We observeren dus een verbetering in bezettingsgraad van de leslokalen ten opzichte van vorige meting in 2018-2019.

Op vlak van buitenruimte zien we dat verharde speelplaatsen het vaakst voorkomen. In 49% van de vestigingsplaatsen is de verharde speelplaats volledig bezet en in 11% is er sprake van overbezetting of acuut plaatsgebrek. In 60% van de vestigingsplaatsen is er dus volledige tot overbezetting van de verharde speelplaats. Groene speelplaatsen en onverharde zones zijn in respectievelijk 50% en 44% van de vestigingsplaatsen niet ter beschikking. De mate van volledige bezetting en overbezetting is ongeveer hetzelfde voor beide types buitenruimte. 28 tot 29% volledige bezetting en 5% overbezetting of acuut plaatsgebrek.

Sint-Paulus Sint-Denijs-Westrem © Sepp van Dun

• Dimensies en criteria van kwaliteit

Er werden 56 criteria gemeten binnen zeven kwaliteitsdimensies van de gebouwen: veiligheid en hygiëne, bouwfysische staat, functionaliteit, comfort, belevingswaarde, kosten en schooldomein. De algemene kwaliteit van de schoolgebouwen binnen deze zeven facetten is verbeterd tussen de periode 2018-2019 en 2024.

Op 84% van de vestigingsplaatsen is **'de veiligheid in de gebouwen'** in totaliteit goed. De constructieve veiligheid en veiligheid in gebruik van de gebouwen worden het meest positief geëvalueerd. Inbraakbeveiliging blijkt in ruim de helft van de vestigingsplaatsen goed te zijn.

Op vlak van **'bouwtechnische staat'** oordeelt 67% van de vestigingsplaatsen dat de algemene staat van de gebouwen goed is. Een grote meerderheid van de vestigingsplaatsen oordeelt dat er goede elektriciteitsvoorzieningen zijn en dat de buiten- en binnenmuren en verwarmingsinstallatie in goede staat zijn. Een lagere proportie vestigingsplaatsen (37%) is positief over de staat van voorzieningen voor ventilatie. De recente verhoogde aandacht voor ventilatie kan dit resultaat mee verklaren.

De **'algemene functionaliteit'** van de gebouwen wordt in 80% van de vestigingsplaatsen als goed bevonden. De grote meerderheid van de vestigingsplaatsen geeft aan dat er een vlotte circulatie is tussen de lokalen en dat de gebouwen voldoende bereikbaar zijn voor alle types weggebruikers. Ruim de helft van de vestigingsplaatsen oordeelt dat de gebouwen voldoende toegankelijk zijn voor personen met een handicap of zorgnoden. Ongeveer de helft van de vestigingsplaatsen stelt dat de lokalen flexibel en multifunctioneel te gebruiken zijn en minder dan de helft van de vestigingsplaatsen oordeelt dat de schoolsportinfrastructuur vlot en veilig buiten de schooluren kan gebruikt worden. Iets meer dan de helft van de vestigingsplaatsen geeft aan dat de gebouwen over voldoende capaciteit beschikken.

Het **'gebruikscomfort'** in de gebouwen wordt door 77% van de vestigingsplaatsen als algemeen goed beoordeeld. De grote meerderheid van de vestigingsplaatsen beschikt over lokalen die goed verlicht kunnen worden. De meerderheid van de vestigingsplaatsen geeft ook aan dat er in de lokalen goede verluchting of ventilatie mogelijk is, ondanks dat slechts 37% oordeelt dat voorzieningen voor ventilatie in goede staat zijn. Verluchting of ventilatie kan echter ook via bijvoorbeeld het openen van de ramen. Ongeveer de helft van de vestigingsplaatsen oordeelt dat de lokalen een aangename temperatuur hebben. Dit betekent niet te warm in de zomer en niet te koud in de winter. De resultaten tonen aan dat ongeveer de helft van de vestigingsplaatsen geen aangename temperatuur in de lokalen ervaart. Ook op vlak van akoestisch comfort is er een aanzienlijk aantal vestigingsplaatsen die beide criteria negatief beoordelen.

73% van de vestigingsplaatsen geeft aan dat **'de belevingswaarde'** van de gebouwen over het algemeen goed is. Op de meerderheid van de vestigingsplaatsen is er sprake van een stimulerende leer- en werkomgeving voor de gebruikers en stelt men dat het schoolgebouw een uitnodigende plaats is waar gebruikers zich goed en verbonden kunnen voelen.

De dimensie **'gebruiks- en onderhoudskosten'** toont aan dat ongeveer de helft van de vestigingsplaatsen vindt dat de kosten van de gebouwen over het algemeen in verhouding staan tot de oppervlakte. Vooral de energiekosten staan volgens de vestigingsplaatsen niet in verhouding tot de oppervlakte van de gebouwen.

Tot slot werd **'het schooldomein en de omgeving van de school'** bevraagd. 70% van de vestigingsplaatsen geeft aan dat het schooldomein en de omgeving van de school over het algemeen voldoen aan de verwachtingen die men heeft. De grote meerderheid van de vestigingsplaatsen oordeelt dat de onmiddellijke nabijheid van de school voldoende veilig is voor voetgangers. Als we de fietsveiligheid bekijken, zien we dat ongeveer 1 op 4 van de vestigingsplaatsen oordeelt dat de onmiddellijke nabijheid onveilig is voor fietsers.

Freinetmiddenschool Gent © Sepp van Dun

Lutgardisschool Etterbeek © Sepp van Dun

C. Gebruik van de gebouwen

• Buitenschools gebruik

Er is meer buitenschools gebruik. Op 67% van de vestigingsplaatsen worden de gebouwen ook buitenschools gebruikt. Dit is 5% meer in vergelijking met vorige editie van de schoolgebouwenmonitor (2018-2019). In 66% van deze vestigingsplaatsen gaat het over regelmatig gebruik buiten de normale schooluren. Waar sprake is van regelmatig buitenschools gebruik, zien we dat 31% van de vestigingsplaatsen de gebouwen voor minstens 19 uur per week buitenschools openstellen. Sportzalen en leslokalen worden het meest buiten de normale schooluren gebruikt. Vervolgens blijken polyvalente zalen of auditoria, eetzalen of refters en speelplaatsen ook regelmatig buitenschools gebruikt te worden.

Vooral verenigingen (sportclub, buurtvereniging, bejaardenclub) maken gebruik van de gebouwen buiten de normale schooluren. In bijna de helft van de vestigingsplaatsen gaat het om de instelling zelf die ook buiten de normale schooluren de gebouwen blijft gebruiken voor buitenschoolse activiteiten.

Als er buitenschools gebruik van de gebouwen plaatsvindt, gaat het vooral over activiteiten in het kader van sport, spel en beweging en aan onderwijs gerelateerde activiteiten zoals cursussen en opleidingen.

In de periode 2018-2019 werd actief gecommuniceerd dat schoolgebouwen van de toekomst multifunctioneel zijn in gebruik. Afgelopen jaren zijn er verschillende acties ondernomen om scholen te stimuleren in het openstellen van hun infrastructuur. Zo waren er bijvoorbeeld periodieke subsidieoproepen voor projecten in verband met het openstellen van schoolinfrastructuur. Een foldercampagne informeerde scholen over het belang van openstellen en hoe dit te realiseren. De resultaten tonen dat de aanwezigheid van buitenschools gebruik de voorbije vijf jaar positief geëvolueerd is.

• Cohabitatie met andere onderwijsinstellingen

33% van de vestigingsplaatsen deelt een gebouwencomplex of site met een andere onderwijsinstelling. Dit is ongeveer hetzelfde in vergelijking met de vorige meting in 2018-2019 (32%). Van deze vestigingsplaatsen die een gebouw delen met een andere onderwijsinstelling, werkt ook 73% samen met die andere instelling en 77% gebruikt ruimtes gemeenschappelijk.

• Cohabitatie met niet-onderwijsinstellingen

Er is meer cohabitatie met niet-onderwijsinstellingen. 27% van de vestigingsplaatsen van scholen is op de een of andere manier geïntegreerd in een gebouwencomplex of site waar ook andere functies zijn gehuisvest zoals socio-culturele instelling, een bedrijf, kantoor of overheidsdienst, een kinderdagverblijf of woonzorgcentrum. Dit is 6% meer in vergelijking met de resultaten uit de vorige schoolgebouwenmonitor. Bij 53% van deze vestigingsplaatsen wordt er ook inhoudelijk samengewerkt met deze functies, ten opzichte van 65% in 2018-2019. Bij 69% van de vestigingsplaatsen is er sprake van gemeenschappelijk gebruik van ruimtes met andere niet-onderwijsfuncties, ten opzichte van 56% in de vorige meting (2018-2019).

• Gebruik van externe infrastructuur door scholen

54% van de vestigingsplaatsen maakt tijdens de schooluren ook gebruik van externe infrastructuur, ten opzichte van 60% in de vorige meting (2018-2019). Dit blijkt in 80% van de vestigingsplaatsen op regelmatige basis te zijn. Scholen maken tijdens de schooluren vooral extern gebruik van een sportzaal en een zwembad. Het gaat vooral om voorzieningen van de gemeente of provincie.

Regina Pacisinstituut Brussel © Sepp van Dun

D. Beheer van de gebouwen

• Verantwoordelijken beheer en opvolging werken

Er zijn meer verantwoordelijken voor beheer en opvolging van werken. Op 85% van de vestigingsplaatsen is er een verantwoordelijke voor beheer en onderhoud. Bij de vorige meting in 2018-2019 bedroeg dit 72%. 87% van de vestigingsplaatsen geeft aan een verantwoordelijke te hebben voor de opvolging van infrastructuurwerken, ten opzichte van 79% in 2018-2019. Op 71% van de vestigingsplaatsen worden de gebouwen overkoepelend beheerd. In 29% is er sprake van gebouwbeheer per vestigingsplaats. We stellen dus vast dat het gebouwbeheer van de vestigingsplaatsen hoofdzakelijk op een gecentraliseerde manier gebeurt of meerdere vestigingsplaatsen door eenzelfde actor worden beheerd. Vandaag hanteert een groter aandeel vestigingsplaatsen een overkoepelend beheer van de gebouwen in vergelijking met vijf jaar geleden. De fusiebewegingen en schaalvergrotingen die veel onderwijsinstellingen de afgelopen vijf jaren hebben doorgevoerd kunnen dit verklaren. De Vlaamse Overheid heeft de voorbije jaren beleid gevoerd om schaalvergroting te stimuleren binnen het onderwijs.

• Beheersplannen

89% van de vestigingsplaatsen beschikt over een globaal preventieplan. Op 65% van de vestigingsplaatsen is een gebouwenbeheersplan aanwezig voor onderhoudswerken, periodiek nazicht van installaties, slijtage, poetsen, … Een masterplan voor schoolinfrastructuur en een gezondheidsbeleid zijn in 45% en 44% van de vestigingsplaatsen aanwezig. 5% van de vestigingsplaatsen geeft aan dat er geen beheersplannen aanwezig zijn voor de gebouwen op de vestigingsplaats.

• Energiegebruik

De meest gebruikte energiebron is aardgas met 92%, ten opzichte van 84% bij de vorige meting in 2018-2019. Op 34% van de vestigingsplaatsen wordt (ook) elektriciteit gebruikt voor verwarming, gevolgd door stookolie op 16% van de vestigingsplaatsen. Het gebruik van stookolie is verder afgenomen met 6 procentpunten (22% in 2018-2019). 4% van de respondenten rapporteren andere energiebronnen.

37% van de vestigingsplaatsen geeft aan dat er zelf energie wordt opgewekt. Dit is een beduidende stijging met 17% ten opzichte van de vorige meting in 2018-2019 (20%). Bijna alle vestigingen (97%) waar energieopwekking plaatsvindt, maken gebruik van zonnepanelen. Andere mogelijke technieken van energieopwekking zijn veel minder aanwezig. 12% van de vestigingsplaatsen wekt energie op via een warmtepomp, ten opzichte van 9% in de vorige meting. 3% van de vestigingsplaatsen gebruikt een zonneboiler, een daling met 2% in vergelijking met de meting in 2018-2019.

De resultaten tonen aan dat de beleidsinspanningen omtrent investeringen in energie-efficiëntie en hernieuwbare energie een positieve impact hebben. Zo is er een duidelijke stijging ten opzichte van de vorige meting (2018-2019) in het aantal vestigingsplaatsen dat zelf energie opwekt. Dit gebeurt hoofdzakelijk via zonnepanelen en warmtepompen. Het gebruik van stookolie is ook gevoelig gedaald. Sinds 2022 is de plaatsing van een stookolieketel niet meer toegestaan. De Vlaamse Regering kende afgelopen legislatuur specifiek middelen toe om scholen te ondersteunen in de definitieve uitdienstname van oude stookolieketels.

• Toegankelijkheid

We peilden naar de aanwezigheid van toegankelijkheidsmaatregelen in de gebouwen en op de site in functie van integrale toegankelijkheid. Op 70% van de vestigingsplaatsen is het toegangspad vanaf de publieke weg naar de schoolingang vlot beloopbaar en veilig voor iedereen (drempelloos, obstakelvrij, makkelijk berijdbaar met een rolstoel of kinderwagen). De helft van de vestigingsplaatsen rapporteert dat de toegang tot de schoolgebouwen drempelloos is en dat de les- en leraarslokalen toegankelijk zijn voor personen met een beperking. Andere maatregelen, zoals hellingspaden, aangepaste parkeerplaatsen, een lift en aangepast sanitair, blijken op minder dan de helft van de vestigingsplaatsen aanwezig te zijn. We zien dat er op 7% van de vestigingsplaatsen geen van de opgesomde toegankelijkheidsmaatregelen aanwezig zijn.

Net zoals in de vorige schoolgebouwenmonitor (2018-2019) merken we op dat verschillende toegankelijkheidsmaatregelen vaak in minder dan de helft van de vestigingsplaatsen aanwezig zijn.

• Asbest

Scholen hebben beduidend meer concrete plannen om asbest te verwijderen in vergelijking met de vorige meting.

Op basis van de antwoorden van de respondenten blijkt dat op 94% van de vestigingsplaatsen een asbestinventaris werd opgemaakt op basis van de antwoorden van de respondenten. Dit is ongeveer dezelfde proportie als in de schoolgebouwenmonitor 2018-2019 (95%). Wat de aanwezigheid van asbest op de vestigingsplaats betreft geeft 61% van de vestigingsplaatsen aan dat er momenteel asbest in de gebouwen aanwezig is, ten opzichte van 58% in de vorige meting. Deze toename kan verklaard worden door de verplichting van het asbestattest en de campagnes van de overheid. Voor de vestigingsplaatsen waar er asbest aanwezig is, stelt 51% dat er concrete plannen zijn om tot verwijdering over te gaan. Dit is beduidend hoger in vergelijking met de meting in 2018-2019, waar er slechts in 39% van de vestigingen met asbest concrete plannen waren om tot verwijdering over te gaan.

Wanneer uit het asbestattest blijkt dat asbest-verwijdering noodzakelijk is om tot een asbestveilige toestand te komen, voorzien de OVAM, AGION en het GO! een tussenkomst voor asbestverwijdering. Deze financiële stimulans lijkt scholen vandaag duidelijk aan te zetten tot concrete plannen voor asbestverwijdering. Bovendien heeft de minister van Onderwijs recentelijk beslist om de kosten van asbestverwijdering voor 100% terug te betalen.

• Loden leidingen

Op 30% van de vestigingsplaatsen waar men kennis heeft over het type leidingen, blijken er loden (water) leidingen aanwezig te zijn. Dit is ongeveer hetzelfde resultaat als in de vorige meting 2018-2019 (31%). Op 25% van de vestigingsplaatsen met loden leidingen zijn er concrete plannen om de loden leidingen te vervangen, ten opzichte van 22% in 2018-2019.

Provinciale School voor Buitengewoon Onderwijs
De Sterretjes Tienen © Sepp van Dun

E. Kwaliteit en bezetting naar onderscheidende variabelen

• Soort onderwijs

Op vlak van de kwaliteitsdimensie **'veiligheid en hygiëne'** zien we voor de algemene beoordeling een verschil tussen permanente vorming en de andere soorten onderwijs. Meer vestigingsplaatsen uit het basisonderwijs, secundair onderwijs, internaten, CLB's en leersteuncentra geven aan dat de veiligheid in de gebouwen in totaliteit goed is. Een goede brandbeveiliging wordt significant vaker gerapporteerd in internaten en CLB's en leersteuncentra. Tot slot zien we dat de vestigingsplaatsen van het basisonderwijs significant minder goed beveiligd zijn tegen inbraak in vergelijking met de andere soorten onderwijs.

Wanneer we de kwaliteitsdimensie **'bouwkundige staat'** volgens soort onderwijs bekijken, observeren we significante verschillen tussen het basisonderwijs en het secundair onderwijs voor de volgende criteria: staat van de daken, staat van ramen en deuren, staat van de elektriciteitsvoorzieningen, staat van de ventilatievoorzieningen. Hierbij merken we dat de vestigingsplaatsen van het basisonderwijs deze criteria positiever beoordelen dan de vestigingsplaatsen van het secundair onderwijs. De voorzieningen voor ventilatie worden ook significant positiever beoordeeld op vestigingsplaatsen voor permanente vorming en internaten in vergelijking met het secundair onderwijs.

De algemene **'functionaliteit van de gebouwen'** krijgt een gelijkaardige beoordeling voor de verschillende soorten onderwijs. Er is enkel een significant betere beoordeling door het basisonderwijs in vergelijking met permanente vorming. We zien dat er beduidend minder voldoende capaciteit gerapporteerd wordt in de gebouwen van het secundair onderwijs in vergelijking met het basisonderwijs, internaten en CLB's en leersteuncentra. Meer vestigingsplaatsen van het secundair onderwijs oordelen dat een vlotte en veilige openstelling van schoolsportinfrastructuur buiten de schooluren mogelijk is, in vergelijking met het basisonderwijs. Significant meer vestigingsplaatsen voor permanente vorming oordelen dat de gebouwen voldoende toegankelijk zijn voor personen met een handicap of zorgnoden in vergelijking met het basisonderwijs, secundair onderwijs en internaten.

Op vlak van de kwaliteitsdimensie **'belevingswaarde van de gebouwen'** zien we dat de vestigingsplaatsen in het basisonderwijs en internaten vaker oordelen dat de belevingswaarde van de gebouwen over het algemeen goed is in vergelijking met het secundair onderwijs. Schoolgebouwen in het basisonderwijs en internaten zijn vaker een uitnodigende plaats waar gebruikers zich goed en verbonden kunnen voelen in vergelijking met het secundair onderwijs. Eenzelfde observatie geldt voor het schoolgebouw als stimulerende leer- en werkomgeving voor haar gebruikers.

De resultaten van de kwaliteitsdimensie '**gebruiks- en onderhoudskosten'** tonen aan dat de vestigingsplaatsen van permanente vorming oordelen dat de kosten minder in verhouding staan tot de oppervlakte in vergelijking met de andere soorten onderwijs. We observeren ook een significant verschil tussen basisonderwijs en secundair onderwijs voor volgende criteria: een algemene beoordeling van de kosten in verhouding tot de oppervlakte, de onderhoudskosten en de energiekosten. Het basisonderwijs oordeelt vaker dat deze kosten in verhouding staan tot de oppervlakte.

Een laatste kwaliteitsdimensie peilde naar het **'schooldomein en de omgeving'**. Er is geen significant verschil tussen de soorten onderwijs op vlak van de algemene beoordeling over het schooldomein en de omgeving van de school. Enkel internaten geven beduidend vaker aan dat het schooldomein en de omgeving van de school over het algemeen aan de verwachtingen voldoet. Fietsveiligheid, veiligheid voor voetgangers en de aanwezigheid van voldoende andere functies in de nabijheid van de school is volgens de respondenten minder aanwezig in het basisonderwijs in vergelijking met de andere soorten onderwijs. Vestigingsplaatsen in het basisonderwijs rapporteren vaker dan het secundair onderwijs dat het gebouw in een open relatie staat ten opzichte van haar ruimtelijke omgeving en dat er voldoende natuurlijke elementen zoals gras en bomen aanwezig zijn.

Op vlak van **de bezetting van leslokalen** observeren we een verschil in volledige bezetting van de leslokalen in het basisonderwijs ten opzichte van het secundair onderwijs en de andere soorten onderwijs. Volledige bezetting van leslokalen blijkt het sterkst aanwezig in het basisonderwijs. Overbezetting of acuut plaatsgebrek komt significant vaker voor in het secundair onderwijs in vergelijking met het basisonderwijs.

• Onderwijsnet

Voor wat betreft de eerste kwaliteitsdimensie **'veiligheid en hygiëne'**, observeren we enkele significante verschillen tussen de onderwijsnetten. Vestigingsplaatsen van het vrij gesubsidieerd onderwijs (VGO) geven vaker dan vestigingsplaatsen van het onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap (GO!) aan dat de veiligheid in de gebouwen over het algemeen goed is, dat de constructie geen gevaar oplevert voor instorting of stabiliteit en dat het sanitair voldoende hygiënisch en in goede staat is. Verder zien we dat vestigingsplaatsen van het officieel gesubsidieerd onderwijs (OGO) ook significant vaker oordelen dat het sanitair voldoende hygiënisch en in goede staat is, in vergelijking met de beoordeling van vestigingsplaatsen van het GO!.

Op vlak van **'bouwkundige staat'** observeren we voor bijna alle criteria, behalve de staat van verf of behang, een betere beoordeling door vestigingsplaatsen van het VGO en OGO in vergelijking met het GO!.

Wanneer we de evaluatie van de '**functionaliteit van de gebouwen'** bekijken merken we op dat de vestigingsplaatsen van het VGO significant vaker aangeven dat de functionaliteit van de gebouwen in totaliteit goed is, in vergelijking met de andere onderwijsnetten. In vergelijking met het OGO oordelen meer vestigingsplaatsen van het GO! en het VGO dat er gelegenheid is om zich terug te trekken of elkaar in informele sfeer te ontmoeten en dat de circulatieruimtes en speelplaatsen voldoende toezicht op de leerlingen toelaten. Eenzelfde observatie zien we voor de mogelijkheid tot uitbreiden van de gebouwen indien nodig. Verder merken we op dat in vergelijking met het OGO significant meer vestigingsplaatsen van het GO! oordelen dat er voldoende kwaliteitsvolle werk- en ontmoetingsruimte is voor medewerkers en dat er uitzicht is van de lokalen op een (groene) buitenruimte. De vestigingsplaatsen van het VGO geven vaker aan dat de functionaliteit van de gebouwen over het algemeen goed is, in vergelijking met de andere onderwijsnetten. Er is ook een verschil waarneembaar op vlak van voldoende toegankelijk zijn van de gebouwen voor personen met een handicap of zorgnoden. Het OGO stelt dat dit vaker aanwezig is in vergelijking met het GO!. Tot slot blijkt dat significant meer vestigingsplaatsen van het VGO oordelen dat de schoolsportinfrastructuur vlot en veilig buitenschools kan gebruikt worden, in vergelijking met het OGO.

Een volgende kwaliteitsdimensie peilde naar **'het gebruikscomfort'**. Er is geen significant verschil tussen de onderwijsnetten in de algemene beoordeling van het gebruikscomfort. We merken wel een verschil op tussen het OGO, VGO en GO! op vlak van de temperatuur in de lokalen. Meer vestigingsplaatsen van het OGO en VGO oordelen dat de lokalen een aangename temperatuur hebben (niet te warm in de zomer en niet te koud in de winter), in vergelijking met het GO!. Er is ook een significant verschil tussen het OGO en GO! voor wat betreft het goed kunnen verluchten of ventileren van de lokalen. Dit blijkt meer van toepassing te zijn op de vestigingsplaatsen van het OGO dan het GO!. Significant meer vestigingsplaatsen van het VGO oordelen dat er een goed akoestisch comfort is en weinig geluidsoverlast in de lokalen, in vergelijking met OGO en GO!.

Er is op vlak van de beoordeling van de '**belevingswaarde van de gebouwen'** voor verschillende criteria een significant verschil waarneembaar tussen enerzijds de vestigingsplaatsen van het OGO en VGO en anderzijds de vestigingsplaatsen van het GO!. Beduidend meer vestigingsplaatsen in het OGO en VGO oordelen dat de belevingswaarde van de gebouwen over het algemeen goed is. Eenzelfde observatie geldt voor een aantrekkelijke vormgeving van het gebouw en de cultuurhistorische waarde van het gebouw. We zien ook dat significant meer vestigingsplaatsen van het OGO aangeven dat er in het schoolgebouw plaats is voor kunst en artistieke expressie.

De evaluatie van **'gebruiks- en onderhoudskosten'** verschilt sterk tussen de onderwijsnetten. De vestigingsplaatsen van het VGO oordelen voor alle criteria significant vaker dat de kosten in verhouding staan tot de oppervlakte in vergelijking met het GO! en OGO. We zien ook een significant verschil tussen het GO! en OGO waarbij het GO! voor de criteria vaste kosten, onderhoudskosten en energiekosten vaker oordeelt dat deze in verhouding staan tot de oppervlakte, in vergelijking met het OGO.

Significant meer vestigingsplaatsen van het VGO oordelen dat **'het schooldomein en de omgeving'** over het algemeen aan de verwachtingen voldoen, in vergelijking met het GO!. We zien ook dat meer vestigingsplaatsen van het GO! oordelen dat er voldoende andere functies in de nabijheid van de school

liggen en dat er op het domein voldoende natuurlijke elementen aanwezig zijn, in vergelijking met het VGO en OGO. De aanwezigheid van natuurlijke elementen blijkt eveneens op de vestigingsplaatsen van het VGO vaker gerapporteerd te worden in vergelijking met het OGO. Een laatste significant verschil nemen we waar tussen het OGO en VGO voor wat betreft het in open relatie staan van het gebouw ten opzichte van haar ruimtelijke omgeving. Dit is vaker het geval bij het OGO dan bij het VGO.

Op vlak van de **bezetting van leslokalen** zien we twee significante verschillen. Gedeeltelijke bezetting van de leslokalen is significant vaker aanwezig op vestigingsplaatsen van het OGO in vergelijking met het GO! en VGO. De leslokalen van het VGO zijn significant vaker volledig bezet in vergelijking met het OGO.

Bernardustechnicum campus Gelukstede Oudenaarde
© Sepp van Dun

Provinciale School voor Buitengewoon Lager Onderwijs De Zeppelin Assenede © Sepp van Dun

• Provincie

Op vlak van de kwaliteitsdimensie **'veiligheid en hygiëne'**, merken we vooral significante verschillen op tussen de provincie Antwerpen en de overige provincies. De vestigingsplaatsen in Antwerpen geven significant vaker goede beoordelingen over de veiligheid en hygiëne. Bijvoorbeeld, Antwerpen is positiever over de algemene veiligheid in de gebouwen in vergelijking met Oost- en West-Vlaanderen. De vestigingsplaatsen in Antwerpen stellen ook dat het sanitair significant vaker voldoende hygiënisch en in goede staat is in vergelijking met het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (BHG), Vlaams-Brabant en Oost- en West-Vlaanderen. De toegang tot het gebouw is op significant meer vestigingsplaatsen beveiligd in Antwerpen in vergelijking met Limburg. De gebouwen in Antwerpen en Limburg zijn vaker goed beveiligd tegen inbraak in vergelijking met de gebouwen in West-Vlaanderen. Opvallend is dat significant minder vestigingsplaatsen in BHG oordelen dat de gebouwen veilig zijn in gebruik (leuningen, glaspartijen, anti-slip, ...) ten opzichte de andere provincies.

Het kwaliteitscriterium **'bouwkundige staat van de gebouwen'** toont vooral significante verschillen tussen enerzijds Antwerpen en anderzijds Limburg en West-Vlaanderen. Voor bijna alle criteria over de bouwkundige staat van de gebouwen zien we dat de vestigingsplaatsen in Antwerpen in vergelijking met Limburg en West-Vlaanderen significant vaker oordelen dat er sprake is van een goede staat. Het gaat over de staat van de muren, daken, vloeren en plafonds, ramen en deuren, elektriciteitsvoorzieningen, waterleidingen en afvoer, verwarmingsinstallatie en ventilatievoorzieningen. Vestigingsplaatsen in Oost-Vlaanderen en Vlaams-Brabant geven ook beduidend vaker aan dat de bouwkundige staat van de gebouwen goed is in vergelijking met vestigingsplaatsen in West-Vlaanderen. Dit is het geval voor de staat van de muren, verwarmingsinstallatie en ventilatievoorzieningen. De beoordeling over de staat van de verwarmingsinstallatie is minder positief in Limburg en West-Vlaanderen.

De resultaten van de kwaliteitsdimensie **'functionaliteit van de gebouwen'** tonen vooral significante verschillen tussen de vestigingsplaatsen in Limburg en de overige

provincies. Significant meer vestigingsplaatsen in Limburg oordelen dat er voldoende capaciteit is in de gebouwen in vergelijking met Antwerpen, Vlaams-Brabant, Oost- en West-Vlaanderen. Eenzelfde observatie zien we voor de aanwezigheid van voldoende kwaliteitsvolle werk- en ontmoetingsruimte voor personeel/leerkrachten. Vestigingsplaatsen in Limburg en Oost-Vlaanderen geven aan dat ze vaker over circulatieruimtes en speelplaatsen beschikken die voldoende toezicht op de leerlingen toelaten in vergelijking met de andere provincies. We zien dat de mogelijkheid om de gebouwen uit te breiden mocht dit nodig zijn, vaker door de vestigingsplaatsen in Limburg aangegeven wordt. In BHG is er het minst sprake van mogelijkheid tot uitbreiding van de gebouwen. Tot slot observeren we dat vestigingsplaatsen in Antwerpen en Oost-Vlaanderen vaker oordelen dat de functionaliteit van de gebouwen goed is, in vergelijking met West-Vlaanderen.

De evaluatie van de kwaliteitsdimensie **'gebruikscomfort'** toont een opvallend significant verschil tussen de vestigingsplaatsen in Limburg en de andere provincies op vlak van temperatuur in de lokalen. In Limburg oordelen beduidend minder vestigingsplaatsen dat de lokalen een aangename temperatuur hebben (niet te warm in de zomer en niet te koud in de winter). Verder observeren we een significant verschil tussen de vestigingsplaatsen in Antwerpen en West-Vlaanderen voor verschillende criteria omtrent gebruikscomfort. In Antwerpen geven de vestigingsplaatsen significant vaker aan dat het gebruikscomfort in de gebouwen over het algemeen goed is, in vergelijking met West-Vlaanderen. Eenzelfde patroon zien we voor een goede verlichting van de lokalen en een goed akoestisch comfort en weinig geluidsoverlast. Ook hier geven significant meer vestigingsplaatsen een positieve beoordeling in Vlaams-Brabant in vergelijking met West-Vlaanderen. Tot slot wordt een goed akoestisch comfort significant vaker gerapporteerd in Antwerpen in vergelijking met BHG.

Op vlak van de kwaliteitsdimensie **'belevingswaarde van de gebouwen'**, observeren we dat de vestigingsplaatsen in BHG, Oost-Vlaanderen en Vlaams-Brabant significant vaker oordelen dat het schoolgebouw een aantrekkelijke vormgeving heeft, in vergelijking met de vestigingsplaatsen in Limburg. Eenzelfde observatie zien we voor wat betreft de cultuurhistorische waarde van het gebouw. Tot slot zien we dat significant meer vestigingsplaatsen in Antwerpen oordelen dat de belevingswaarde van de gebouwen over het algemeen goed is, in vergelijking met Limburg en West-Vlaanderen.

We zien weinig significante verschillen tussen de provincies voor de evaluatie van **'gebruiks- en onderhoudskosten'**. Vestigingsplaatsen in Oost-Vlaanderen oordelen vaker dat de kosten van de gebouwen over het algemeen en de onderhoudskosten in verhouding staan tot de oppervlakte, in vergelijking met vestigingsplaatsen in Antwerpen en BHG. Ook in West-Vlaanderen stellen vestigingsplaatsen vaker dat de schoonmaakkosten in verhouding staan tot de oppervlakte, in vergelijking met BHG.

Een laatste kwaliteitsdimensie onderzocht de evaluatie van **'het schooldomein en de omgeving'**. We merken op dat vestigingsplaatsen in BHG significant minder vaak oordelen dat de onmiddellijke nabijheid van de school voldoende veilig is voor fietsers in vergelijking met de andere provincies. Vestigingsplaatsen in BHG en Antwerpen geven vaker aan dat er voldoende andere functies in de nabijheid van de school liggen, in vergelijking met Limburg en West-Vlaanderen. Tot slot zien we dat de vestigingsplaatsen in Limburg vaker over voldoende natuurlijke elementen beschikken op het domein (gras, bomen, ...) in vergelijking met de vestigingsplaatsen in Antwerpen, Oost-Vlaanderen en West-Vlaanderen.

Als we de **bezetting van de leslokalen** bekijken volgens provincie, merken we enkel een significant verschil op voor wat betreft gedeeltelijke bezetting. Er is significant minder sprake van gedeeltelijke bezetting van leslokalen in de provincies BHG en Oost-Vlaanderen, in vergelijking met de andere provincies.

Beperkingen van de schoolgebouwenmonitor

De schoolgebouwenmonitor levert statistische gegevens aan over de toestand van de Vlaamse onderwijsinfrastructuur. Deze gegevens kunnen beleidsverantwoordelijken en iedereen die het scholenbouwbeleid aanbelangt ondersteunen. Toch zijn er ook beperkingen verbonden aan de schoolgebouwenmonitor. Deze limitaties vereisen dat we de resultaten met de nodige voorzichtigheid benaderen.

De finaliteit is het verzamelen en presenteren van kwantitatieve gegevens die de beleidsbeoordeling kunnen informeren. De schoolgebouwenmonitor verzamelt, verwerkt en presenteert beleidsrelevante informatie over het schoolgebouwenpark via grootschalig wetenschappelijk surveyonderzoek. Andere benaderingen geven ook een beeld over de bestaande infrastructurele noden en problemen. Binnen de Vlaamse overheid zijn de doorlichtingen van de onderwijsinspectie op vlak van bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne een belangrijke bron van informatie. De kennis uit de praktijk bij de administratie, de inrichtende machten en hun koepelorganisaties over concrete bouwdossiers vormt ook een belangrijke bron van informatie over de problemen waar men op het terrein mee te kampen heeft. De schoolgebouwenmonitor wordt best gezien als een instrument dat complementair is aan deze benaderingen en dat daarmee kan worden verrijkt.

De toegepaste onderzoeksmethode heeft enkele beperkingen met betrekking tot de generaliseerbaarheid van de resultaten en de validiteit van de gebruikte indicatoren. Niet alle scholen hebben deelgenomen aan de monitor. De non-respons werd waar mogelijk geremedieerd door weging. We moeten rekening houden met een foutenmarge van 1,5%. Toch moeten we voorzichtig zijn met het generaliseren van de resultaten naar de gehele populatie.

De meetmethode heeft ook enkele beperkingen. De data is hoofdzakelijk gebaseerd op zelfrapportage ('subjectieve indicatoren') door voornamelijk directeurs of gebouwverantwoordelijken. De perceptie over bijvoorbeeld de kwaliteit van een gebouw kan voor iedereen anders zijn. Deze methode van zelfrapportering laat bepaalde aspecten van het meetobject 'kwaliteit' buiten beschouwing. Zo blijft het oordeel van andere gebruikersgroepen zoals leerlingen of leerkrachten buiten beschouwing. Ook de mening van experten die de kwaliteit van schoolgebouwen kunnen beoordelen als deskundige en objectieve buitenstaander komt hier niet aan bod. Een deel van het volledige spectrum van opinies en ervaringen over de onderwijsinfrastructuur in Vlaanderen blijft dus onbekend. Kwaliteit kan ook gemeten worden via 'objectieve indicatoren' zoals bouwfysische en bouwtechnische grootheden van geluid, licht, stabiliteit, energiegebruik, oppervlakte, ... Een meer doorgedreven evaluatie, die zowel objectieve en subjectieve indicatoren combineert en vanuit het perspectief van verschillende gebruikersgroepen meet, bleek binnen de bestaande evaluatiecontext slechts gedeeltelijk haalbaar.

Freinetmiddenschool Gent © Sepp van Dun

Pius X-instituut Antwerpen © Sepp van Dun

Lutgardisschool Etterbeek © Sepp van Dun

1

INLEIDING

Pius X-instituut Antwerpen © Sepp van Dun

1.1 Situering

Na eerdere edities in 2008[2] , 2013[3] en 2018-2019[4] stelt AGION in dit rapport de resultaten van de nieuwe schoolgebouwenmonitor voor. De schoolgebouwenmonitor beschrijft de stand van zaken op vlak van de kwaliteit, het gebruik en het beheer van het onderwijspatrimonium in Vlaanderen. Het meetinstrument omvat een enquête voor alle onderwijsinstellingen (uitgezonderd het hoger onderwijs) in Vlaanderen. Dit rapport geeft de resultaten weer van de vierde meting in 2024.

De schoolgebouwenmonitor kadert in de uitvoering van de Strategische Doelstelling 6 van het ondernemingsplan van AGION: “Het uitbouwen en permanent beheren van een adequaat monitoring- en beleidsevaluatiesysteem om de onderwijsinfrastructuur en het infrastructuurbeleid op te volgen, te evalueren en bij te sturen.”

Onderwijsinfrastructuur blijft een aandachtspunt voor de Vlaamse Regering, zoals ook duidelijk aan bod komt in het regeerakkoord 2024-2029 met onder andere de vermelding van de wens om sterk te investeren in schoolgebouwen, PPS/DBFM, de capaciteitstekorten, energie-efficiëntie en hernieuwbare energie; en multifunctioneel gebruik.[5] In haar beleidsnota concretiseert minister van Onderwijs, Zuhal Demir, het infrastructuurbeleid verder.[6]

2 AGION (2009). De Schoolgebouwenmonitor 2008 ‘Indicatoren voor de kwaliteit van de schoolgebouwen in Vlaanderen’. Brussel: AGION. Raadpleegbaar via https://www.agion.be/de-schoolgebouwenmonitor-2008

3 AGION (2014). De Schoolgebouwenmonitor 2013 ‘Indicatoren voor de kwaliteit van de schoolgebouwen in Vlaanderen’. Brussel: AGION. Raadpleegbaar via https://www.agion.be/de-schoolgebouwenmonitor-2013

4 AGION (2020). Schoolgebouwenmonitor 2018-2019 ‘Indicatoren voor de kwaliteit van de schoolgebouwen in Vlaanderen’ Brussel: AGION. Raadpleegbaar via https://www.agion.be/de-schoolgebouwenmonitor-2018-2019

5 Vlaamse Regering (2024). Regeerakkoord van de Vlaamse Regering 2024-2029. Raadpleegbaar via https://www.vlaanderen.be/publicaties/vlaams-regeerakkoord-2024-2029-samen-werken-aan-een-warm-en-welvarend-vlaanderen

6 Vlaamse Regering (2024). Beleidsnota Onderwijs 2024-2029. Raadpleegbaar via https://www.vlaanderen.be/publicaties/beleidsnota-2024-2029-onderwijs-en-vorming

1.2 Uitvoering van de schoolgebouwenmonitor

In de aanloop naar de eerste schoolgebouwenmonitor van 2008 werd onderzoek gedaan naar de indicatoren die een beeld moeten schetsen van de kwaliteit van het gebouwenpark. Deze indicatoren vinden hun oorsprong in verschillende visies op kwaliteitsvolle scholenbouw 'voor de 21ste eeuw', die tijdens de laatste 20 jaar in Vlaanderen en daarbuiten tot stand gekomen zijn. Daarna werden ze besproken met verschillende stakeholders binnen het onderwijsveld om uiteindelijk vertaald te worden naar een set van meetbare items en criteria in de schoolgebouwenmonitor 2008. Om een accuraat beeld te kunnen krijgen van de veranderingen en evoluties op vlak van de beoordelingen die de scholen aan hun gebouwen geven, is het belangrijk om zoveel mogelijk dezelfde indicatoren te meten over de verschillende 'edities' of 'golven' van de monitor. Dit neemt niet weg dat er in elke editie gelegenheid is geweest om specifieke accenten te leggen. Op basis van de feedback en input van verschillende stakeholders binnen het onderwijsveld hebben we aanpassingen doorgevoerd zoals de wijziging van bestaande items in de vragenlijst en wijziging van de meetschalen.

Om de nodige gegevens te kunnen verzamelen, maakt de schoolgebouwenmonitor gebruik van een 5-jaarlijkse enquête bij alle onderwijsinstellingen (uitgezonderd het hoger onderwijs) en van administratieve gegevens in ambtelijke databanken. De gegevensverzameling voor de vierde editie liep van april 2024 tot juni 2024. De enquête maakt gebruikt van een gestandaardiseerde vragenlijst waarin zowel vragen naar feiten als perceptievragen zijn opgenomen. Bij deze laatste is het de bedoeling dat respondenten (directies en/of gebouwenbeheerders of technisch directeurs) met behulp van beoordelingsschalen zelf een waardering geven aan de verschillende indicatoren die de kwaliteit van hun schoolgebouwen uitmaken.

Het onderzoeksbureau Ipsos uit Leuven voerde de online gegevensverzameling en data-analyse uit. Interpretatie en rapportering gebeurden door AGION.

kOsch Campus Ieperstraat Herentals
© Sepp van Dun

1.3 Evaluatievragen

De monitor wil op basis van een bevraging van alle scholen, wetenschappelijk gefundeerde uitspraken doen over de doelbereiking van het scholenbouwbeleid.

De schoolgebouwenmonitor 2024 richt zich op vier strategische doelstellingen. Deze strategische doelstellingen zijn opgenomen in het ondernemingsplan 2019-2024 van AGION.

Strategische organisatiedoelstelling 1: **"Een optimaal beheer verzekeren van de toevertrouwde financiële middelen om een kwaliteitsvolle schoolinfrastructuur te realiseren"**. De monitor wil nagaan welke beleidseffecten werden gerealiseerd op vlak van kwaliteit, gebruik en beheer. De aandacht gaat naar de impact van het gevoerde subsidiebeleid op de kwaliteit van het gebouwenpark.

Strategische organisatiedoelstelling 2: **"Het stimuleren en mee ondersteunen van samenwerkingsverbanden (tussen bestuursniveaus, sectoren, beleidsdomeinen en onderwijsnetten)"**. Voor deze doelstelling wordt nagegaan in welke mate schoolgebouwen optimaal worden gebruikt binnen en buiten de schooluren en in hoeverre ze geïntegreerd zijn in grotere (multifunctionele) complexen of sites. Deze organisatiedoelstelling beoogt te komen tot een optimaal en efficiënt gebruik van gezonde, energiezuinige, multifunctionele en leefbare scholen.

Strategische organisatiedoelstelling 3: **"Uitbouwen en permanent beheren van een kennispunt voor scholenbouw met als doel, door sensibilisering en adviesverlening aan alle betrokkenen bij scholenbouw, het plannings-, ontwerp- en bouwproces van duurzame en functionele schoolinfrastructuur te optimaliseren"**. De monitor richt zich op het verwerven van kennis over de huidige stand van zaken inzake scholenbouw, beheer en gebruik van onderwijsinfrastructuur. Deze kennisopbouw helpt om in te spelen op maatschappelijke tendensen en problematieken, voor het bepalen van de accenten in sensibilisering en adviesverlening, ook met betrekking tot innoverende praktijken en introductie van innovatieve concepten in de scholenbouw in Vlaanderen.

Strategische organisatiedoelstelling 4: **"Het uitbouwen en permanent beheren van een adequaat monitoring- en beleidsevaluatiesysteem om de onderwijsinfrastructuur en het infrastructuurbeleid op te volgen, te evalueren en bij te sturen"**. Deze doelstelling verwijst naar het uitvoeren van de schoolgebouwenmonitor, met inbegrip van informatie over de kwaliteit en het gebruik van de schoolgebouwen en gegevens over de beschikbaarheid en de behoefte aan ruimte bij onderwijsinstellingen in Vlaanderen.

1.4 Rapport en databank

Hoewel de schoolgebouwenmonitor alle onderwijsinstellingen bevraagt, is er geen verplichting tot deelname. De monitor is dus geen volledig dekkende 'inventaris' of een 'kadaster' van het schoolgebouwenpark in Vlaanderen, maar een surveyonderzoek dat gebruik maakt van gegevens die door scholen zelf op vrijwillige basis worden aangeleverd (hoewel er natuurlijk wel verschillende technieken werden toegepast om scholen zo veel mogelijk te laten deelnemen). Zowel in de vorige edities als in deze vierde editie, namen genoeg onderwijsinstellingen deel om tot voldoende betrouwbare en beleidsrelevante resultaten te komen. Deze resultaten tonen in eerste instantie het algemene beeld. Nochtans laat de databank van de monitor toe om nog heel wat andere analyses uit te voeren. Hierbij geldt wel een belangrijke beperking: aangezien de respondenten de gegevens onder de voorwaarde van strikte anonimiteit hebben aangeleverd, kunnen enkel uitspraken worden gedaan op een geaggregeerd niveau en niet over individuele gevallen.

Lutgardisschool Etterbeek © Sepp van Dun

1.5 Opbouw van dit rapport

Hoofdstuk twee licht de onderzoeksmethode toe. De verschillende indicatoren worden in detail beschreven en er gaat aandacht naar de technische aspecten van de gevoerde enquête (methode van gegevensverzameling, populatie, vragenlijst) en de secundaire data. Met secundaire data bedoelen we gegevens die niet uit de vragenlijst afkomstig zijn, maar hun oorsprong vinden in bijvoorbeeld administratieve databanken.

De resultaten van de schoolgebouwenmonitor worden gerapporteerd in hoofdstuk drie. De beschrijving van het gebouwenpark in termen van ouderdom, omvang, aard van de verbouwings- of renovatiewerken en gebouwtype komt eerst aan bod. Daarna volgt een evaluatie van de bezetting van ruimte of lokalen, waarin een onderscheid wordt gemaakt tussen binnen- en buitenruimte. Vervolgens gebeurt er een evaluatie van de schoolgebouwen over zeven kwaliteitsdimensies en worden het gebruik en het beheer van de gebouwen in kaart gebracht. We eindigen met een aantal vergelijkende analyses waarin we nagaan hoe de kwaliteit van schoolgebouwen zich verhoudt tot het soort onderwijs, onderwijsnetten en provincie.

We sluiten af met een besluit in hoofdstuk vier.

Provinciale School voor Buitengewoon Onderwijs De Sterretjes Tienen © Sepp van Dun

Gemeentelijke Basisschool De Toverberg Kampenhout © Sepp van Dun

Freinetschool 't Groen Drieske Gentbrugge © Sepp van Dun

Lutgardisschool Etterbeek © Sepp van Dun

2

ONDERZOEKSMETHODE

2.1 Indicatoren

Hieronder is per thema een overzicht weergegeven van de indicatoren die in de vierde editie van de schoolgebouwenmonitor gebruikt worden en welke van deze indicatoren ook in de derde editie van de schoolgebouwenmonitor bevraagd werden.

A. Beschrijving en kwaliteit van het gebouwenpark

Code	Indicator	Jaar	
		2018	2024
IND 1.1	Aantal vestigingsplaatsen	x	x
IND 1.2	Aantal instellingen	x	x
IND 1.3	Geschat aantal vestigingsplaatsen met eigen gebouwen ter beschikking	x	x
IND 1.4	Proportie aparte gebouwen naar bouwperiode	x	x
IND 1.5	Proportie aparte gebouwen naar grote verbouwing of renovatie	x	x
IND 1.6	Proportie aparte gebouwen naar periode waarin grote verbouwing of renovatie plaatsvond		x
IND 1.7	Proportie aparte gebouwen naar welke verbouwings- of renovatiewerken er hebben plaatsgevonden		x
IND 1.8	Proportie aparte gebouwen naar gebouwtype	x	x
IND 1.9	Proportie aparte gebouwen naar eigendomsrechten	x	x
IND 1.10	Proportie vestigingsplaatsen naar mate van bezetting per type binnenruimte		x
IND 1.11	Proportie vestigingsplaatsen naar mate van bezetting per type buitenruimte		x
IND 1.12	Proportie vestigingsplaatsen naar evaluatie van veiligheid en hygiëne per criterium	x	x
IND 1.13	Proportie vestigingsplaatsen naar evaluatie van bouwkundige staat per criterium	x	x
IND 1.14	Proportie vestigingsplaatsen naar evaluatie van functionaliteit per criterium	x	x
IND 1.15	Proportie vestigingsplaatsen naar evaluatie van gebruikscomfort per criterium	x	x
IND 1.16	Proportie vestigingsplaatsen naar evaluatie van belevingswaarde per criterium	x	x
IND 1.17	Proportie vestigingsplaatsen naar evaluatie van gebruiks- en onderhoudskosten per criterium	x	x
IND 1.18	Proportie vestigingsplaatsen naar evaluatie van schooldomein per criterium	x	x

B. Beheer en gebruik van het gebouwenpark

Code	Indicator	Jaar	
		2018	2024
IND 2.1	Proportie vestigingsplaatsen naar buitenschools gebruik	x	x
IND 2.2	Proportie vestigingsplaatsen naar frequentie buitenschools gebruik	x	x
IND 2.3	Proportie vestigingsplaatsen met regelmatig buitenschools gebruik naar aantal uren buitenschools gebruik		x
IND 2.4	Proportie vestigingsplaatsen met buitenschools gebruik naar soort infrastructuur		x
IND 2.5	Proportie vestigingsplaatsen met buitenschools gebruik naar soort buitenschoolse gebruiker	x	x
IND 2.6	Proportie vestigingsplaatsen met buitenschools gebruik naar soort gebruik	x	x
IND 2.7	Proportie vestigingsplaatsen geïntegreerd met andere onderwijsinstellingen binnen hetzelfde gebouwcomplex of site	x	x
IND 2.8	Proportie vestigingsplaatsen die inhoudelijk samenwerken met andere onderwijsinstellingen binnen het gebouwencomplex of site	x	x
IND 2.9	Proportie vestigingsplaatsen met gemeenschappelijk gebruik van ruimtes met andere onderwijsinstellingen binnen het gebouwencomplex of site		x
IND 2.10	Proportie vestigingsplaatsen geïntegreerd met andere niet-onderwijsfuncties binnen hetzelfde gebouwcomplex of site	x	x
IND 2.11	Proportie vestigingsplaatsen die inhoudelijk samenwerken met andere niet-onderwijsinstellingen binnen het gebouwencomplex of site	x	x
IND 2.12	Proportie vestigingsplaatsen met gemeenschappelijk gebruik van ruimtes met andere niet-onderwijsfuncties binnen het gebouwencomplex of site		x
IND 2.13	Proportie vestigingsplaatsen naar type niet-onderwijsinstelling waarmee men een gebouwencomplex of site deelt	x	x
IND 2.14	Proportie vestigingsplaatsen die tijdens de schooluren ook gebruik maakt van externe infrastructuur	x	x
IND 2.15	Proportie vestigingsplaatsen die tijdens de schooluren ook gebruik maakt van externe infrastructuur naar regelmatig of occasioneel gebruik	x	x
IND 2.16	Proportie vestigingsplaatsen die tijdens de schooluren ook gebruik maakt van externe infrastructuur naar soort infrastructuur	x	x
IND 2.17	Proportie vestigingsplaatsen die tijdens de schooluren ook gebruik maakt van externe infrastructuur naar type externe instelling	x	x
IND 2.18	Proportie vestigingsplaatsen waar een verantwoordelijke beheer en onderhoud is aangesteld	x	x
IND 2.19	Proportie vestigingsplaatsen waar een verantwoordelijke voor de opvolging van infrastructuurwerken is aangesteld	x	x
IND 2.20	Proportie vestigingsplaatsen naar het type beheer van het gebouw	x	x
IND 2.21	Proportie vestigingsplaatsen naar type beheersplan aanwezig	x	x
IND 2.22	Proportie vestigingsplaatsen naar type energiebron voor verwarming op de vestigingsplaats	x	x
IND 2.23	Proportie vestigingsplaatsen naar zelfopwekking van energie	x	x
IND 2.24	Proportie vestigingsplaatsen die zelf energie opwekken naar technieken voor energieopwekking	x	x
IND 2.25	Proportie vestigingsplaatsen naar aanwezigheid van maatregelen voor integrale toegankelijkheid	x	x
IND 2.26	Proportie vestigingsplaatsen met een asbestinventaris	x	x
IND 2.27	Proportie vestigingsplaatsen waar asbest aanwezig is	x	x
IND 2.28	Proportie vestigingsplaatsen waar asbest aanwezig is naar concrete plannen om tot verwijdering over te gaan	x	x
IND 2.29	Proportie vestigingsplaatsen waar loden (water)leidingen aanwezig zijn in de gebouwen	x	x
IND 2.30	Proportie vestigingsplaatsen met loden (water)leidingen naar concrete plannen om de loden leidingen te vervangen	x	x

C. Onderscheidende variabelen

Code	Indicator	Jaar	
		2018	2024
OV 1	Soort onderwijs	x	x
OV 2	Onderwijsnet	x	x
OV 3	Provincie	x	x

Centrumschool De Knipoog Tollembeek © Sepp van Dun

2.2 Populatie en onderzoekseenheden

De populatie van het onderzoek bestaat uit de vestigingsplaatsen die behoren tot alle onderwijsinstellingen, internaten, centra voor leerlingenbegeleiding (CLB) en leersteuncentra in de Vlaamse Gemeenschap en dit over alle soorten onderwijs en onderwijsniveaus (inclusief volwassenenonderwijs en deeltijds kunstonderwijs) met uitzondering van de hogescholen en het universitair onderwijs.

De schoolgebouwenmonitor is een netoverschrijdende studie. Dit betekent dat naast het gesubsidieerd onderwijs ook het GO! tot het onderzoeksveld behoort. Ook de vestigingen van centra voor leerlingenbegeleiding (CLB), leersteuncentra en internaten zijn opgenomen. Hoewel hun infrastructuren niet als 'schoolgebouwen' in de strikte zin kunnen worden opgevat zal doorheen dit rapport toch de algemene term 'schoolgebouw' gebruikt worden om te verwijzen naar diverse vormen van onderwijsinfrastructuren.

De onderzoekseenheden van de monitor verschillen van de waarnemingseenheden. Aangezien schoolgebouwen niet voor zichzelf kunnen spreken, werden voor het merendeel van de indicatoren schooldirecties en/of gebouwbeheerders of technische directeurs bevraagd.

In 2024 waren er 9 627 vestigingsplaatsen voor onderwijs. Het aantal vestigingsplaatsen kent een dynamisch karakter doorheen de tijd omdat vestigingsplaatsen worden opgegeven en andere worden opgericht. Een vestigingsplaats kan over een eigen gebouw beschikken waarvan men de hoofdgebruiker is of er kan gebruik gemaakt worden van een gebouw dat tot een andere (onderwijs)instelling behoort. Het gaat dan om vestigingsplaatsen die niet over een eigen gebouw beschikken en dus gebruik maken van de infrastructuur van een andere instelling, zoals een school, welzijnsvoorziening of culturele instelling. 2de gebruiker vestigingen komen vooral voor bij instellingen permanente vorming.[7]

Stedelijke Academie voor Beeldende Kunsten
Aalst © Sepp van Dun

7 Permanente vorming omvat volwassenenonderwijs en deeltijds kunstonderwijs.

Kouter Kortrijk © Sepp van Dun

2.3 Dataverzameling

2.3.1 Primaire data

2.3.1.1 Vragenlijst

De schoolgebouwenmonitor 2024 verzamelt data door middel van een online onderzoek. De respondenten ontvingen een uitnodigingsmail om online een gestandaardiseerde vragenlijst in te vullen per vestigingsplaats en deze (automatisch) elektronisch door te sturen na het beëindigen van de bevraging in het online surveyplatform dat voor de schoolgebouwenmonitor werd ontwikkeld.

De vragenlijst is grondig hervormd ten opzichte van voorgaande edities van de schoolgebouwenmonitor. Dit onderzoeksrapport omvat daarom niet voor alle indicatoren een longitudinale 1-op-1 vergelijking. Met een aangepast meetinstrument willen we inhoudelijk inspelen op de actualiteit en de vereiste responstijd voor de respondenten beperken.

Daarnaast werden er verschillende responsverhogende maatregelen genomen:

- zo responsvriendelijk mogelijke opstellen van vragen
- zo sterk mogelijke doorverwezen en gefilterde vragen, zodat respondenten geen niet-relevante vragen moeten beantwoorden
- online gerichte reminders tijdens het veldwerk om respondenten te stimuleren mee te werken aan het online onderzoek
- telefonische herinneringen tijdens het veldwerk om respondenten te stimuleren mee te werken aan het online onderzoek
- emailadres waarop respondenten met inhoudelijke en/of technische vragen terecht kunnen
- mogelijkheid om de online vragenlijst op elk moment te onderbreken, om op een later moment bij dezelfde vraag terug in te pikken en de resterende vragen in te vullen
- een incentive voorzien: 1 cadeaubon ter waarde van 750 euro en 3 cadeaubonnen ter waarde van telkens 250 euro werden verloot onder de deelnemende scholen. Per deelname schenkt AGION 1 euro aan Bednet.

Bijlage 1 geeft de vragenlijst weer. De vragen in de vragenlijst verwijzen naar de verschillende indicatoren van de monitor (zie 2.1). De vragenlijst bestaat uit drie delen met betrekking tot: (1) de kwaliteit van de onderwijsinfrastructuur, (2) het gebruik van de onderwijsinfrastructuur en (3) het beheer van de onderwijsinfrastructuur.

De vragenlijst bevatte twee types van vragen. Ten eerste, de vragen over feiten die betrekking hebben op de fysieke kenmerken van het schoolgebouw en feitelijke aspecten van het gebruik en beheer ervan. Voorbeelden hiervan zijn het aantal aanwezige klaslokalen, het aantal uren dat het schoolgebouw wordt opengesteld voor derden, het type instelling waarmee een site wordt gedeeld, of er asbest aanwezig is, etc.. Ten tweede, de zogenaamde ‘perceptievragen’. Het gaat hier om vragen waarbij de respondent impliciet een oordeel moet uitspreken over zaken die hem aanbelangen en betrekking hebben op het subjectieve oordeel over een situatie waarin men verkeert. Dit laatste type van vragen wordt veelvuldig gebruikt in de vragenlijst. Hiervoor maken we dan gebruik van beoordelingsschalen (bijvoorbeeld een beoordelingsschaal met 4 punten van ‘helemaal akkoord’ tot ‘helemaal niet akkoord’). Bij de interpretatie van de resultaten is het van belang om rekening te houden met de sterke aanwezigheid van perceptievragen.

Respondenten kregen een korte toelichting met aandacht voor: een aantal instructies die men moet volgen bij het invullen, wie de vragenlijst best invult, wat de medewerking aan het onderzoek oplevert voor de respondent, een inschatting van de tijdsduur voor het invullen van de vragenlijst en een contactgegevens (mailadres) voor inhoudelijke en technische vragen.

2.3.1.2 Steekproefkenmerken

De dataverzameling vond plaats in de periode april tot en met juni 2024. Voor 2024 werd een respons bereikt van 3 061 eenheden of 32% van de populatie vestigingsplaatsen.[8] Specifiek voor het leerplichtonderwijs komen we op een responsgraad van 41%.

Tabel 1 toont de bereikte respons naar onderwijsnet. Tabel 2 toont de verdeling van de respondenten naar soort onderwijs.

De vragenlijst is in 61% van de vestigingsplaatsen ingevuld door de algemeen directeur van de school of directeur. 20% van de respondenten beoefent de functie van verantwoordelijke infrastructuur, in 2% ging het over leden van het schoolbestuur en 17% heeft een andere functie zoals.

77% van de vestigingsplaatsen heeft een eigen gebouw ter beschikking als hoofdgebruiker. 23% van de vestigingsplaatsen maakt gebruik van lokalen die behoren tot een andere instelling of organisatie.

15% van de vestigingsplaatsen heeft de voorbije vijf jaar nieuwe gebouwen gebouwd, 11% van de vestigingsplaatsen heeft de voorbije vijf jaar gebouwen gehuurd en 5% van de vestigingsplaatsen heeft de voorbije vijf jaar gebouwen aangekocht. In 71% van de vestigingsplaatsen vond er de voorbije vijf jaar geen aankoop, huur of bouw van een nieuw gebouw plaats.

Tabel 1. Bereikte respons naar onderwijsnet (N= 3061)

Onderwijsnet	Respons
GO	35%
OGO	23%
VGO	35%
Andere/niet gespec	1%
Totaal	32%

Tabel 2. Respondenten naar soort onderwijs (N= 3061)

Soort onderwijs	%
Basisonderwijs	61%
Secundair onderwijs	28%
Permanente vorming	5%
Internaten	3%
CLB / Leersteuncentra	3%
Totaal	100%

8 In de vorige editie van de schoolgebouwenmonitor (2018-2019) bedroeg de responsgraad 30%.

2.3.2 Secundaire data

De data van de monitor werden gekoppeld aan verschillende bestaande administratieve databanken en gegevens.

Het bronbestand van de monitor dat de populatie van onderzoekseenheden bevat is afkomstig uit de officiële instellingendatabank van het beleidsdomein Onderwijs en Vorming en bevat alle vestigingsplaatsen van scholen in Vlaanderen.[9] Dit populatiebestand bevat informatie over de onderzoekseenheden (vestigingsplaatsen) uit de monitor, namelijk: (1) soort onderwijs, (2) onderwijsnet, (3) adres- en contactgegevens.

Contextvariabelen als 'soort onderwijs', 'onderwijsnet' en 'provincie' werden gebruikt als onderscheidende variabelen (infra). Ze werden gekruist met survey variabelen om vergelijkingen te maken tussen relevante categorieën.

Provinciale Kunsthumaniora Hasselt © Sepp van Dun

9 Schooljaar 2023-2024.

Basisschool Lucerna Anderlecht © Sepp van Dun

2.4 Analyse

De hierboven beschreven indicatoren worden statistisch geanalyseerd en voorgesteld door middel van beschrijvende statistiek, hoofdzakelijk frequentieverdelingen.

Stedelijke Basisschool De Beren Antwerpen © Vandenbroele - Griet Janssens

Gemeentelijke Basisschool Het Kiezeltje Kapelle-op-den-Bos © Sepp van Dun

Bernardustechnicum campus Gelukstede Oudenaarde © Sepp van Dun

3

RESULTATEN

3.1 De kwaliteit van de onderwijshuisvesting in Vlaanderen

3.1.1 Beschrijving van het gebouwenpark

3.1.1.1 Omvang van het gebouwenpark

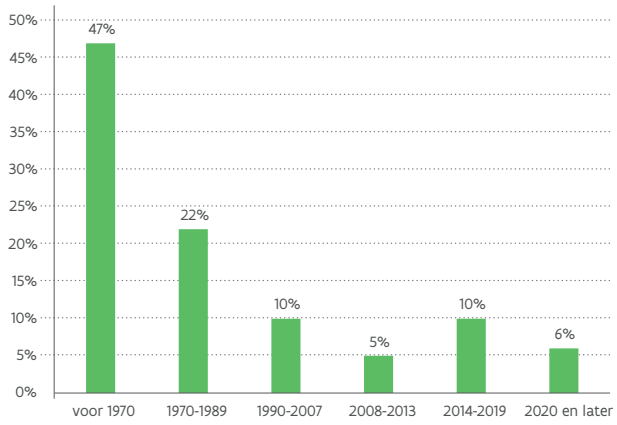
In 2024 waren er 9627 vestigingsplaatsen van onderwijsinstellingen in de Vlaamse Gemeenschap (IND 1.1). Deze vestigingsplaatsen behoren tot 4085 onderwijsinstellingen (IND 1.2). Per onderwijsinstelling vinden we dus gemiddeld 2,4 vestigingsplaatsen terug. We schatten dat 77% van de vestigingsplaatsen eigen gebouwen ter beschikking hebben (IND 1.3).[10]
Een geschatte proportie van 23% van de vestigingsplaatsen zijn '2de gebruiker' vestigingen. Het gaat om vestigingsplaatsen die niet beschikken over eigen gebouwen[11] , maar gebruik maken van een andere (onderwijs)instelling. Dit komt vooral voor bij instellingen volwassenenonderwijs en deeltijds kunstonderwijs.

Op basis van cijfergegevens uit de vorige editie van de schoolgebouwenmonitor schatten we dat de totale oppervlakte van het schoolgebouwenpatrimonium ruim 19 miljoen m^2 bedraagt.[12]

3.1.1.2 Ouderdom van het patrimonium

Figuur 1 toont de verdeling van aparte gebouwen naargelang de bouwperiode voor alle vestigingsplaatsen (zowel eigen gebouw als tweede gebruiker). 47% van de gebouwen op de vestigingsplaatsen voor onderwijs werd gebouwd in de periode vóór 1970 ten opzichte van 49% in de vorige editie van de schoolgebouwenmonitor (2018-2019). We observeren dat de verjonging van het gebouwenpark zich geleidelijk aan verder manifesteert.[13] We stellen vast dat 16% van de gebouwen werd gebouwd tijdens de laatste 10 jaar, waarvan 6% tijdens de laatste vijf jaar.

Een volgende indicator geeft informatie over de eerder uitgevoerde grote verbouwingen en renovaties van bestaande schoolgebouwen. 62% van de schoolgebouwen heeft doorheen de jaren reeds een grote verbouwing of renovatie ondergaan. In de vorige editie van de schoolgebouwenmonitor (2018-2019) was dit 58%.

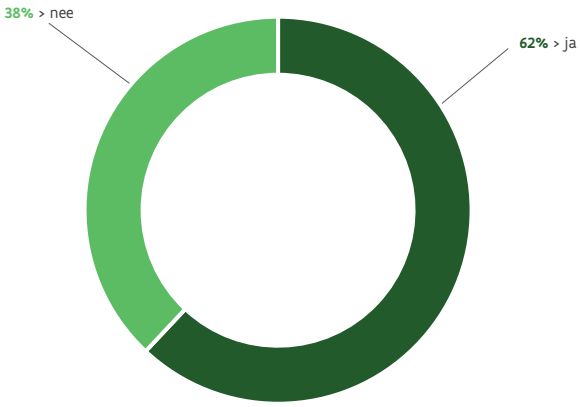
Figuur 1 IND 1.4 Proportie aparte gebouwen naar bouwperiode, in % (N= 7514)

10 Of een vestigingsplaats over eigen gebouwen beschikt is niet gekend op het niveau van de Vlaamse overheid. Het aantal vestigingsplaatsen met eigen gebouwen in de populatie werd dan ook geschat aan de hand van de populatie die we in de responsgroep terugvonden.

11 Eigen gebouw definiëren we als elk volledig losstaand gebouw of duidelijk apart te onderscheiden vleugel van een gebouw op een vestigingsplaats, waarvan de inrichtende macht eigenaar is, zakelijk recht (erfpacht, opstal) of persoonlijk recht (huur) heeft.

12 Om de responstijd te beperken werden er in de huidige editie van de schoolgebouwenmonitor geen oppervlaktecijfers gevraagd aan de respondenten.

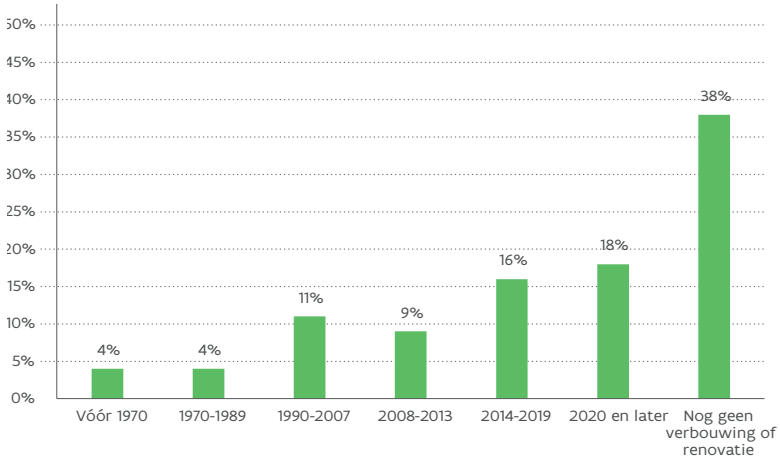
13 We merken op dat het bouwjaar in dit onderzoek niet wijzigt ingeval er grote renovaties worden uitgevoerd. Met andere woorden: een aandeel van de gebouwen die dateren van de periode vóór 1970 hebben reeds grote renovaties ondergaan. Dit wordt besproken in een volgende indicator.

Figuur 2 IND 1.5 Proportie aparte gebouwen naar grote verbouwing of renovatie, in % (N=7489)

In 34% van de gebouwen op de vestigingsplaatsen voor onderwijs, gebeurde de grote verbouwing of renovatie tijdens de voorbije 10 jaar, waarvan 18% in de voorbije vijf jaar.

De Vlaamse Regering heeft afgelopen jaren fors geïnvesteerd in de vernieuwing van het schoolgebouwenpark. De resultaten tonen een verjonging van de gebouwen en we observeren dat een substantieel aandeel van de onderwijsgebouwen in de voorbije jaren grote verbouwingen of renovaties hebben ondergaan.

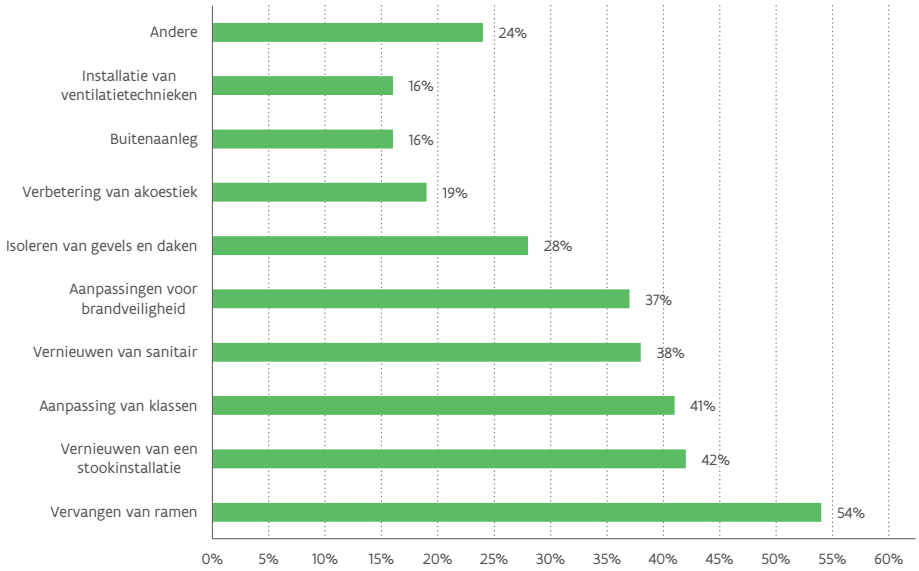

Figuur 3 IND 1.6 Proportie aparte gebouwen naar periode waarin grote verbouwing of renovatie plaatsvond, in % (N= 7489)

3.1.1.3 Aard van verbouwings- of renovatiewerken

Indicator 1.7 peilt naar de aard van de verbouwings- of renovatiewerken in de Vlaamse onderwijsinfrastructuur. Gebouwen die geen verbouwing of renovatie hebben gehad, zoals nieuwbouw, worden in deze indicator buiten beschouwing gelaten.

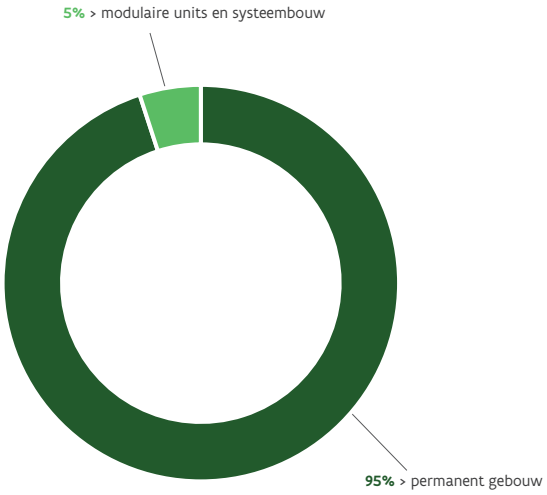
54% van de schoolgebouwen waar een grote verbouwing of renovatie gebeurde, heeft de ramen vervangen. In 42% van de schoolgebouwen werd de stookinstallatie vernieuwd. De klassen werden aangepast in 41% van de schoolgebouwen. Vernieuwen van het sanitair gebeurde in 38% en aanpassingen in het kader van brandveiligheid vond plaats in 37% van de schoolgebouwen. 28% van de schoolgebouwen isoleerde gevels en daken. In 19% van de schoolgebouwen is gewerkt aan het verbeteren van de akoestiek. Buitenaanleg en installatie van ventilatietechnieken vond plaats in telkens 16% van de schoolgebouwen die een grote verbouwing of renovatie hebben uitgevoerd. In 24% van de schoolgebouwen met een grote verbouwing of renovatie gaat het over nog andere werken.

Figuur 4 IND 1.7 Proportie aparte gebouwen naar welke verbouwings- of renovatiewerken er hebben plaatsgevonden, in % (N= 4472)89)

3.1.1.4 Gebouwtypes

Figuur 5 geeft meer informatie over het type gebouw, namelijk of het om een (1) permanent gebouw of (2) een modulaire unit (containerklas) of systeembouw gaat. De meeste schoolgebouwen zijn permanente gebouwen (95%) terwijl het bij 5% om modulaire units of systeembouw gaat. Dit is 5% minder dan in de periode 2018-2019.

Figuur 5 IND 1.8 Proportie aparte gebouwen naar gebouwtype, in % (N=8436)

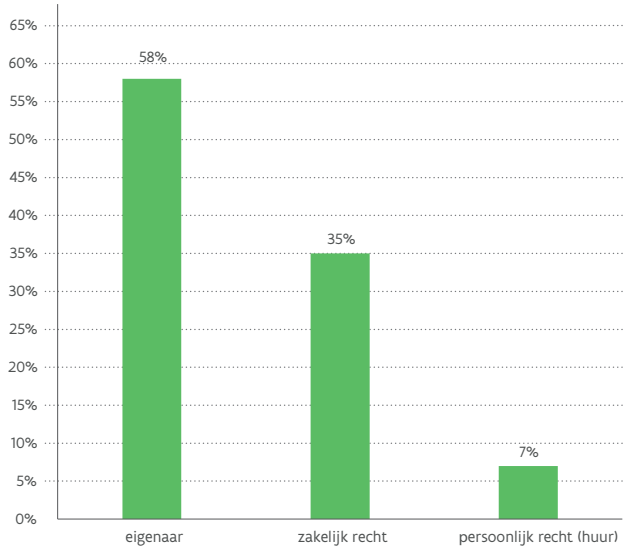
Vrije Basisschool Neerland Wilrijk © Sepp van Dun

Vrije Basisschool Neerland Wilrijk © Sepp van Dun

3.1.1.5 Type eigendomsrechten

In 2024 was 58% van de schoolgebouwen in eigendom, 35% was in gebruik onder de vorm van zakelijk recht en 7% werd gehuurd. Huur is in vergelijking met de vorige meting in 2018-2019 toegenomen met 2% in verhouding tot zakelijke rechten.

Figuur 6 IND 1.9 Proportie aparte gebouwen naar eigendomsrechten, in % (N=7633)

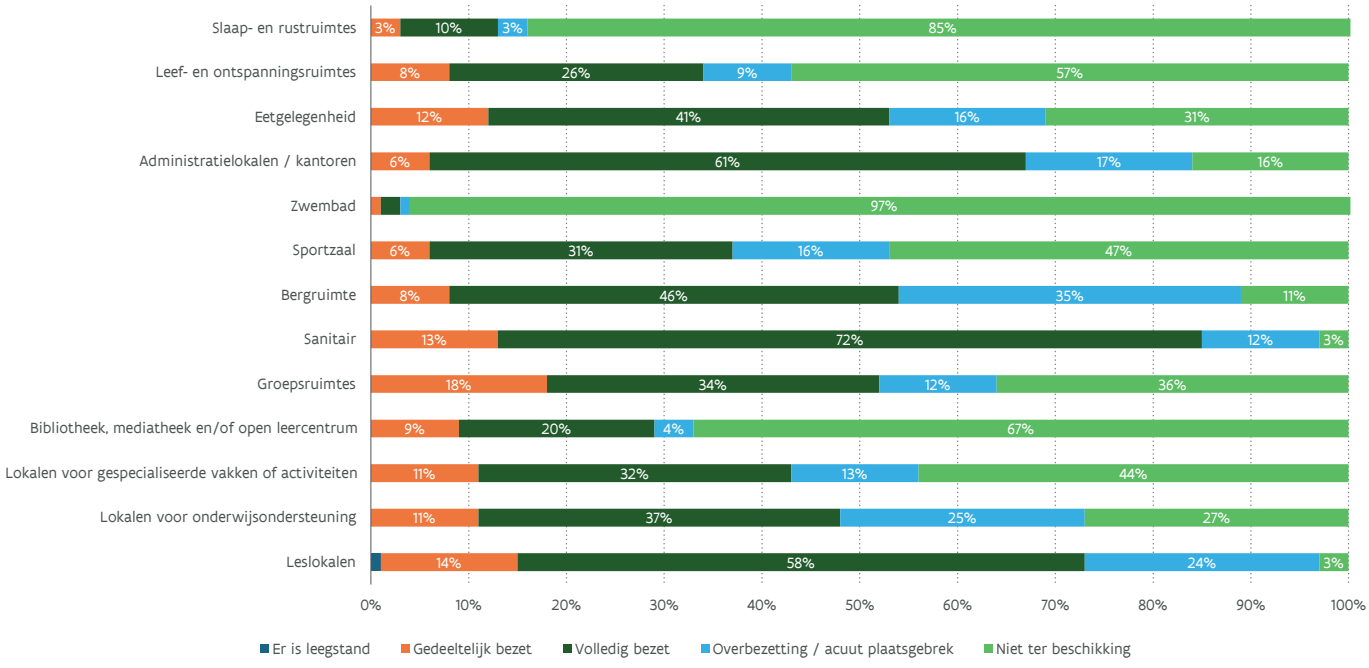
3.1.2 Aanwezigheid en bezetting van ruimte of lokalen

3.1.2.1 Binnenruimte

Figuur 7 toont per lokaaltype de bezetting van de binnenruimte op de vestigingsplaatsen voor onderwijs. We stellen vast dat op 58% van de vestigingsplaatsen de gewone leslokalen volledig bezet zijn. Dit is 2% minder in vergelijking met de vorige schoolgebouwenmonitor (2018-2019). In 24% van de vestigingsplaatsen zijn ze overbezet of heeft men acuut plaatsgebrek. Op 82% van de vestigingsplaatsen zijn gewone leslokalen dus volledig of overbezet, ten opzichte van 86% in de periode 2018-2019. We observeren dus een verbetering in bezettingsgraad van de leslokalen ten opzichte van vijf jaar geleden.

Sanitaire ruimtes zijn op 72% van de vestigingsplaatsen volledig bezet en in 12% is er sprake van overbezetting of acuut plaatsgebrek. Ook voor andere types lokalen wordt aangegeven dat deze in grote mate volledig bezet zijn of zelfs overbezet zijn. Dit is bijvoorbeeld het geval voor administratielokalen / kantoren, bergruimtes en eetgelegenheden (refter, restaurant, cafetaria en keukens).

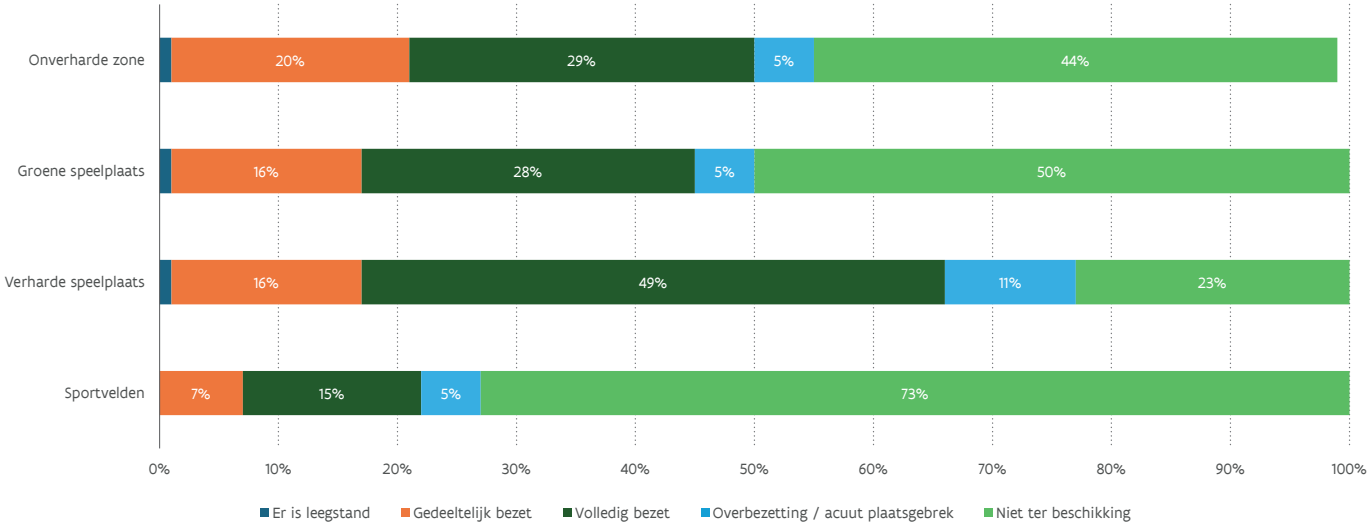
Overbezetting of acuut plaatsgebrek komt bijna bij elk type ruimte voor. Overbezetting of acuut plaatsgebrek wordt met 35% het vaakst gerapporteerd voor bergruimte, gevolgd door lokalen voor onderwijsondersteuning (25%) en leslokalen (24%). Op vlak van aanwezigheid van de ruimte zien we dat een zwembad, slaap- en rustruimtes, bibliotheek, mediatheek en/of open leercentrum en leef- en ontspanningsruimtes het minst ter beschikking zijn op de vestigingsplaatsen. Voor enkele van deze types ruimte moeten we er wel rekening mee houden dat deze eerder tot de typologie behoren van minder frequent voorkomende instellingen, zoals het buitengewoon onderwijs of internaten.

Figuur 7 IND 1.10 Proportie vestigingsplaatsen naar mate van bezetting per type binnenruimte, in % (N = 3061)

3.1.2.2 Buitenruimte

Figuur 8 toont per type buitenruime de bezetting op de vestigingsplaatsen voor onderwijs. We onderscheiden sportvelden, verharde speelplaatsen, groene speelplaatsen en onverharde zones. Op vlak van buitenruimte zien we dat verharde speelplaatsen het vaakst voorkomen. In 49% van de vestigingsplaatsen is de verharde speelplaats volledig bezet en in 11% is er sprake van overbezetting of acuut plaatsgebrek. In 60% van de vestigingsplaatsen is er dus volledige tot overbezetting van de verharde speelplaats. Groene speelplaatsen en onverharde zones zijn in respectievelijk 50% en 44% van de vestigingsplaatsen niet ter beschikking. De mate van volledige bezetting en overbezetting is ongeveer hetzelfde voor beide types buitenruimte. 28 tot 29% volledige bezetting en 5% overbezetting of acuut plaatsgebrek. 73% van de vestigingsplaatsen heeft geen sportveld ter beschikking.

Figuur 8 IND 1.11 Proportie vestigingsplaatsen naar mate van bezetting per type binnenruimte, in % (N = 3061)

Lutgardisschool Etterbeek © Sepp van Dun

3.1.3 Dimensies en criteria van kwaliteit

Er werden 56 criteria gemeten binnen zeven kwaliteitsdimensies van de gebouwen: veiligheid en hygiëne, bouwfysische staat, functionaliteit, comfort, belevingswaarde, kosten en schooldomein. De algemene kwaliteit van de schoolgebouwen binnen deze zeven facetten is verbeterd tussen de periode 2018-2019 en 2024. Er wordt geen longitudinale 1-op-1 vergelijking gemaakt voor de verschillende kwaliteitscriteria omdat er een nieuwe meetschaal werd gehanteerd.

3.1.3.1 Veiligheid en hygiëne

Op 84% van de vestigingsplaatsen is de veiligheid in de gebouwen over het algemeen goed. 16% van de vestigingsplaatsen gaat hier niet mee akkoord. Als we een onderscheid maken tussen de verschillende aspecten van veiligheid, observeren we dat op 90% van de vestigingsplaatsen de gebouwen constructief veilig zijn en geen gevaar opleveren voor instorting of instabiliteit. Op 10% van de vestigingsplaatsen wordt de stevigheid van de constructie negatief geëvalueerd. De constructieve veiligheid van de gebouwen wordt het meest positief geëvalueerd van alle veiligheidsaspecten die opgenomen zijn in de monitor.

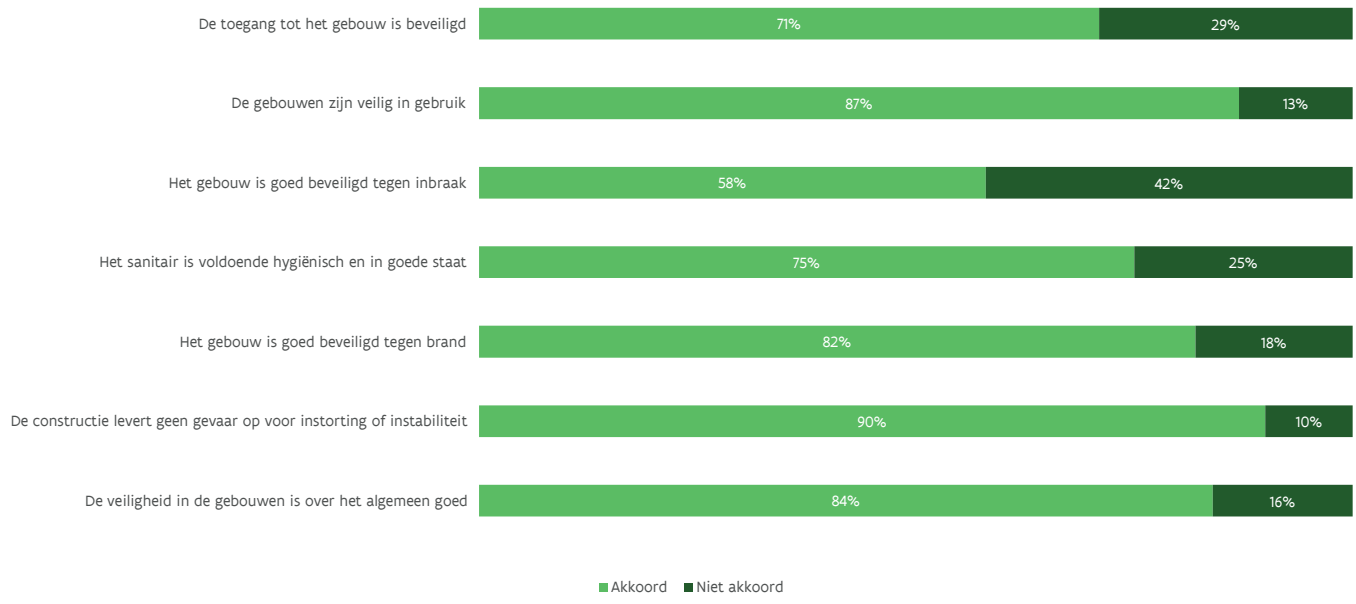
87% van de vestigingsplaatsen oordeelt dat de gebouwen veilig zijn in gebruik. Dit is niet het geval voor 13% van de vestigingsplaatsen.

Op vlak van brandveiligheid zien ze dat 82% van de vestigingsplaatsen stelt dat hun gebouwen goed beveiligd zijn tegen brand. Dit blijkt niet het geval te zijn voor 18% van de vestigingsplaatsen.

Het sanitair is voldoende hygiënisch en in goede staat op 75% van de vestigingsplaatsen. 25% van de vestigingsplaatsen rapporteert dat de hygiëne en staat van het sanitair niet goed is.

71% van de vestigingsplaatsen geeft aan dat de toegang tot het gebouw beveiligd is, terwijl 29% van de vestigingsplaatsen dit negatief beoordeeld.

Inbraakbeveiliging blijkt slechts in 58% van de vestigingsplaatsen goed te zijn. 42% van de vestigingsplaatsen oordeelt dat er geen goede inbraakbeveiliging aanwezig is.

Figuur 9 IND 1.12 Proportie vestigingsplaatsen naar evaluatie van veiligheid en hygiëne per criterium, in % (N = 3061)

Stedelijke Basisschool De Beren Antwerpen © Vandenbroele - Griet Janssens

Regina Pacisinstituut Brussel © Sepp van Dun

3.1.3.2 Bouwtechnische staat

Een tweede kwaliteitsdimensie omvat de bouwkundige staat van de gebouwen. Figuur 10 toont de proportie vestigingsplaatsen naar evaluatie van de bouwkundige staat per criterium. 67% van de vestigingsplaatsen beoordeelt dat de algemene staat van de gebouwen goed is. In 33% van de vestigingsplaatsen wordt de algemene staat van de gebouwen negatief geëvalueerd of stelt men dat de staat van de gebouwen niet goed is.

Wanneer we de individuele criteria bekijken zien we dat 78% van de vestigingsplaatsen over goede elektriciteitsvoorzieningen beschikt. 22% van de vestigingsplaatsen oordeelt dat de staat van de elektriciteitsvoorzieningen niet goed is.

Een gelijke proportie zien we voor de buiten- en binnenmuren en de verwarmingsinstallatie. 73% van de vestigingsplaatsen stelt dat de buiten- en binnenmuren en de verwarmingsinstallatie in goede staat zijn, ten opzichte van 27% van de vestigingsplaatsen waar dit niet het geval is.

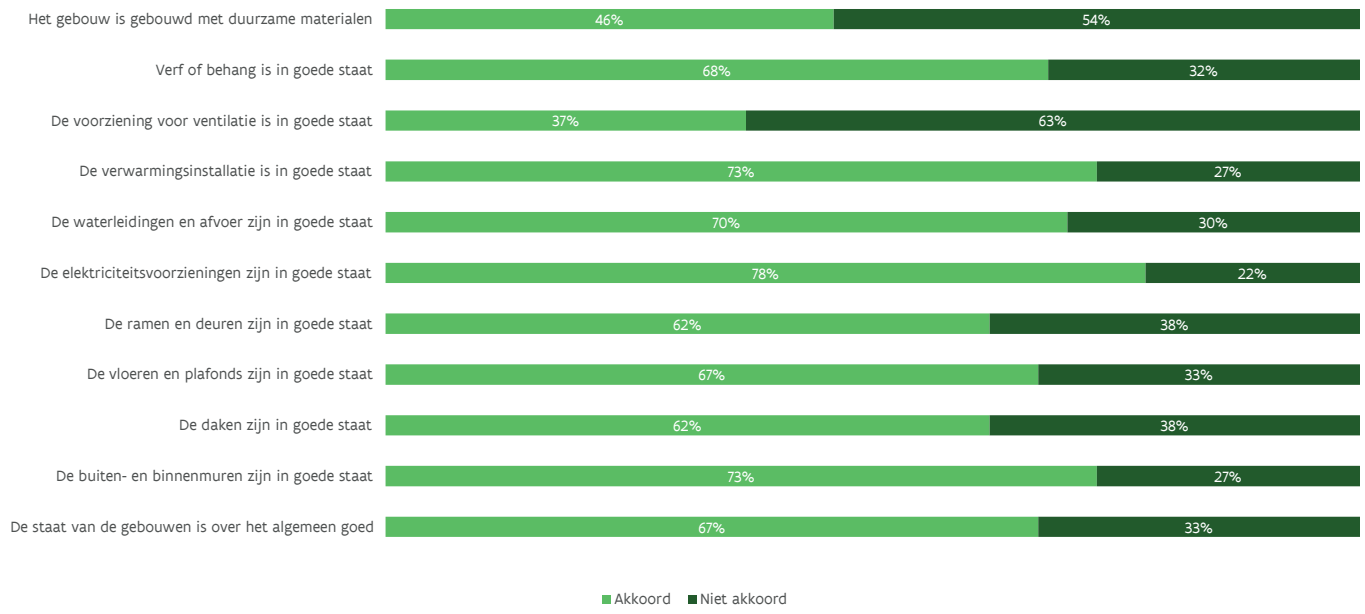
Op 70% van de vestigingsplaatsen zijn de waterleidingen en afvoer in goede staat. 30% van de vestigingsplaatsen gaat niet akkoord met de stelling dat waterleidingen en afvoer in goede staat zijn.

Een goede staat van verf en behang wordt door 68% van de vestigingsplaatsen gerapporteerd. Op 32% van de vestigingsplaatsen is verf en behang niet in goede staat. Een bijna gelijkaardige verdeling zien voor de staat van vloeren en plafonds. 67% van de vestigingsplaatsen stelt dat vloeren en plafonds in goede staat zijn. Dit is niet het geval voor 33% van de vestigingsplaatsen.

De staat van de daken, ramen en deuren heeft eveneens een gelijke verdeling. 62% van de vestigingsplaatsen beschikt over daken, ramen en deuren die in goede staat zijn. Daken, ramen en deuren zijn niet in goede staat op 38% van de vestigingsplaatsen.

Op 46% van de vestigingsplaatsen werd er gebouwd met duurzame materialen. De gebouwen werden niet met duurzame materialen gebouwd op 54% van de vestigingsplaatsen.

Een lage proportie vestigingsplaatsen is positief over de staat van voorzieningen voor ventilatie. Slechts 37% van de vestigingsplaatsen oordeelt dat de voorzieningen voor ventilatie in goede staat zijn. 63% van de vestigingsplaatsen evalueert de staat van voorzieningen voor ventilatie negatief.

Figuur 10 IND 1.13 Proportie vestigingsplaatsen naar evaluatie van bouwkundige staat per criterium, in % (N = 3061)

3.1.3.3 Functionaliteit

Figuur 11 toont dat de algemene functionaliteit van de gebouwen in 80% van de vestigingsplaatsen als goed wordt bevonden en voor 20% van de vestigingsplaatsen als niet goed wordt beoordeeld.

86% van de vestigingsplaatsen stelt dat er een vlotte circulatie tussen de lokalen mogelijk is. Op 14% van de vestigingsplaatsen is er geen vlotte circulatie tussen de lokalen mogelijk.

De grote meerderheid van de vestigingsplaatsen, 82%, geeft aan dat de gebouwen voldoende bereikbaar zijn voor alle types weggebruikers. Dit blijkt niet het geval te zijn op 18% van de vestigingsplaatsen.

Op 77% van de vestigingsplaatsen laten circulatieruimtes en speelplaatsen voldoende toezicht op de leerlingen toe. 23% van de vestigingsplaatsen beoordeelt dit criterium negatief.

73% van de vestigingsplaatsen geeft aan dat er een duidelijke signalisatie aanwezig is die het mogelijk maakt om zich gemakkelijk te oriënteren in de gebouwen. 27% van de vestigingsplaatsen stelt dat er geen duidelijke signalisatie aanwezig is in de gebouwen.

De infrastructuur biedt een goede ruimtelijke ondersteuning voor het pedagogisch project van de school volgens 72% van de vestigingsplaatsen. Op 28% van de vestigingsplaatsen is dit niet het geval.

Op 68% van de vestigingsplaatsen kijken de lokalen waar mogelijk rechtstreeks uit op een (groene) buitenruimte in tegenstelling tot 38% van de vestigingsplaatsen waar dit niet zo is.

57% van de vestigingsplaatsen oordeelt dat de andere ruimtes zoals polyvalente zaal, refter, ..., vlot en veilig buiten de schooluren gebruikt kunnen worden. Op 43% van de vestigingsplaatsen kunnen die andere ruimtes niet vlot en veilig buiten de schooluren gebruikt worden.

Eenzelfde proportie vestigingsplaatsen zien we terug bij het criterium toegankelijkheid voor personen met een handicap of zorgnoden. 57% van de vestigingsplaatsen oordeelt dat de gebouwen voldoende toegankelijk zijn voor personen met een handicap of zorgnoden. 43% van de vestigingsplaatsen stelt dat de gebouwen onvoldoende toegankelijk zijn voor personen met een handicap of zorgnoden.

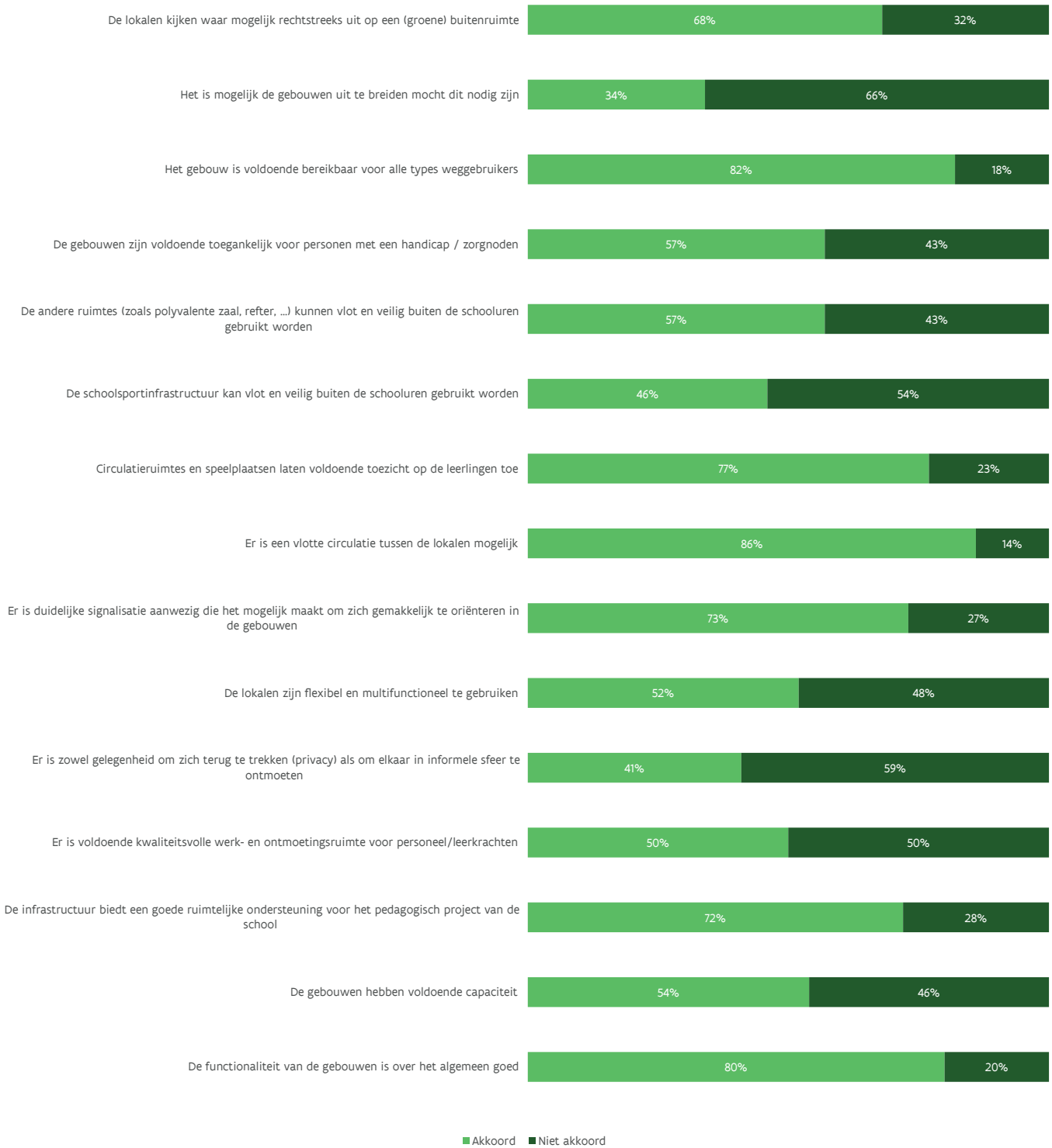
Iets meer dan de helft van de vestigingsplaatsen, 54%, geeft aan dat de gebouwen over voldoende capaciteit beschikken. 46% van de vestigingsplaatsen oordeelt dat de gebouwen onvoldoende capaciteit hebben.

Op 52% van de vestigingsplaatsen zijn de lokalen flexibel en multifunctioneel te gebruiken ten opzichte van 48% waar dit niet het geval is volgens de vestigingsplaatsen.

Minder dan de helft van de vestigingsplaatsen, 46%, stelt dat de schoolsportinfrastructuur vlot en veilig buiten de schooluren kan gebruikt worden. Dit betekent dat de schoolsportinfrastructuur op 54% van de vestigingsplaatsen niet vlot en veilig buiten de schooluren kan gebruikt worden.

41% van de vestigingsplaatsen geeft aan dat er zowel gelegenheid is om zich terug te trekken (privacy) als om elkaar in informele sfeer te ontmoeten. Op 59% van de vestigingsplaatsen is dit niet het geval.

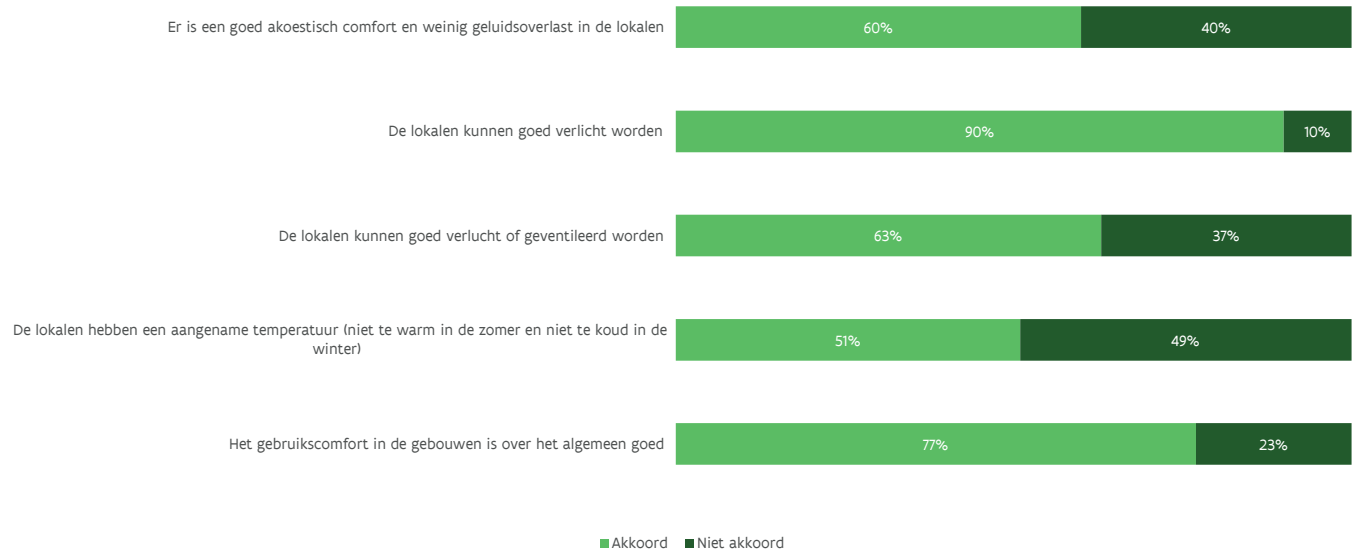
Tot slot observeren we dat er op 34% van de vestigingsplaatsen mogelijkheid is om de gebouwen uit te breiden als dit nodig zou zijn. 66% van de vestigingsplaatsen stelt dat er geen mogelijkheid is om de gebouwen uit te breiden.

Figuur 11 IND 1.14 Proportie vestigingsplaatsen naar evaluatie van functionaliteit per criterium, in % (N= 3061)

3.1.3.4 Comfort

Het gebruikscomfort in de gebouwen wordt door 77% van de vestigingsplaatsen als algemeen goed beoordeeld. De individuele comfortcriteria tonen aan dat de grote meerderheid van de vestigingsplaatsen (90%) over lokalen beschikt die goed verlicht kunnen worden. 63% van de vestigingsplaatsen geeft aan dat in de lokalen goede verluchting of ventilatie mogelijk is en 60% van de vestigingsplaatsen stelt dat er een goed akoestisch comfort en weinig geluidsoverlast in de lokalen is. Ongeveer de helft van de vestigingsplaatsen (51%) oordeelt dat de lokalen een aangename temperatuur hebben. Dit betekent niet te warm in de zomer en niet te koud in de winter. De resultaten tonen aan dat 49% van de vestigingsplaatsen geen aangename temperatuur in de lokalen ervaart. Ook op vlak van akoestisch comfort (40%) en verluchting of ventilatie (37%) is er een aanzienlijk aantal vestigingsplaatsen die beide criteria negatief beoordelen.

Figuur 12 IND 1.15 Proportie vestigingsplaatsen naar evaluatie van gebruikscomfort per criterium, in % (N= 3061)

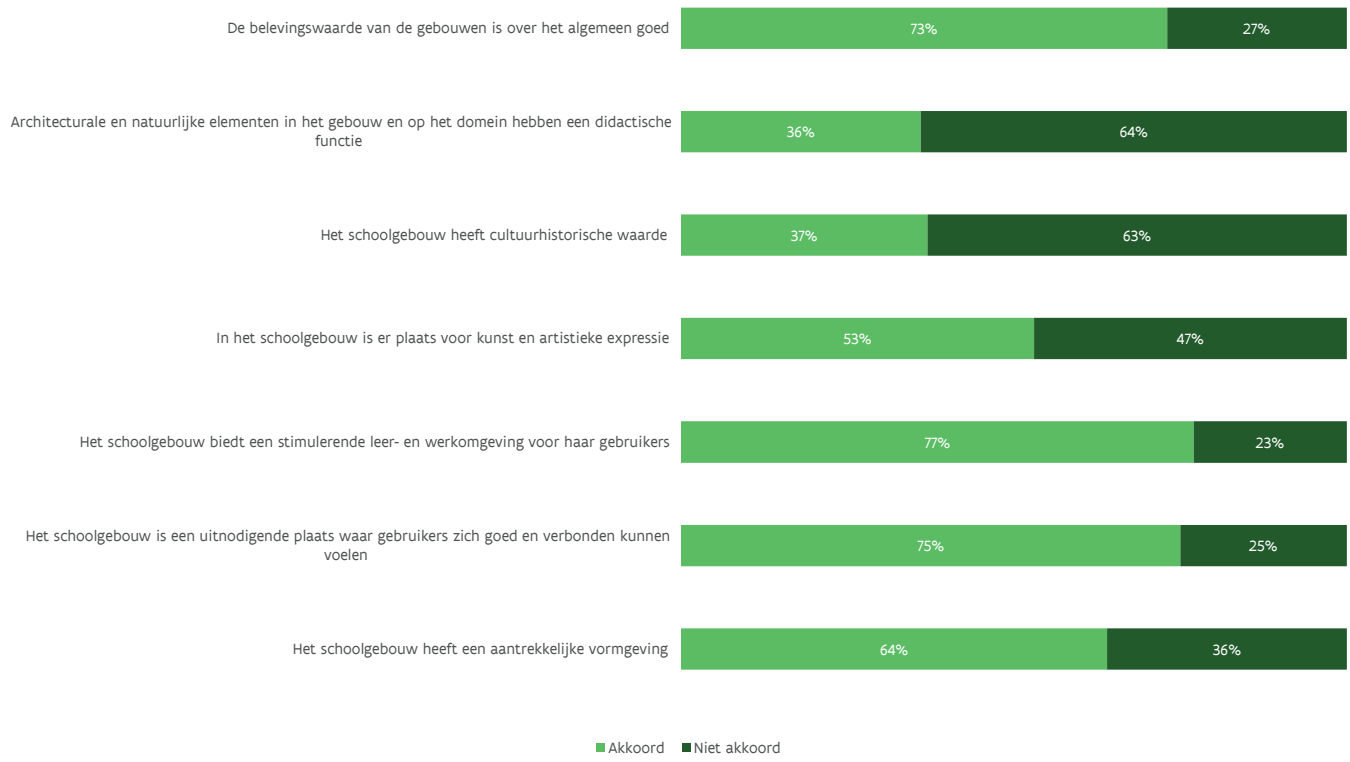
Centrumschool De Knipoog Tollembeek © Sepp van Dun

Vrij Technisch Instituut Veurne © Sepp van Dun

3.1.3.5 Belevingswaarde

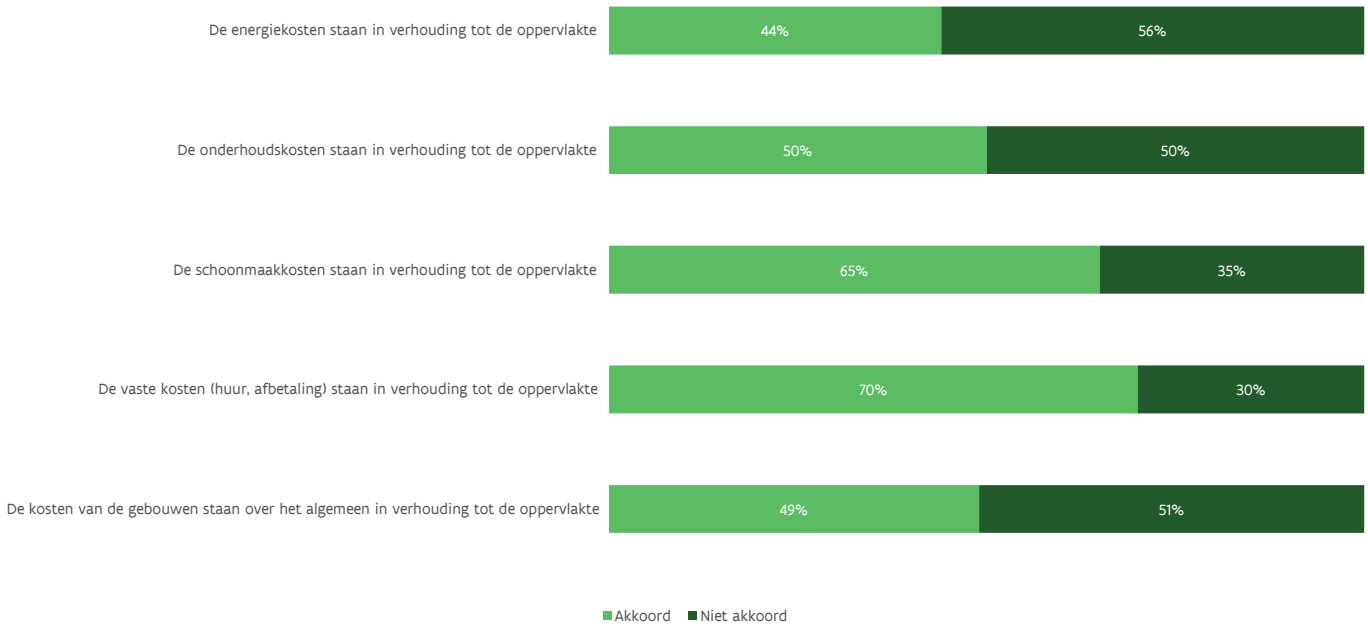
Een volgende kwaliteitsdimensie peilt naar de belevingswaarde. 73% van de vestigingsplaatsen geeft aan dat de belevingswaarde van de gebouwen over het algemeen goed is. Op 77% van de vestigingsplaatsen is er sprake van een stimulerende leer- en werkomgeving voor de gebruikers. 75% van de vestigingsplaatsen stelt dat het schoolgebouw een uitnodigende plaats is waar gebruikers zich goed en verbonden kunnen voelen. De gebouwen hebben een aantrekkelijke vormgeving volgens 64% van de vestigingsplaatsen. Iets meer dan de helft van de vestigingsplaatsen (53%) geeft aan dat er plaats is voor kunst en artistieke expressie in de gebouwen. Cultuurhistorische waarde van de gebouwen is in slechts 37% van de vestigingsplaatsen aanwezig en 36% van de vestigingsplaatsen oordeelt dat er in de gebouwen en op het domein architecturale en natuurlijke elementen zijn met een didactische functie.

Figuur 13 IND 1.16 Proportie vestigingsplaatsen naar evaluatie van belevingswaarde per criterium , in % (N= 3061)

3.1.3.6 Gebruiks- en onderhoudskosten

De dimensie 'gebruiks- en onderhoudskosten' toont aan dat ongeveer de helft van de vestigingsplaatsen (49%) vindt dat de kosten van de gebouwen over het algemeen in verhouding staan tot de oppervlakte. 51% van de vestigingsplaatsen gaat hier niet mee akkoord. Als we de individuele criteria bekijken, zien we dat vooral de energiekosten (56%) en onderhoudskosten (50%) volgens de vestigingsplaatsen niet in verhouding staan tot de oppervlakte van de gebouwen. Voor de vaste kosten zoals huur en afbetaling, staan deze volgens 70% van de vestigingsplaatsen in verhouding tot de oppervlakte. Voor schoonmaakkosten bedraagt het percentage 65%.

Figuur 14 IND 1.17 Proportie vestigingsplaatsen naar evaluatie van gebruiks- en onderhoudskosten per criterium , in % (N= 2379)

Gemeentelijke Basisschool De Toverberg Kampenhout © Sepp van Dun

Stedelijke Academie voor Beeldende Kunsten Aalst © Sepp van Dun

3.1.3.7 Het schooldomein en de omgeving van de school

Een laatste kwaliteitsdimensie die werd gemeten gaat over het schooldomein en de omgeving van de school. 70% van de vestigingsplaatsen geeft aan dat het schooldomein en de omgeving van de school over het algemeen voldoen aan de verwachtingen die men heeft. 83% van de vestigingsplaatsen oordeelt dat de onmiddellijke nabijheid van de school voldoende veilig is voor voetgangers. Als we de fietsveiligheid bekijken, zien we dat het percentage lager ligt. 72% van de vestigingsplaatsen stelt dat de onmiddellijke nabijheid voldoende veilig is voor fietsers. Ongeveer 1 op 4 van de vestigingsplaatsen oordeelt dat de onmiddellijke nabijheid onveilig is voor fietsers.

Op 75% van de vestigingsplaatsen is er sprake van voldoende andere functies in de nabijheid van de school, zoals winkels, bibliotheek, sportfaciliteiten. Het gebouw staat in een open relatie ten opzichte van haar ruimtelijke omgeving op 64% van de vestigingsplaatsen. Tot slot geeft 63% van de vestigingsplaatsen aan dat er op het domein voldoende natuurlijke elementen aanwezig zijn, zoals gras en bomen.

Figuur 15 IND 1.18 Proportie vestigingsplaatsen naar evaluatie van schooldomein en omgeving per criterium, in % (N= 3061)

3.2 Gebruik

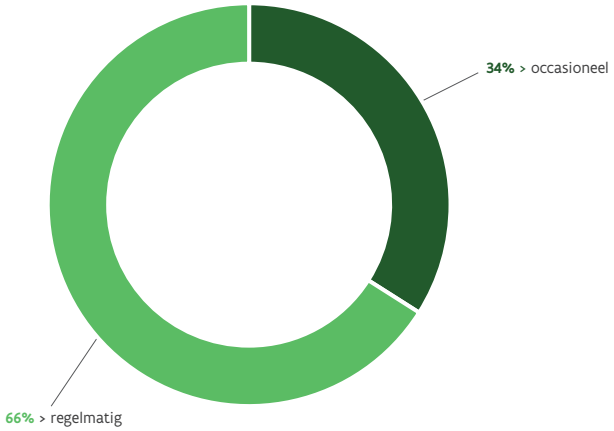
3.2.1 Buitenschools gebruik van de onderwijsinfrastructuur

67% van de vestigingsplaatsen geeft aan dat het schoolgebouw ook buiten de normale schooluren of tijdens weekends of vakanties gebruikt wordt (Figuur 16).

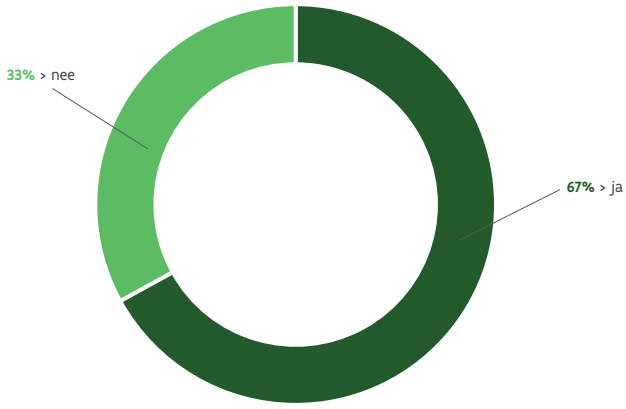
Dit is 5% meer in vergelijking met vijf jaar geleden. Wanneer schoolgebouwen buitenschools worden gebruikt kan dit occasioneel gebeuren, of op regelmatige basis. In 66% van deze vestigingsplaatsen gaat het over regelmatig gebruik buiten de normale schooluren (Figuur 17).

Op slechts 34% van de vestigingsplaatsen waar de gebouwen buitenschools worden gebruikt, gebeurt dit occasioneel. Waar sprake is van regelmatig buitenschools gebruik, zien we dat 31% van de vestigingsplaatsen de gebouwen voor minstens 19 uur per week buitenschools openstellen. Eén vierde van de vestigingsplaatsen (25%) stelt de gebouwen slechts 1 tot 6 uur per week open buiten de normale schooluren (Figuur 18).

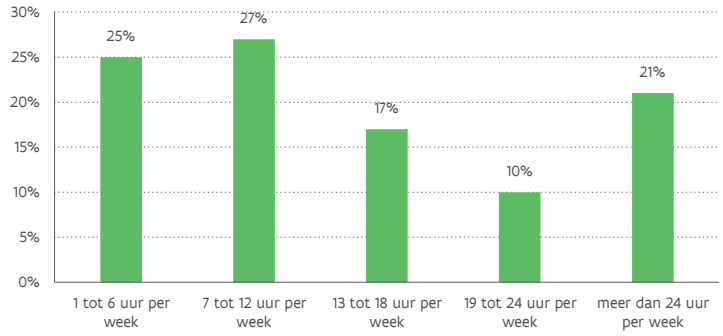
Sportzalen (52%) en leslokalen (50%) worden het meest buiten de normale schooluren gebruikt. Vervolgens blijken polyvalente zalen of auditoria (41%), eetzalen of refters (40%) en speelplaatsen (38%) ook regelmatig buitenschools gebruikt te worden (Figuur 19).

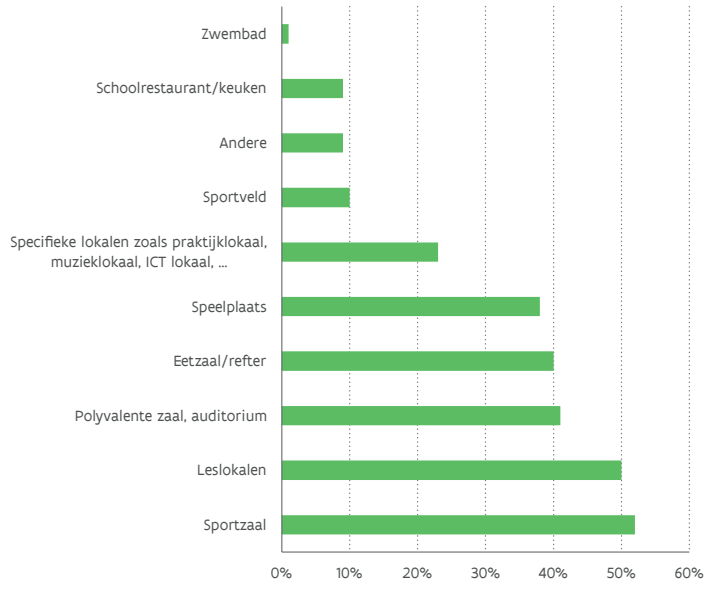
Figuur 16 IND 2.1 Proportie vestigingsplaatsen naar buitenschools gebruik, in % (N= 3016)

Figuur 17 IND 2.2 Proportie vestigingsplaatsen naar frequentie buitenschools gebruik, in % (N= 1947)

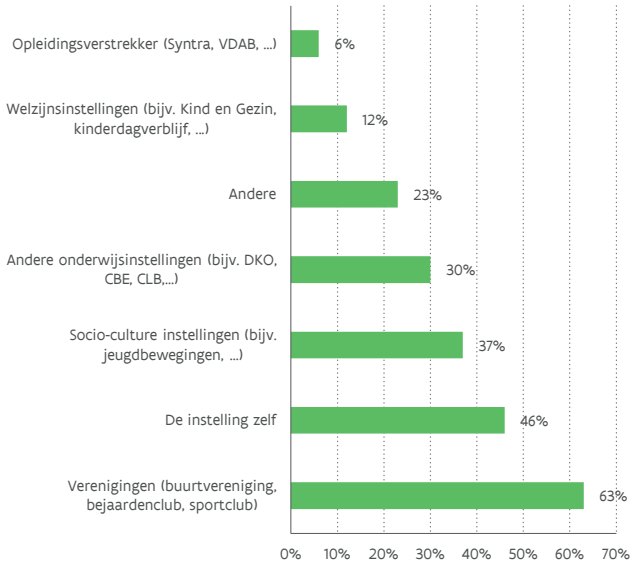
Figuur 18 IND 2.3 Proportie vestigingsplaatsen met regelmatig buitenschools gebruik naar aantal uren buitenschools gebruik, in % (N= 1207)

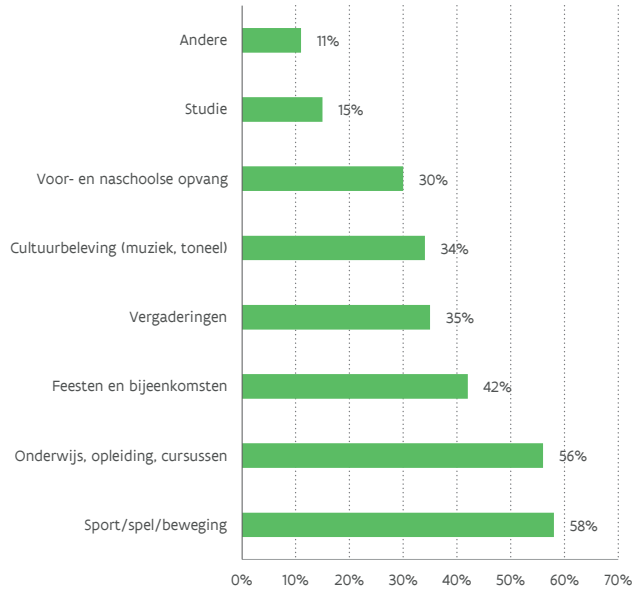
Figuur 19 IND 2.4 Proportie vestigingsplaatsen met buitenschools gebruik naar soort infrastructuur, in % (N = 1947)

Provinciale School voor Buitengewoon Lager Onderwijs De Zeppelin Assenede © Sepp van Dun

Figuur 20 IND 2.5 Proportie vestigingsplaatsen met buitenschools gebruik naar soort buitenschools gebruiker, in % (N = 1947)

Figuur 21 IND 2.6 Proportie vestigingsplaatsen met buitenschools gebruik naar soort gebruik, in % (N = 1947)

Wie maakt gebruik van de gebouwen buiten de normale schooluren? Uit Figuur 20 blijkt dat vooral verenigingen (sportclub, buurtvereniging, bejaardenclub) buitenschools gebruik maken van de gebouwen (64%). Op 46% van de vestigingsplaatsen gaat het om de instelling zelf die ook buiten de normale schooluren de gebouwen blijft gebruiken voor buitenschoolse activiteiten. Op 37% van de vestigingsplaatsen gaat het om sociaal-culturele instellingen zoals de jeugdbeweging en op 30% van de vestigingsplaatsen gebruiken andere onderwijsinstellingen de infrastructuur.

Als er buitenschools gebruik van de gebouwen plaatsvindt, gaat het vooral over activiteiten in het kader van sport, spel en beweging (58%) en aan onderwijs gerelateerde activiteiten zoals cursussen en opleidingen (56%). Op 42% van de vestigingsplaatsen met gebruik buiten de schooluren worden er feesten en bijeenkomsten georganiseerd. Vergaderingen en activiteiten omtrent cultuurbeleving vinden plaats in respectievelijk 35% en 34% van de vestigingsplaatsen die buiten de schooluren worden gebruikt. Er is sprake van voor- en naschoolse opvang op 30% van de vestigingsplaatsen met buitenschools gebruik.

In de periode 2018-2019 werd actief gecommuniceerd dat schoolgebouwen van de toekomst multifunctioneel zijn in gebruik. Afgelopen jaren zijn er verschillende acties ondernomen om scholen te stimuleren in het openstellen van hun infrastructuur. Zo waren er bijvoorbeeld periodieke subsidieoproepen voor projecten in verband met het openstellen van schoolinfrastructuur. Een foldercampagne informeerde scholen over het belang van openstellen en hoe dit te realiseren. De resultaten tonen dat de aanwezigheid van buitenschools gebruik de voorbije vijf jaar positief geëvolueerd is.

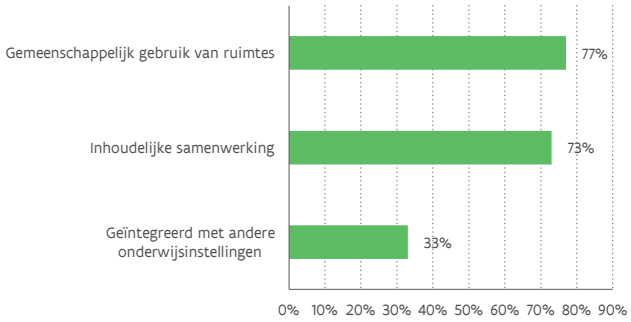
Edugo Arena Oostakker © Sepp van Dun

3.2.2 Cohabitatie met andere onderwijsinstellingen

Provinciale School voor Buitengewoon Onderwijs De Sterretjes Tienen © Sepp van Dun

Het onderzoek kijkt ook naar de mate waarin onderwijsinstellingen samen gebruik maken van dezelfde site of hetzelfde gebouwencomplex. Figuur 22 toont dat dit voor 33% van de vestigingsplaatsen het geval is. Dit is ongeveer hetzelfde in vergelijking met de vorige meting in 2018-2019 (32%). Van de 33% vestigingsplaatsen die een gebouw delen met een andere onderwijsinstelling, werkt ook 73 % samen met die andere instelling en 77% gebruikt ruimtes gemeenschappelijk.

Figuur 22 IND 2.7 Proportie vestigingsplaatsen geïntegreerd met andere onderwijsinstellingen binnen hetzelfde gebouwcomplex of site, in % (N= 3025)

IND 2.8 Proportie vestigingsplaatsen die inhoudelijk samenwerken met andere onderwijsinstellingen binnen het gebouwencomplex of site, in % (N= 917)

IND 2.9 Proportie vestigingsplaatsen met gemeenschappelijk gebruik van ruimtes met andere onderwijsinstellingen binnen het gebouwencomplex of site, in % (N= 715))

Centrumschool De Knipoog Tollembeek © Sepp van Dun

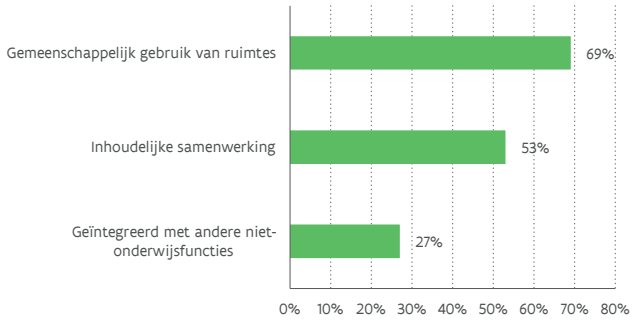
3.2.3 Cohabitatie met niet-onderwijsinstellingen

Indicator 2.10 (Figuur 23) vraagt naar de mate van integratie van de onderwijsinfrastructuur in multifunctionele gebouwencomplexen of sites, waar bijvoorbeeld naast de schoolgebouwen ook woningen, een kinderdagverblijf, een cultureel centrum of een woonzorgcentrum zijn gevestigd. We stellen vast dat 27% van de vestigingsplaatsen van scholen op de een of andere manier geïntegreerd is in een gebouwencomplex of site waar ook andere functies zijn gehuisvest. Dit is 6% meer in vergelijking met vijf jaar geleden.

53% van de vestigingsplaatsen die in een ruimer gebouwencomplex of site met andere functies zijn geïntegreerd, werken ook inhoudelijk samen met deze functies, ten opzichte van 65% in 2018-2019. Bij 69% van de vestigingsplaatsen is er sprake van gemeenschappelijk gebruik van ruimtes met andere niet-onderwijsfuncties, ten opzichte van 56% in de vorige meting (2018-2019).

We stellen dus vast dat er meer cohabitatie is met niet-onderwijsinstellingen en ook beduidend meer gemeenschappelijk gebruik van ruimtes met andere niet-onderwijsfuncties, maar dat er minder inhoudelijke samenwerking is met deze andere functies.

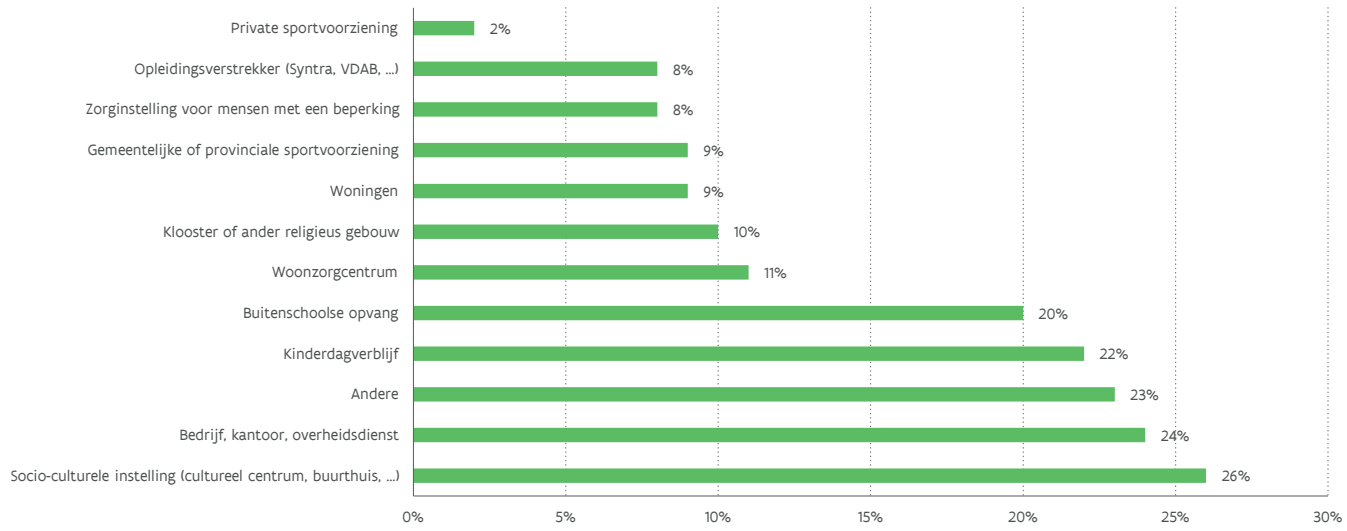
Op 26% van de vestigingsplaatsen die eenzelfde gebouwencomplex of site delen met andere niet-onderwijsfuncties, gaat het om een socio-culturele instelling, op 24% een bedrijf, kantoor of overheidsdienst. 22% van de vestigingsplaatsen deelt het gebouwencomplex of de site met een kinderdagverblijf en 20% met buitenschoolse opvang. 11% van de vestigingsplaatsen deelt het gebouwencomplex of de site met een woonzorgcentrum en 10% met een klooster of ander religieus gebouw (Figuur 24).

Figuur 23 IND 2.10 Proportie vestigingsplaatsen geïntegreerd met andere niet-onderwijsfuncties binnen hetzelfde gebouwcomplex of site, in % (N= 3035)

IND 2.11 Proportie vestigingsplaatsen die inhoudelijk samenwerken met andere niet-onderwijsfuncties binnen het gebouwencomplex of site, in % (N= 598)

IND 2.12 Proportie vestigingsplaatsen met gemeenschappelijk gebruik van ruimtes met andere niet-onderwijsfuncties binnen het gebouwencomplex of site, in % (N= 373)

Figuur 24 IND 2.13 Proportie vestigingsplaatsen naar type niet-onderwijsinstelling waarmee men een gebouwencomplex of site deelt, in % (N=610)

Gemeentelijke Basisschool 't Mierken Grimbergen © Sepp van Dun

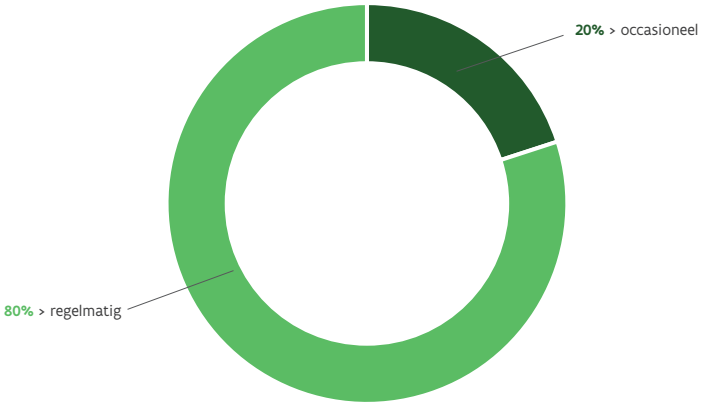
3.2.4 Gebruik van externe infrastructuur door scholen

Scholen kunnen ook gebruik maken van externe infrastructuur tijdens de schooluren. 54% van de vestigingsplaatsen maakt tijdens de schooluren ook gebruik van externe infrastructuur (Figuur 25), ten opzichte van 60% vijf jaar geleden. Dit blijkt in 80% van de vestigingsplaatsen op regelmatige basis te zijn (Figuur 26). De resultaten geven aan dat scholen minder gebruik maken van externe infrastructuur.

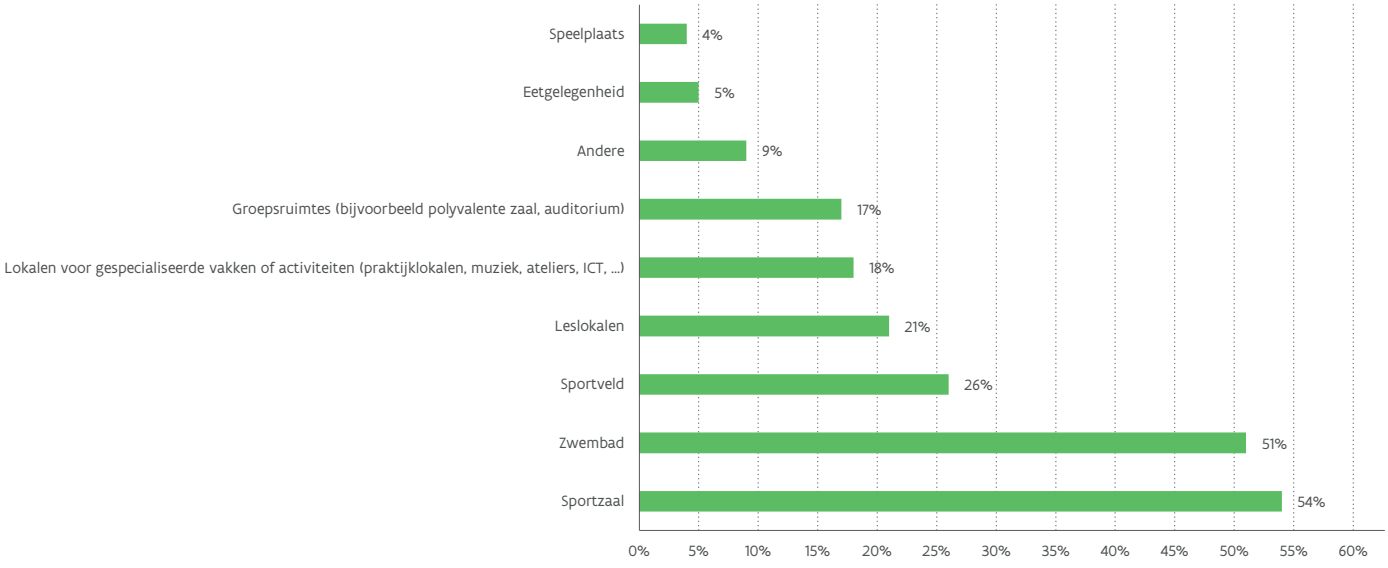
Wanneer we kijken naar het soort infrastructuur, stellen we vast dat scholen tijdens de schooluren vooral gebruik maken van een sportzaal (54%) en een zwembad (51%) (Figuur 27). Sportvelden, leslokalen en lokalen voor gespecialiseerde vakken worden in respectievelijk 26%, 21% en 18% van de vestigingsplaatsen gebruikt.

Figuur 25 IND 2.14 Proportie vestigingsplaatsen die tijdens de schooluren ook gebruik maakt van externe infrastructuur, in % (N= 2997)

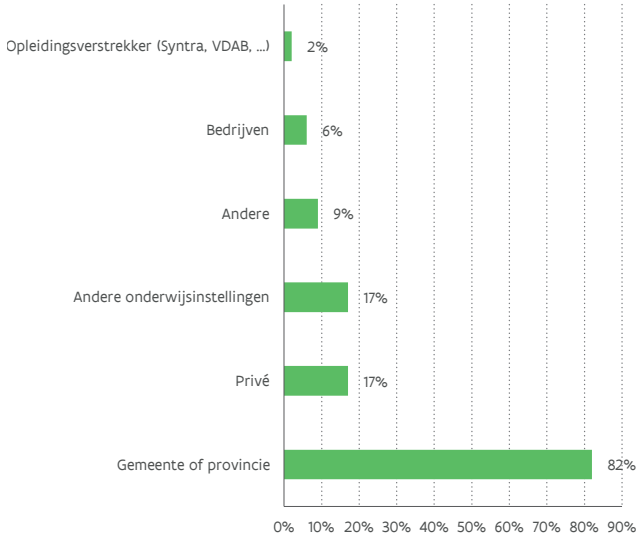

Figuur 26 IND 2.15 Proportie vestigingsplaatsen die tijdens de schooluren ook gebruik maakt van externe infrastructuur naar regelmatig of occasioneel gebruik, in % (N= 1659)

Figuur 27 IND 2.16 Proportie vestigingsplaatsen die tijdens de schooluren ook gebruik maakt van externe infrastructuur naar soort infrastructuur, in % (N = 1659)

Figuur 28 toont van wie de scholen de externe infrastructuur gebruiken (tijdens de schooluren). We concluderen dat het vooral voorzieningen van de gemeente of provincie zijn (82%), gevolgd door voorzieningen uit de privésector (17%) en andere onderwijsinstellingen (17%).

Figuur 28 IND 2.17 Proportie vestigingsplaatsen die tijdens de schooluren ook gebruik maakt van externe infrastructuur naar type externe instelling, in % (N = 1659)

Virga Jessecollege Hasselt © AG Real Estate

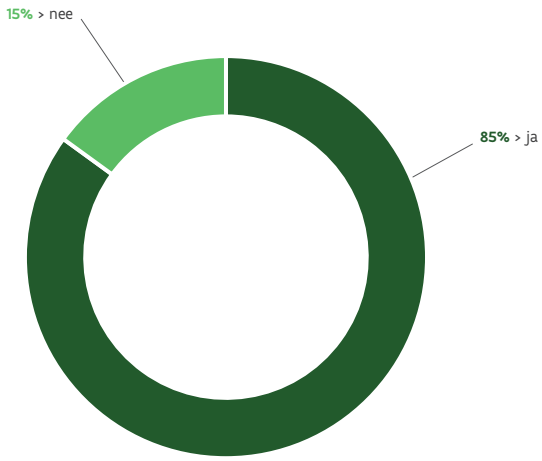
Freinetschool 't Groen Drieske Gentbrugge © Sepp van Dun

3.3 Beheer

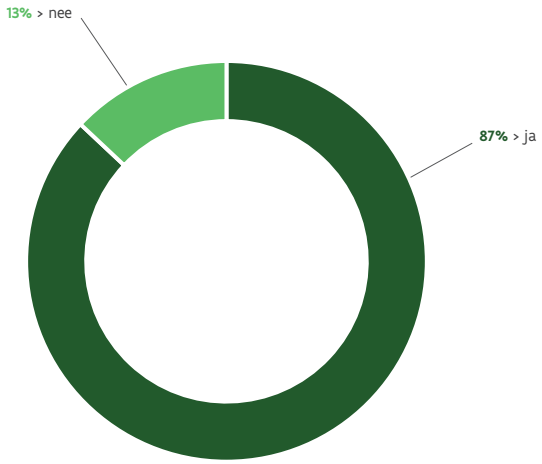
3.3.1 Verantwoordelijken beheer en opvolging werken

Bij indicator 2.18 gaan we na of er een verantwoordelijke is aangesteld specifiek voor het beheer en onderhoud van de gebouwen. Op 85% van de vestigingsplaatsen is er een verantwoordelijke voor beheer en onderhoud (Figuur 29), ten opzichte van 72% vijf jaar geleden.

Indicator 2.19 peilt naar de aanwezigheid van een verantwoordelijke voor de opvolging van infrastructuurwerken. 87% van de vestigingsplaatsen geeft aan een verantwoordelijke te hebben voor de opvolging van infrastructuurwerken (Figuur 30). Dit percentage bedroeg 79% in de periode 2018-2019.

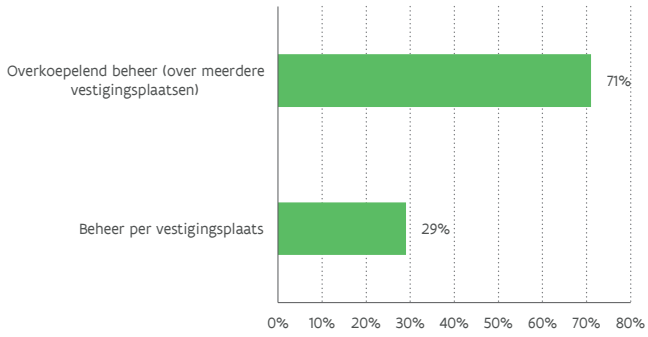
Figuur 29 IND 2.18 Proportie vestigingsplaatsen waar een verantwoordelijke beheer en onderhoud aangesteld is, in % (N = 2971)

Figuur 30 IND 2.19 Proportie vestigingsplaatsen waar een verantwoordelijke voor de opvolging van infrastructuurwerken aangesteld is, in % (N = 2969)

Figuur 31 geeft aan dat de gebouwen op 71% van de vestigingsplaatsen overkoepelend worden beheerd. Vijf jaar geleden bedroeg dit percentage 62%. In 29% is er sprake van gebouwbeheer per vestigingsplaats. We stellen dus vast dat het gebouwbeheer van de vestigingsplaatsen hoofdzakelijk op een gecentraliseerde manier gebeurt of meerdere vestigingsplaatsen door eenzelfde actor worden beheerd.

We observeren een duidelijke toename in het aantal vestigingsplaatsen met een verantwoordelijke voor beheer en onderhoud en voor de opvolging van infrastructuurwerken. Vandaag hanteert een substantieel groter aandeel vestigingsplaatsen een overkoepelend beheer van de gebouwen in vergelijking met vijf jaar geleden. Dit kan verklaard worden door de fusiebewegingen en schaalvergrotingen die veel onderwijsinstellingen de afgelopen vijf jaren hebben doorgevoerd. De Vlaamse Overheid heeft de voorbije jaren schaalvergroting binnen het onderwijs gestimuleerd.

Figuur 31 IND 2.20 Proportie vestigingsplaatsen naar het type beheer van het gebouw, in % (N = 2953)

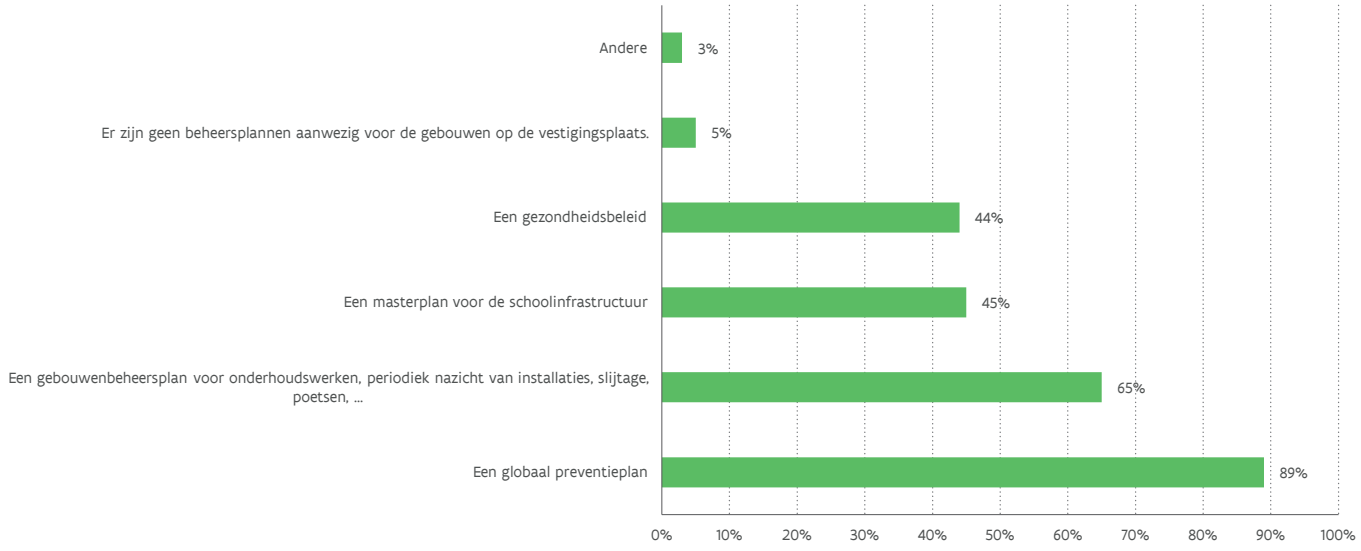

Pius X-instituut Antwerpen © Sepp van Dun

3.3.2 Beheersplannen

IND 2.21 (Figuur 32) onderzoekt het aantal vestigingsplaatsen waar gebouwbeheersplannen aanwezig zijn. Hierbij worden vier verschillende plannen onderscheiden, namelijk (1) een globaal preventieplan, (2) een gebouwenbeheersplan, (3) een masterplan schoolinfrastructuur, (4) een gezondheidsbeleid.

89% van de vestigingsplaatsen beschikt over een globaal preventieplan. Op 65% van de vestigingsplaatsen is een gebouwenbeheersplan aanwezig voor onderhoudswerken, periodiek nazicht van installaties, slijtage, poetsen, … Een masterplan voor schoolinfrastructuur en een gezondheidsbeleid zijn in 45% en 44% van de vestigingsplaatsen aanwezig. 5% van de vestigingsplaatsen geeft aan dat er geen beheersplannen aanwezig zijn voor de gebouwen op de vestigingsplaats.

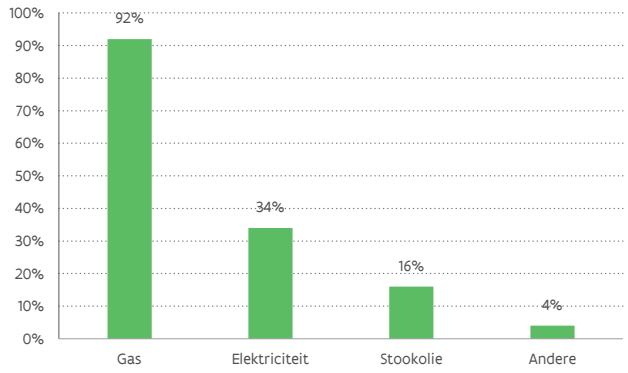

Figuur 32 IND 2.21 Proportie vestigingsplaatsen naar type beheersplan aanwezig, in % (N = 2797)

3.3.3 Energiegebruik

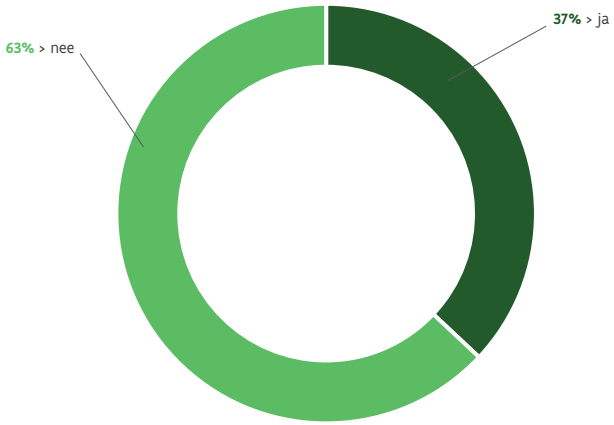
IND 2.22 geeft informatie over het gebruik van verschillende energiebronnen voor verwarming op de vestigingsplaats. De informatie gaat over het al dan niet gebruik van de energiebron, en niet over de mate waarin deze wordt gebruikt.

Uit Figuur 33 blijkt dat gas de meest gebruikte energiebron is voor verwarming. 92% van de vestigingsplaatsen verwarmt de gebouwen op basis van gas, ten opzichte van 84% bij de vorige meting (2018-2019). Op 34% van de vestigingsplaatsen wordt elektriciteit gebruikt voor verwarming, gevolgd door stookolie op 16% van de vestigingsplaatsen. 4% van de respondenten rapporteren andere energiebronnen. Het gebruik van stookolie is verder afgenomen met 6 procentpunten (22% in 2018-2019).

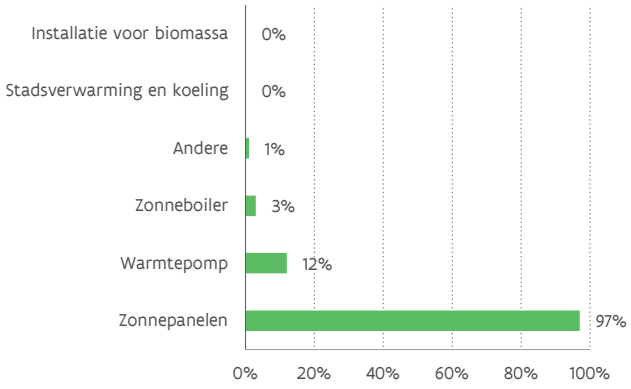
Figuur 33 IND 2.22 Proportie vestigingsplaatsen naar gebruik van energiebron voor verwarming op de vestigingsplaats, in % (N= 2857)

37% van de vestigingsplaatsen geven aan dat er zelf energie wordt opgewekt (Figuur 34). Dit is een duidelijke stijging met 17% ten opzichte van de vorige meting, vijf jaar geleden. Bijna alle vestigingen (97%) met energieopwekking gebruikt zonnepanelen. Andere mogelijke technieken van energieopwekking zijn veel minder aanwezig. Op 12% van de vestigingsplaatsen die zelf energie opwekken, gebeurt dit via een warmtepomp, ten opzichte van 9% vijf jaar geleden. 3% van de vestigingsplaatsen gebruikt een zonneboiler, een daling met 2% in vergelijking met de meting in 2018-2019 (Figuur 35).

Figuur 34 IND 2.23 Proportie vestigingsplaatsen naar zelfopwekking van energie, in % (N= 2946)

De resultaten tonen aan dat de beleidsinspanningen omtrent investeringen in energie-efficiëntie en hernieuwbare energie een positieve impact hebben. Zo is er een duidelijke stijging ten opzichte van de vorige meting (2018-2019) in het aantal vestigingsplaatsen dat zelf energie opwekt. Dit gebeurt hoofdzakelijk via zonnepanelen en warmtepompen. Het gebruik van stookolie is ook gevoelig gedaald. Sinds 2022 is de plaatsing van een stookolieketel niet meer toegestaan. De Vlaamse Regering kende afgelopen legislatuur specifiek middelen toe om scholen te ondersteunen in de definitieve uitdienstname van oude stookolieketels.

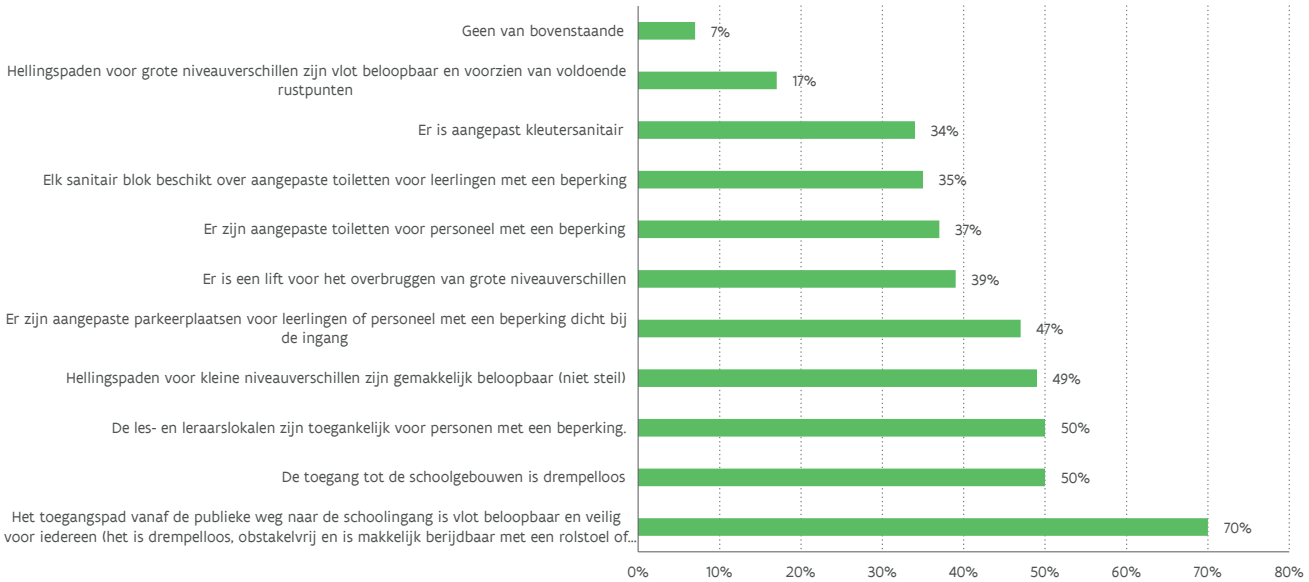

Figuur 35 IND 2.24 Proportie vestigingsplaatsen die zelf energie opwekken naar technieken voor energieopwekking, in % (N= 1175)

3.3.4 Toegankelijkheid

Indicator 2.25 peilt naar de aanwezigheid van maatregelen in de gebouwen en op de site in functie van integrale toegankelijkheid. We onderscheiden verschillende toegankelijkheidsmaatregelen. Op 70% van de vestigingsplaatsen is het toegangspad vanaf de publieke weg naar de schoolingang vlot beloopbaar en veilig voor iedereen (drempelloos, obstakelvrij, makkelijk berijdbaar met een rolstoel of kinderwagen). De helft van de vestigingsplaatsen (50%) rapporteert dat de toegang tot de schoolgebouwen drempelloos is en dat de les- en leraarslokalen toegankelijk zijn voor personen met een beperking. Andere maatregelen blijken op minder dan de helft van de vestigingsplaatsen aanwezig te zijn. Op 49% van de vestigingsplaatsen blijken de hellingspaden voor kleine niveauverschillen gemakkelijk beloopbaar te zijn (niet steil). 47% van de vestigingsplaatsen geeft aan dat er dicht bij de ingang aangepaste parkeerplaatsen zijn voor leerlingen of personeel met een beperking. Op 39% van de vestigingsplaatsen is een lift aanwezig voor het overbruggen van grote niveauverschillen. 37% van de vestigingsplaatsen beschikt over aangepaste toiletten voor personeel met een beperking en op 35% van de vestigingsplaatsen heeft elk sanitair blok aangepaste toiletten voor leerlingen met een beperking. Op 34% van de vestigingsplaatsen is er aangepast kleutersanitair. 17% van de vestigingsplaatsen geeft aan dat hellingspaden voor grote niveauverschillen vlot beloopbaar zijn en voorzien zijn van voldoende rustpunten. We zien dat er op 7% van de vestigingsplaatsen geen van de opgesomde toegankelijkheidsmaatregelen aanwezig zijn.

Net zoals in de vorige schoolgebouwenmonitor (2018-2019) merken we op dat de verschillende toegankelijkheidsmaatregelen vaak in minder dan de helft van de vestigingsplaatsen aanwezig zijn.

Figuur 36 IND 2.25 Proportie vestigingsplaatsen naar aanwezigheid van maatregelen voor integrale toegankelijkheid, in % (N= 3061)

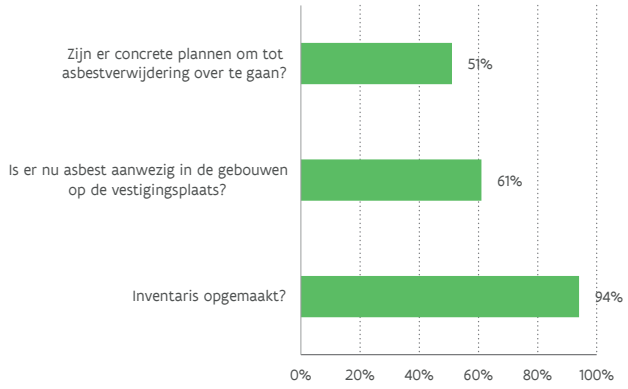
3.3.5 Asbest

Sinds 1 januari 2005 is het gebruik en het op de markt brengen van asbesthoudende producten volledig verboden in de hele Europese Unie. In Vlaanderen maakte men gebruik van asbest tot de jaren '90. Asbest is in veel gebouwen verwerkt omwille van de brandveiligheid, de isolerende en condensatiewerende eigenschappen. Volgens de huidige reglementering is er nog geen verplichting om asbest te verwijderen, tenminste zolang er geen gevaar voor blootstelling is. Dat neemt niet weg dat het zinvol kan zijn om het asbest nu te verwijderen. Op 20 juli 2018 keurde de Vlaamse Regering het actieplan Asbestafbouw goed.[14]

Het plan moet Vlaanderen uiterlijk tegen 2040 asbestveilig maken. Er is een sectorprotocol voor scholen dat gericht is op het ontzorgen en financieel ondersteunen van scholen. In samenwerking met OVAM kunnen scholen subsidies verkrijgen om asbest in schoolgebouwen versneld en veilig te verwijderen.[15] Minister van Onderwijs, Demir, heeft deze legislatuur beslist om de kosten van asbestverwijdering 100% terug te betalen.

Met betrekking tot asbest in schoolgebouwen geven IND 2.26 tot en met 2.27 informatie over drie aspecten, namelijk (1) is er een asbestinventaris aanwezig, (2) is er daadwerkelijk asbest aanwezig in de gebouwen, (3) zijn er concrete plannen om asbest te verwijderen.

Figuur 37 toont dat er op 94% van de vestigingsplaatsen een asbestinventaris werd opgemaakt. Dit is ongeveer dezelfde proportie als vijf jaar geleden (95%). Wat de aanwezigheid van asbest op de vestigingsplaats betreft (IND 2.27) geven 61% van de vestigingsplaatsen aan dat er momenteel asbest in de gebouwen aanwezig is, ten opzichte van 58% in de vorige meting. Voor de vestigingsplaatsen waar asbest aanwezig is, stelt 51% dat ze concrete plannen hebben om tot verwijdering over te gaan. Dit is beduidend hoger in vergelijking met vijf jaar geleden, waar er slechts 39% van de vestigingen met asbest concrete plannen had om tot verwijdering over te gaan.

Figuur 37 IND 2.26 Proportie vestigingsplaatsen met een asbestinventaris, in % (N= 2574)

IND 2.27 Proportie vestigingsplaatsen waar asbest aanwezig is, in % (N = 2479)

IND 2.28 Proportie vestigingsplaatsen waar asbest aanwezig is naar concrete plannen om tot verwijdering over te gaan, in % (N = 1281)

14 https://ovam.vlaanderen.be/actieplan-asbestafbouw

15 https://ovam.vlaanderen.be/ondersteuning-en-subsidies-voor-scholen

3.3.6 Lode leidingen

Op 30% van de vestigingsplaatsen waar men kennis heeft over het type leidingen, blijken loden (water) leidingen aanwezig te zijn (IND 2.29, Figuur 38). Dit is ongeveer hetzelfde resultaat als in de vorige meting, vijf jaar geleden (31%). Op 25% van de vestigingsplaatsen met loden leidingen zijn er concrete plannen om de loden leidingen te vervangen (IND 2.30, Figuur 38), ten opzichte van 22% in 2018-2019.

We besluiten dat er nog steeds op ongeveer één derde van de vestigingsplaatsen loden leidingen aanwezig zijn. Niet iedere respondent heeft kennis over het type leidingen, wat een mogelijke onderschatting van de cijfers kan veroorzaken.

Figuur 38 IND 2.29 Proportie vestigingsplaatsen waar loden (water)leidingen aanwezig zijn in de gebouwen, in % (N= 1701)

IND 2.30 Proportie vestigingsplaatsen met loden (water)leidingen naar concrete plannen om de loden (water)leidingen te vervangen, in % (N= 1701)

Provinciale Kunsthumaniora Hasselt © Sepp van Dun

3.4 Resultaten naar onderscheidende variabelen

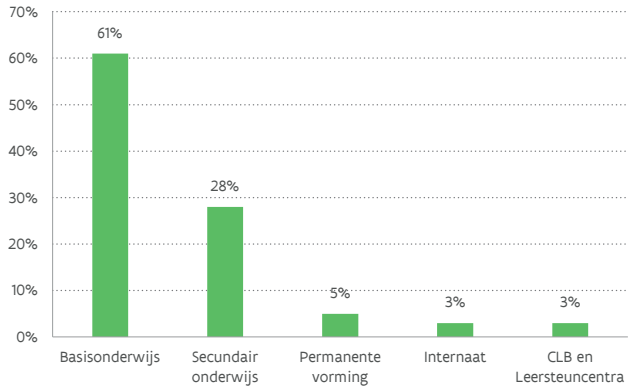

Freinetschool 't Groen Drieske Gentbrugge © Sepp van Dun

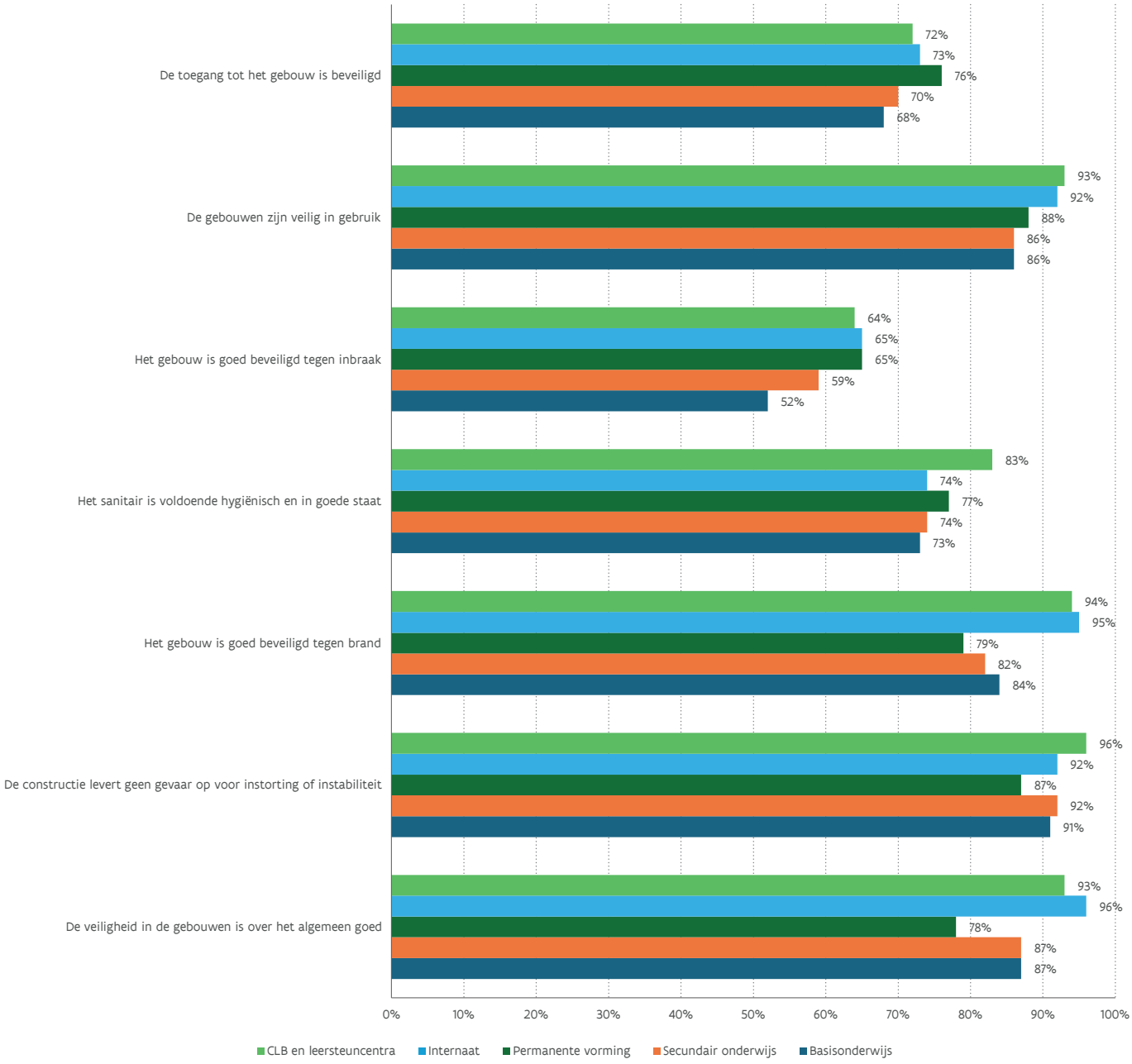
3.4.1 Soort onderwijs

We bekijken de verschillende kwaliteitsdimensies volgens het soort onderwijs.

Figuur 40 toont dat er weinig verschil is in beoordeling van de kwaliteitsdimensie veiligheid en hygiëne als we de resultaten volgens soort onderwijs analyseren. Er is wel een significant verschil tussen de vestigingsplaatsen voor permanente vorming en de overige soorten onderwijs op vlak van de beoordeling over de algemene veiligheid in de gebouwen. 78% van de vestigingsplaatsen voor permanente vorming stelt dat de veiligheid in de gebouwen over het algemeen goed is. Dit is een significant lagere proportie in vergelijking met basisonderwijs (87%), secundair onderwijs (87%), internaten (96%) en CLB's en leersteuncentra (93%). Een goede brandbeveiliging wordt significant vaker gerapporteerd in internaten (94%) en CLB's en leersteuncentra (94%). Tot slot zien we dat de vestigingsplaatsen van het basisonderwijs (52%) significant minder goed beveiligd zijn tegen inbraak in vergelijking met de andere soorten onderwijs.

Figuur 39 Proportie vestigingsplaatsen, naar soort onderwijs, in % (N= 3061)

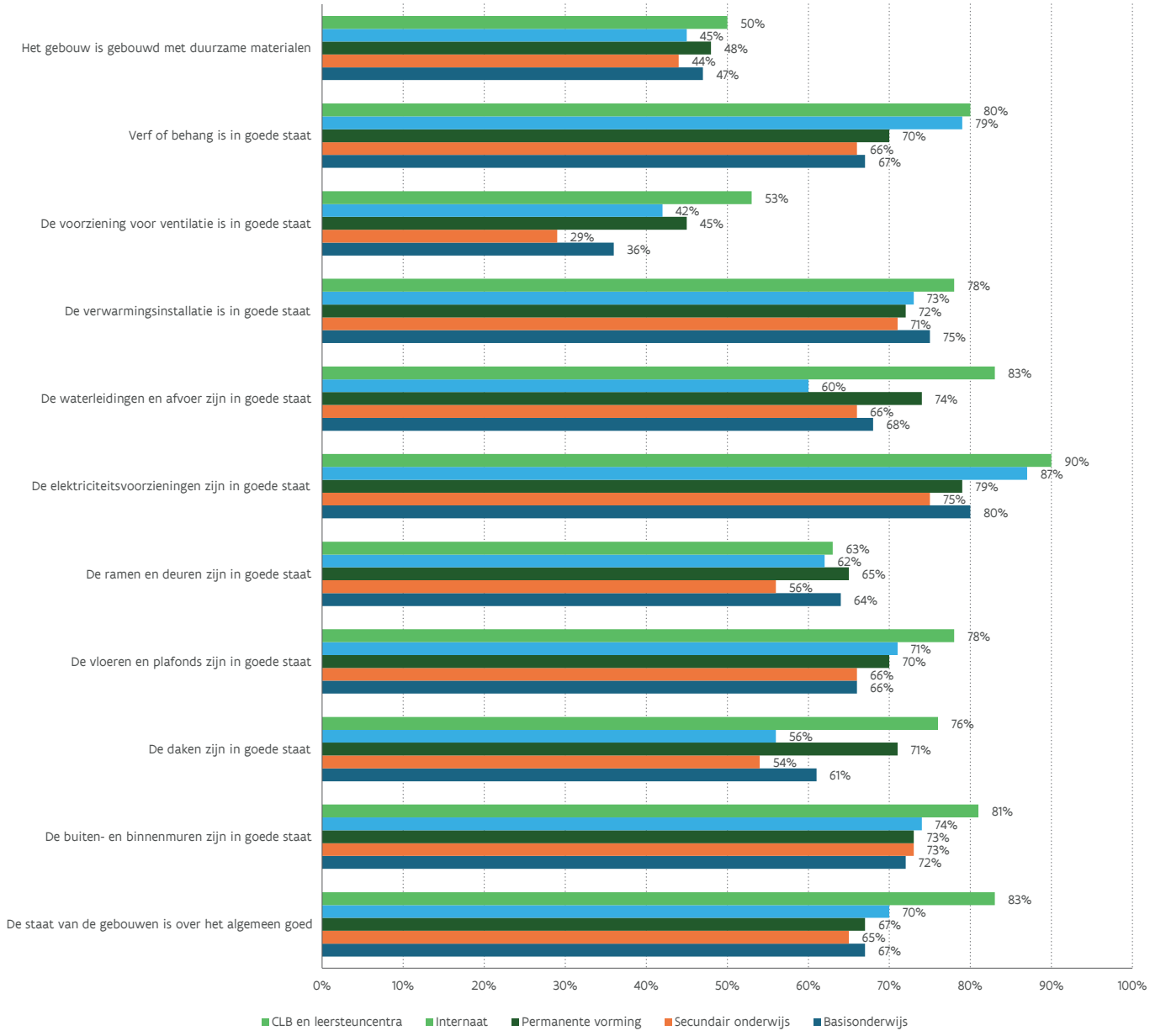

Figuur 40 Proportie vestigingsplaatsen naar evaluatie van veiligheid en hygiëne per criterium naar soort onderwijs . in % (N= 3061)

Kunstschool - KASOG vzw Genk © Sepp van Dun

Figuur 41 geeft de kwaliteitsdimensie bouwkundige staat van de gebouwen weer, volgens soort onderwijs. Algemeen zien we dat de vestigingsplaatsen van CLB's en leersteuncentra significant meer positief zijn over de bouwkundige staat van hun gebouwen. Dit kan verklaard worden door de aard van het gebruik van het gebouw voor activiteiten van het CLB en leersteuncentra. We observeren significante verschillen tussen het basisonderwijs en het secundair onderwijs voor de volgende criteria: staat van de daken, staat van ramen en deuren, staat van de elektriciteitsvoorzieningen, staat van de ventilatievoorzieningen. Hierbij merken we dat de vestigingsplaatsen van het basisonderwijs deze criteria positiever beoordelen dan de vestigingsplaatsen van het secundair onderwijs. De voorzieningen voor ventilatie worden ook significant positiever beoordeeld op vestigingsplaatsen voor permanente vorming en internaten in vergelijking met het secundair onderwijs.

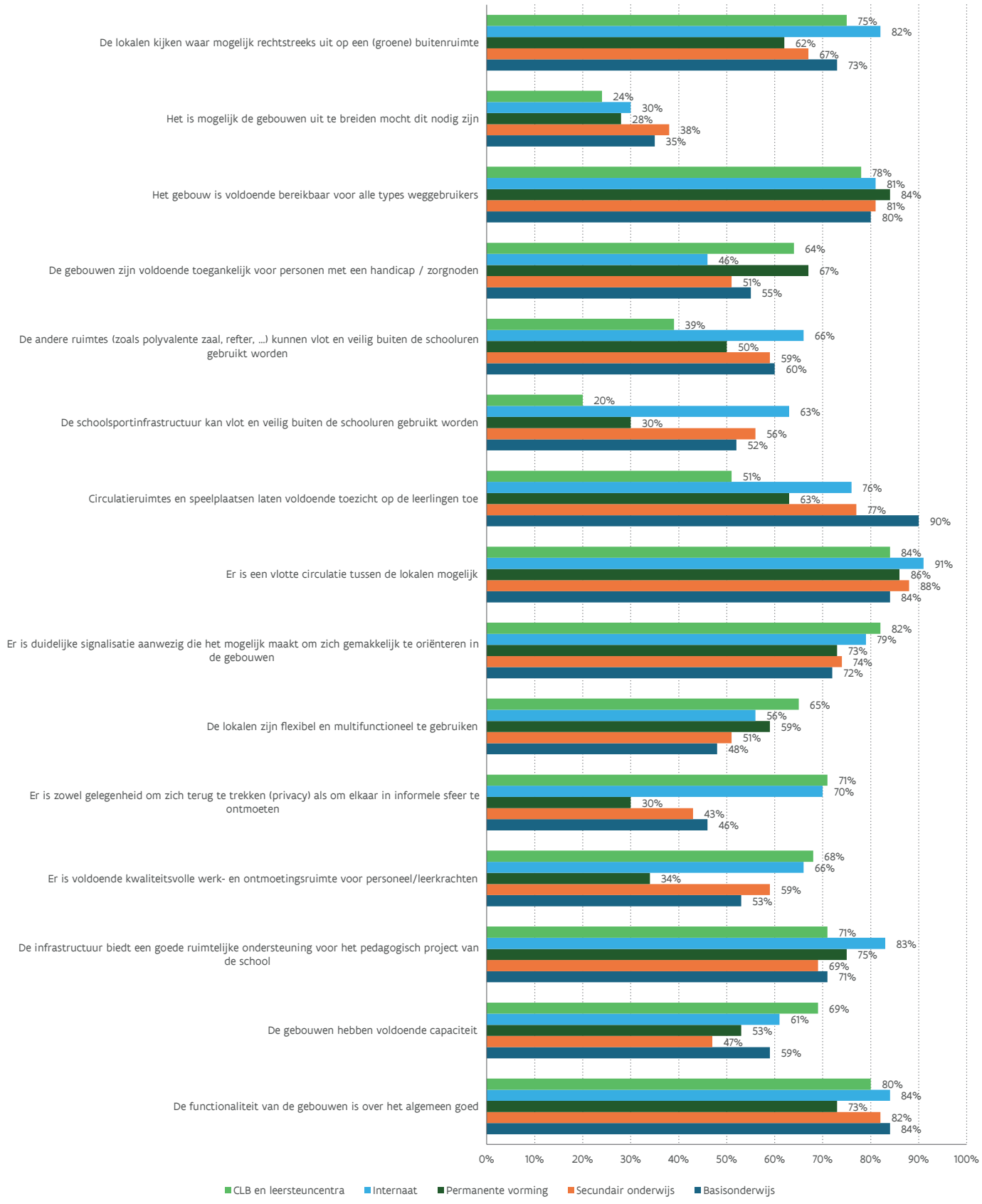

Figuur 41 Proportie vestigingsplaatsen naar evaluatie van bouwkundige staat per criterium naar soort onderwijs , in % (N= 3061)

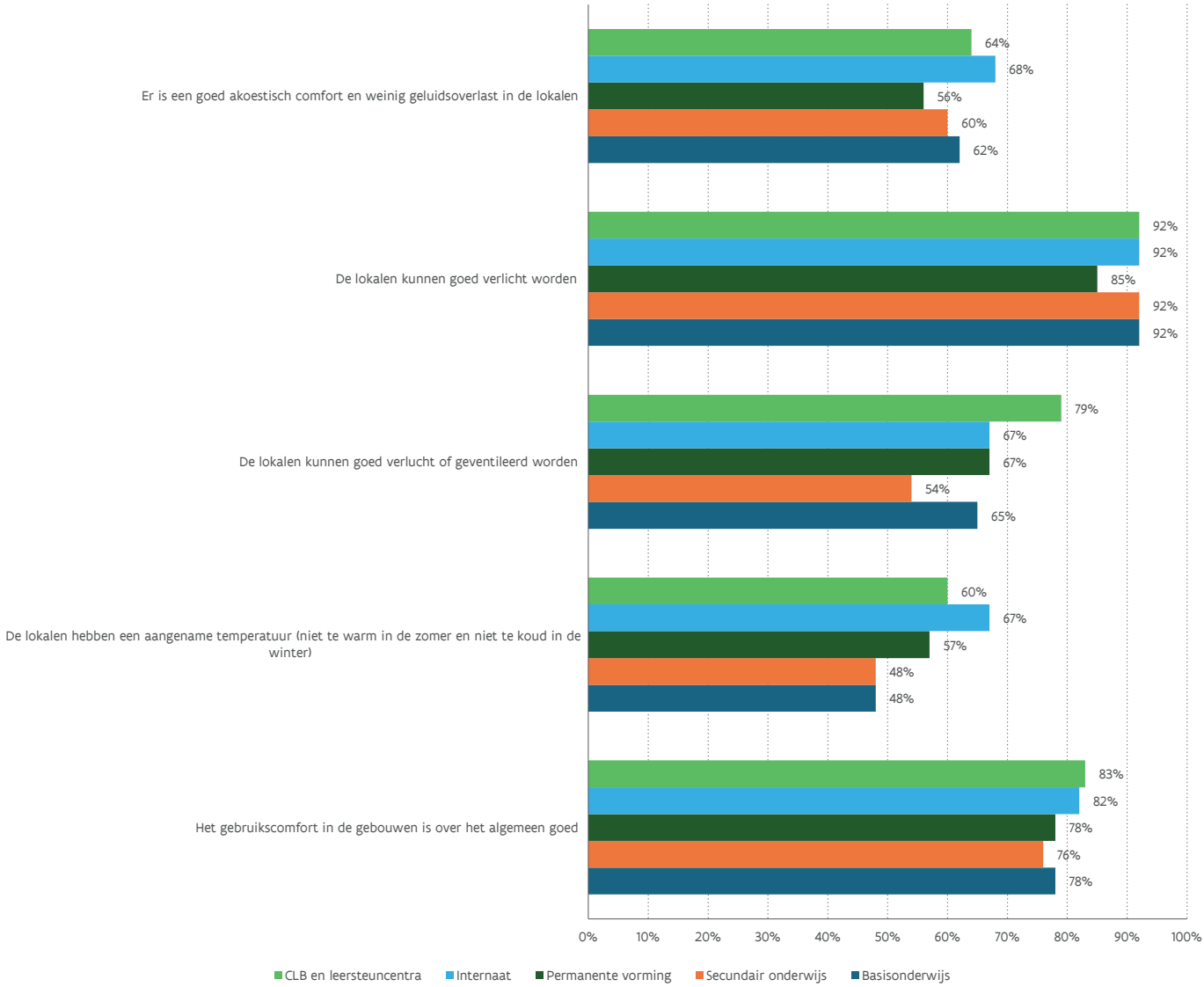
Gemeentelijke Basisschool De Toverberg Kampenhout © Sepp van Dun

De algemene functionaliteit van de gebouwen krijgt een gelijkaardige beoordeling voor de verschillende soorten onderwijs. Er is enkel een significant betere beoordeling door het basisonderwijs in vergelijking met permanente vorming. Wanneer we het criterium van capaciteit bekijken merken we op dat het aantal vestigingsplaatsen in het secundair onderwijs met gebouwen die over voldoende capaciteit beschikken significant lager is dan vestigingsplaatsen in het basisonderwijs, internaten en CLB's en leersteuncentra. Dit betekent dat er beduidend minder voldoende capaciteit gerapporteerd wordt in de gebouwen van het secundair onderwijs. Op vlak van vlotte en veilige openstelling van schoolsportinfrastructuur buiten de schooluren, zien we dat dit op significant meer vestigingsplaatsen van het secundair onderwijs van toepassing is in vergelijking met het basisonderwijs. Significant meer vestigingsplaatsen voor permanente vorming oordelen dat de gebouwen voldoende toegankelijk zijn voor personen met een handicap of zorgnoden.

Figuur 42 Proportie vestigingsplaatsen naar evaluatie van functionaliteit per criterium naar soort onderwijs , in % (N= 3061)

Er is geen significant verschil tussen de soorten onderwijs in beoordeling van het algemeen gebruikscomfort in de gebouwen. We merken wel op dat er significant minder vestigingsplaatsen zijn in het secundair onderwijs die de lokalen goed kunnen verluchten of ventileren in vergelijking met de andere soorten onderwijs. Een goede verluchting of ventilatie van lokalen is dus minder aanwezig in het secundair onderwijs.

Figuur 43 Proportie vestigingsplaatsen naar evaluatie van gebruikscomfort per criterium naar soort onderwijs . in % (N= 3061)

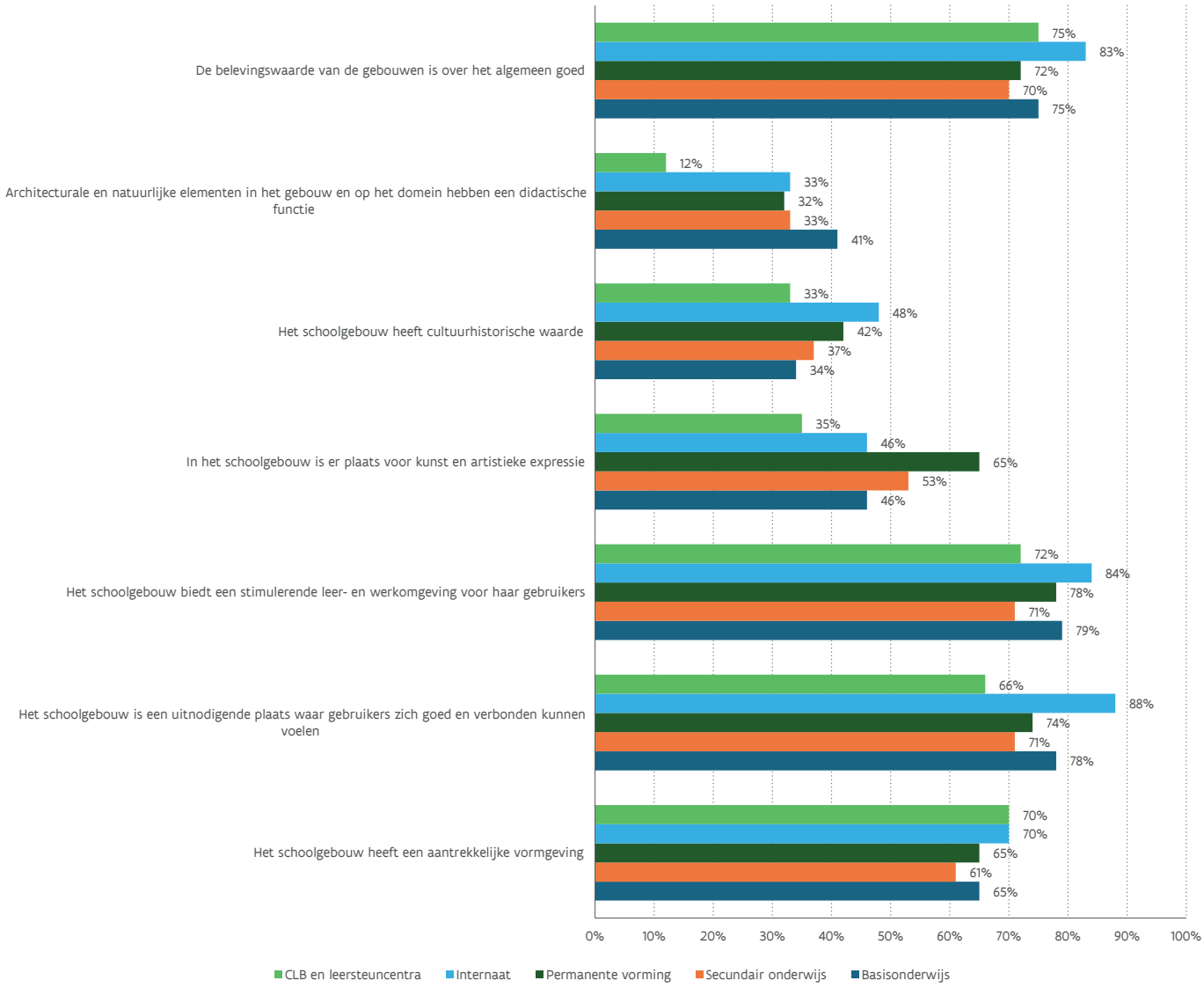
Kouter Kortrijk © Sepp van Dun

Stedelijke Academie voor Beeldende Kunsten Aalst © Sepp van Dun

Figuur 44 toont een significant verschil in beoordeling van de belevingswaarde van de gebouwen tussen het basisonderwijs, internaten en het secundair onderwijs. De vestigingsplaatsen in het basisonderwijs en internaten stellen vaker dat de belevingswaarde van de gebouwen over het algemeen goed is.

Schoolgebouwen in het basisonderwijs en internaten zijn vaker een uitnodigende plaats waar gebruikers zich goed en verbonden kunnen voelen in vergelijking met het secundair onderwijs. Eenzelfde observatie geldt voor het schoolgebouw als stimulerende leer- en werkomgeving voor haar gebruikers.

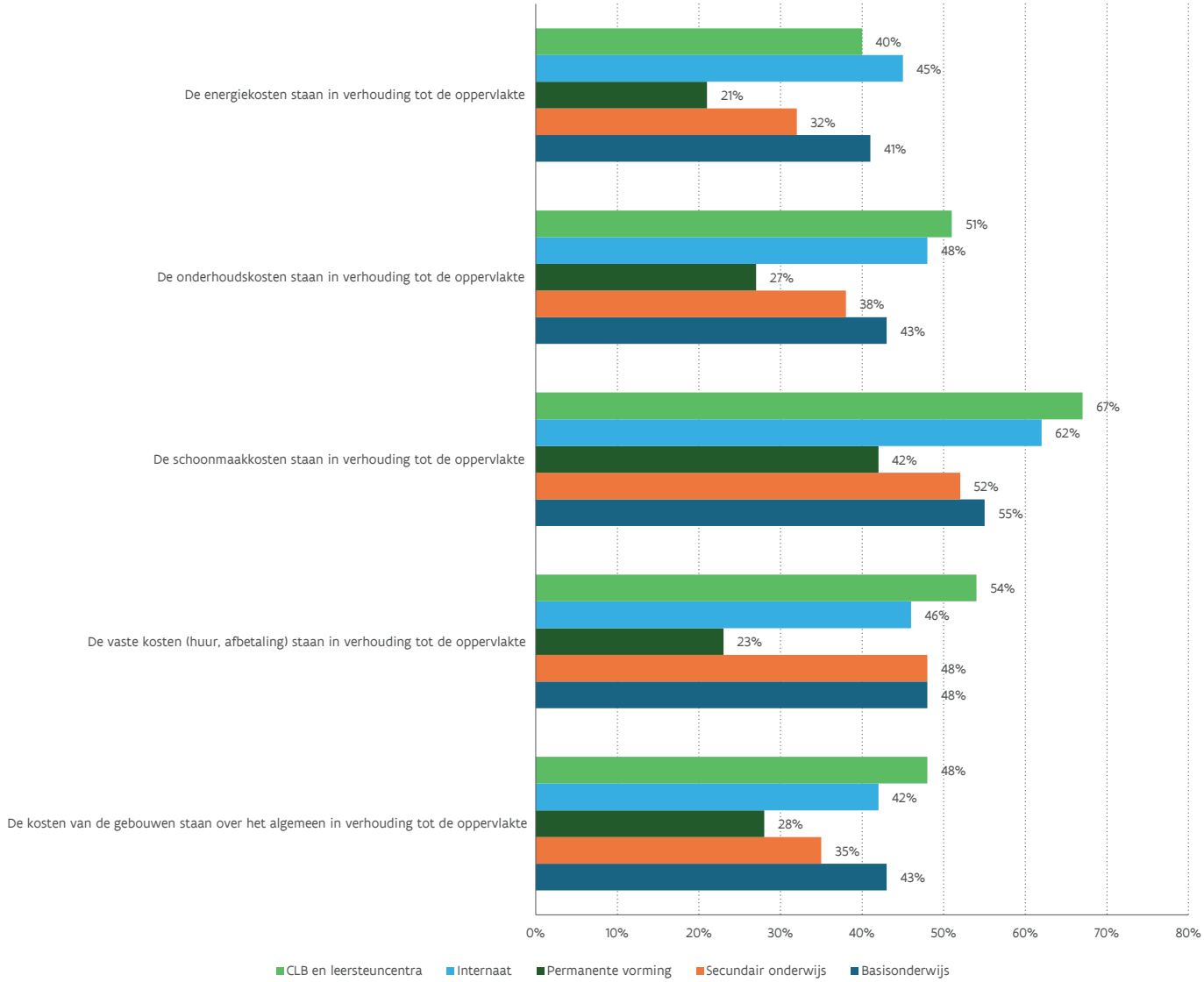

Figuur 44 Proportie vestigingsplaatsen naar evaluatie van belevingswaarde per criterium naar soort onderwijs , in % (N= 3061)

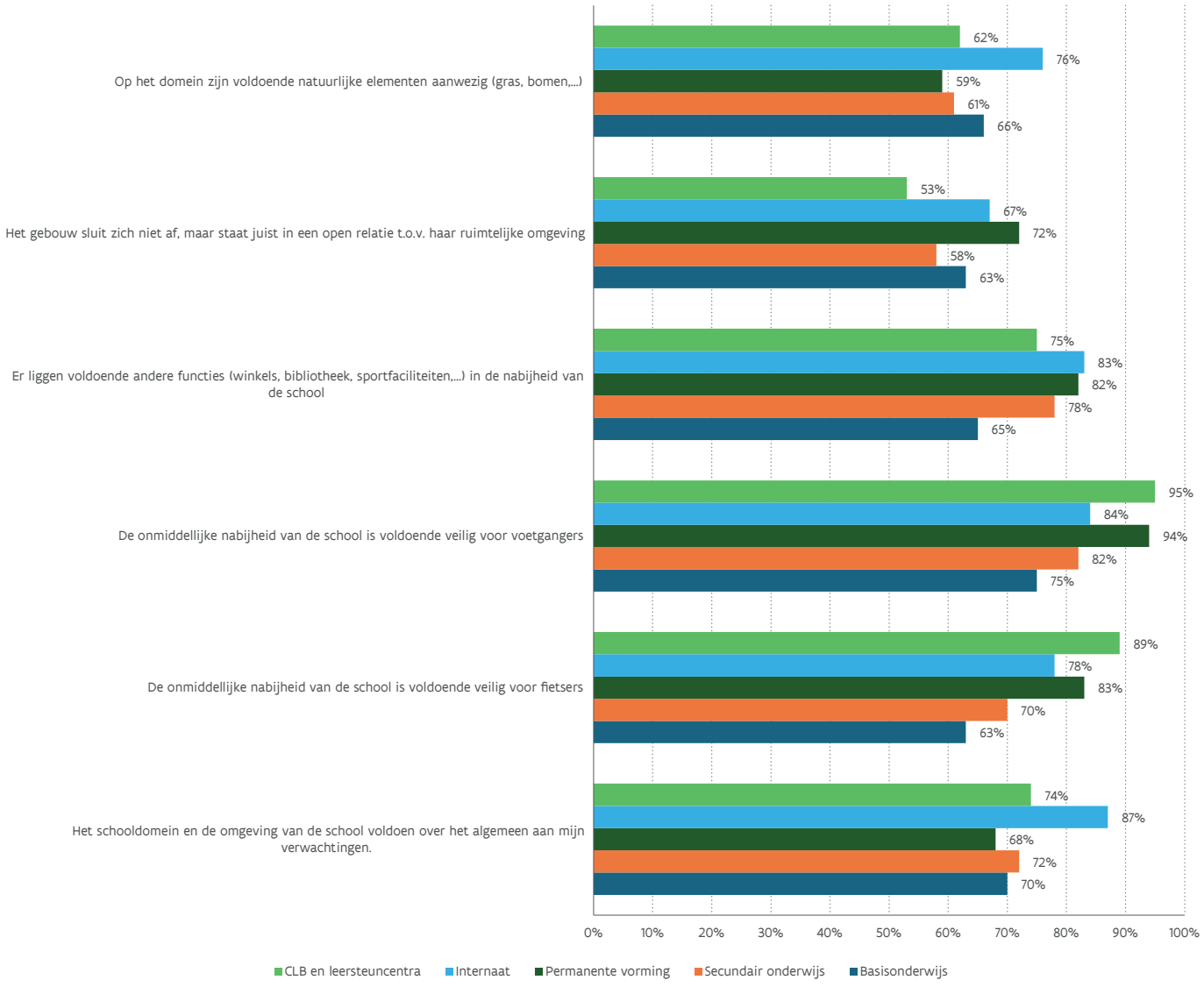
Freinetmiddenschool Gent © Sepp van Dun

Significant minder vestigingsplaatsen permanente vorming beoordelen dat de kosten van de gebouwen zoals de vaste kosten, schoonmaakkosten, onderhoudskosten en energiekosten in verhouding staan tot de oppervlakte, in vergelijking met de andere soorten onderwijs. We observeren ook een significant verschil tussen basisonderwijs en secundair onderwijs voor volgende criteria: een algemene beoordeling van de kosten in verhouding tot de oppervlakte, de onderhoudskosten en de energiekosten. Het basisonderwijs oordeelt vaker dat deze kosten in verhouding staan tot de oppervlakte.

Figuur 45 Proportie vestigingsplaatsen naar evaluatie van gebruiks- en onderhoudskosten per criterium naar soort onderwijs , in % (N= 3061)

Er is geen significant verschil tussen de soorten onderwijs op vlak van de algemene beoordeling over het schooldomein en de omgeving van de school. Enkel internaten geven beduidend vaker aan dat het schooldomein en de omgeving van de school over het algemeen aan de verwachtingen voldoet. Wanneer we kijken naar de andere individuele criteria zien we dat er voor verschillende criteria een significant verschil is tussen het basisonderwijs en de andere soorten onderwijs. Fietsveiligheid, veiligheid voor voetgangers en de aanwezigheid van voldoende andere functies in de nabijheid van de school is volgens de respondenten minder aanwezig in het basisonderwijs. Vestigingsplaatsen in het basisonderwijs rapporteren vaker dan het secundair onderwijs dat het gebouw in een open relatie staat ten opzichte van haar ruimtelijke omgeving en dat er voldoende natuurlijke elementen zoals gras en bomen aanwezig zijn.

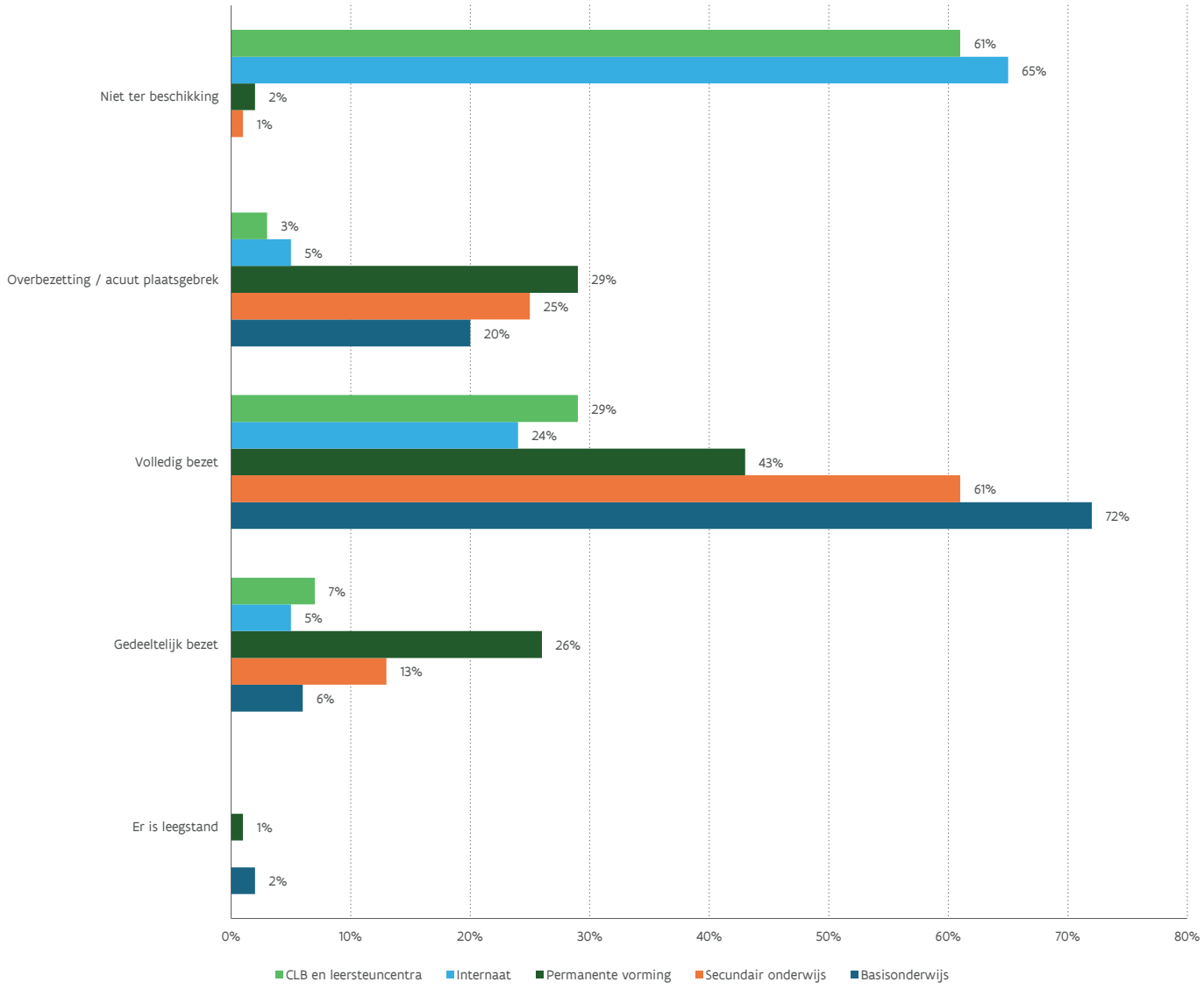

Figuur 46 Proportie vestigingsplaatsen naar evaluatie van schooldomein en omgeving per criterium naar soort onderwijs , in % (N= 3061)

Kleuter- en Basisschool Het Vliegertje Deurne © BULK architecten / Olaf Koulen

Figuur 47 geeft de bezetting van leslokalen weer volgens soort onderwijs. We observeren een significant verschil in volledige bezetting van de leslokalen in het basisonderwijs ten opzichte van het secundair onderwijs en de andere soorten onderwijs. Volledige bezetting van leslokalen blijkt het sterkst aanwezig in het basisonderwijs. Overbezetting of acuut plaatsgebrek komt significant vaker voor in het secundair onderwijs in vergelijking met het basisonderwijs.

Figuur 47 Proportie vestigingsplaatsen naar bezetting van leslokalen en soort onderwijs, in % (N = 3061)

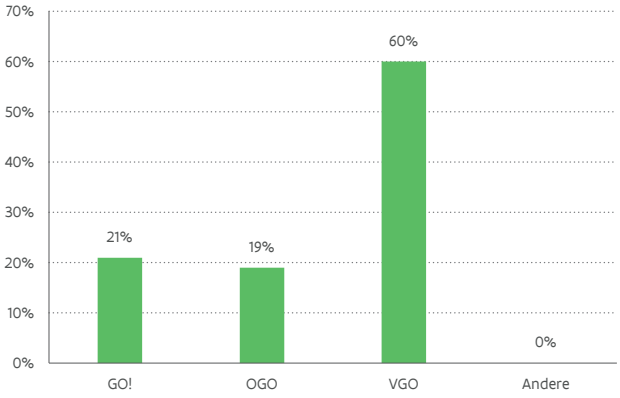
Sint-Maarten Middenschool en Bovenschool Beveren © Sepp van Dun

3.4.2 Onderwijsnet

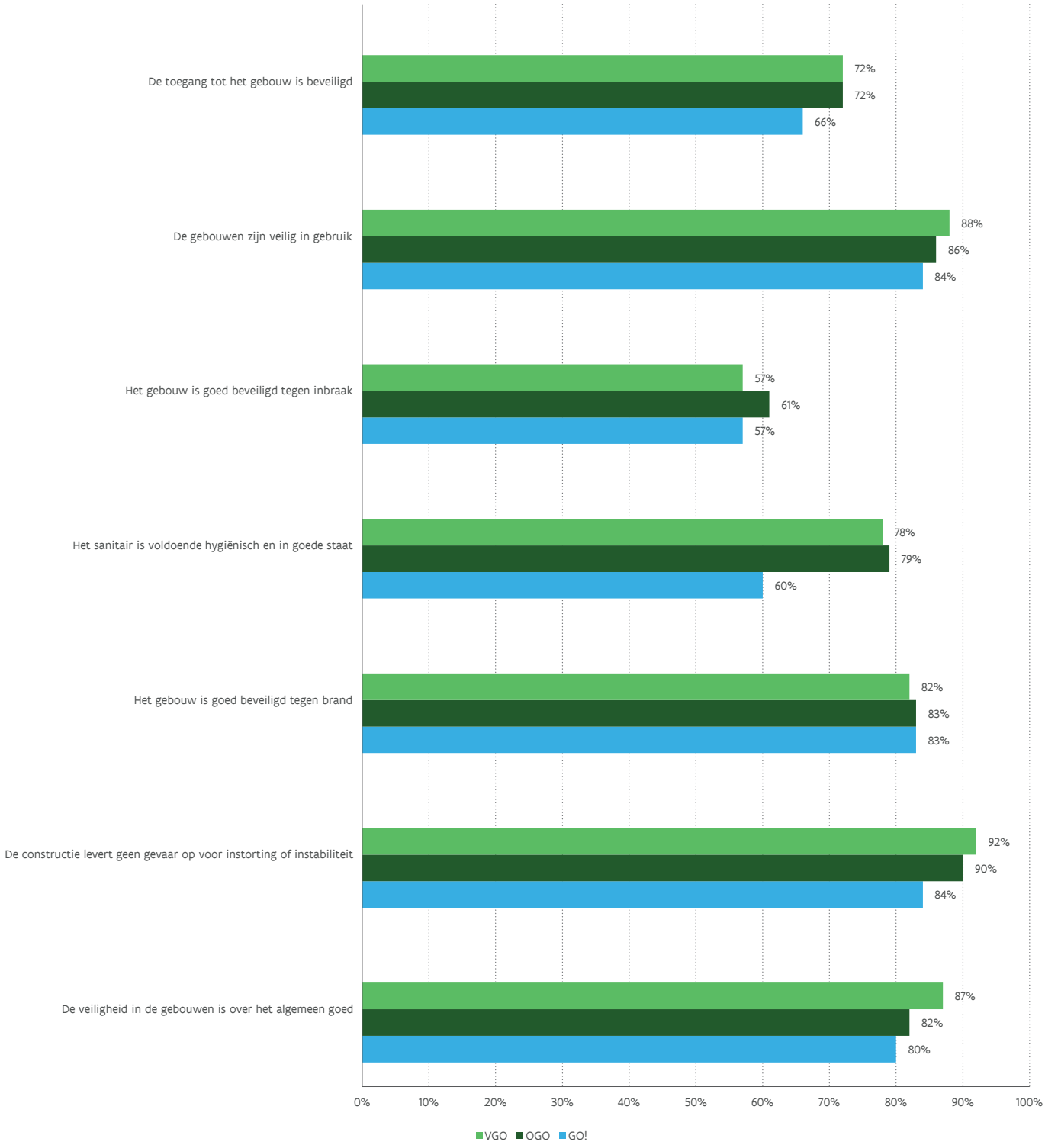

Gemeentelijke Basisschool 't Mierken Grimbergen
© Sepp van Dun

Figuur 48 toont de proportie vestigingsplaatsen die hebben deelgenomen aan de schoolgebouwenmonitor volgens onderwijsnet. Het vrij gesubsidieerd onderwijs (VGO) is het sterkst vertegenwoordigd met 60%, gevolgd door het Onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap (GO!) met 21% en het gesubsidieerd officieel onderwijs (OGO) met 19%.

We observeren enkele significante verschillen tussen de onderwijsnetten in de beoordeling van veiligheid en hygiëne van de infrastructuur op de vestigingsplaats. Vestigingsplaatsen van het VGO geven vaker dan vestigingsplaatsen van het GO! aan dat de veiligheid in de gebouwen over het algemeen goed is, dat de constructie geen gevaar oplevert voor instorting of stabiliteit en dat het sanitair voldoende hygiënisch en in goede staat is. Verder zien we dat vestigingsplaatsen van het OGO ook significant vaker oordelen dat het sanitair voldoende hygiënisch en in goede staat is, in vergelijking met de beoordeling van vestigingsplaatsen van het GO!.

Figuur 48 Proportie vestigingsplaatsen, naar onderwijsnet, in % (N= 3061)

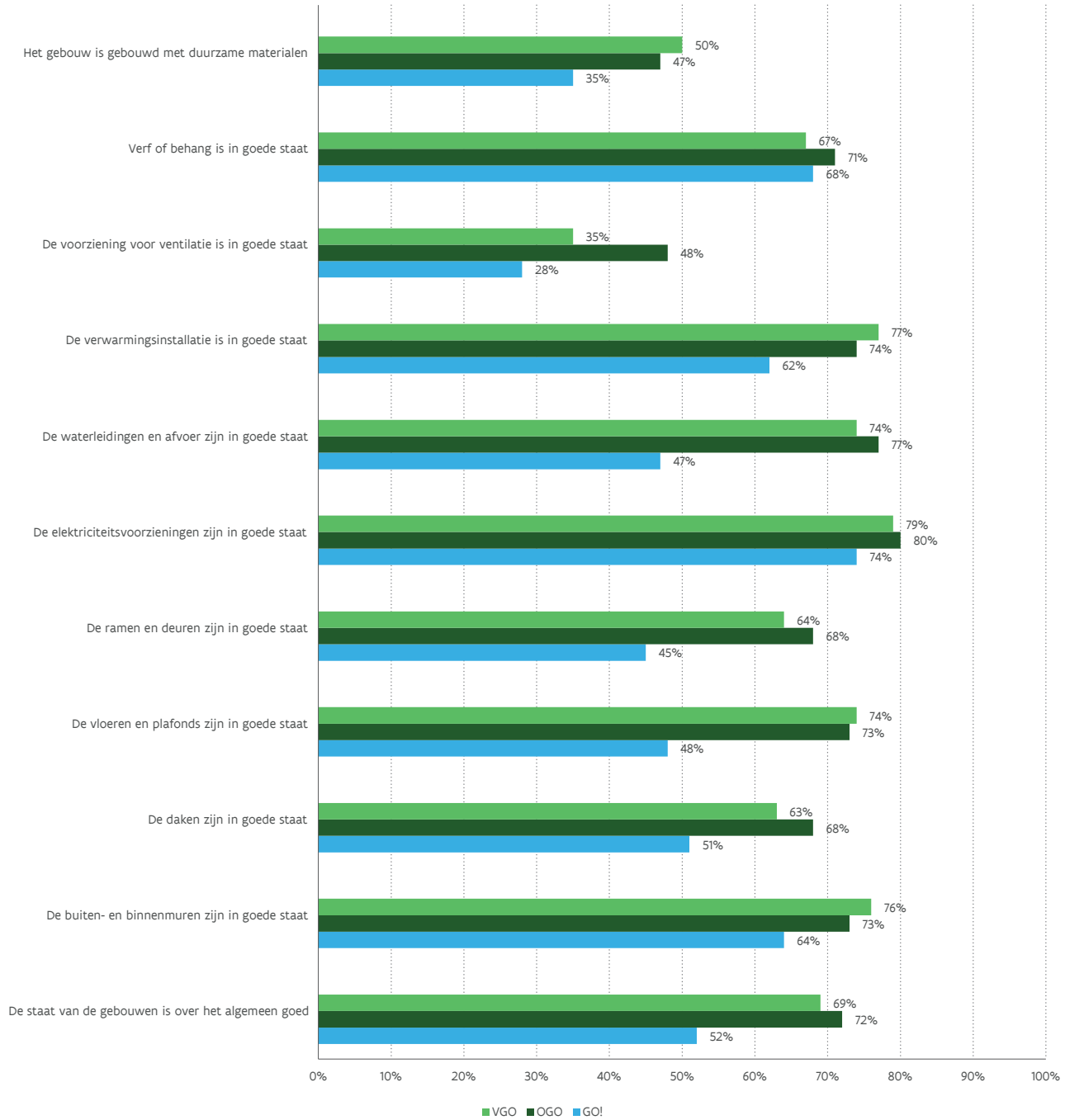

Figuur 49 Proportie vestigingsplaatsen naar evaluatie van veiligheid en hygiëne per criterium naar onderwijsnet , in % (N= 3061)

Boom Park Boom © Tim Van de Velde

Op vlak van bouwkundige staat observeren we voor bijna alle criteria, behalve de staat van verf of behang, een betere beoordeling door vestigingsplaatsen van het VGO en OGO in vergelijking met het GO!.

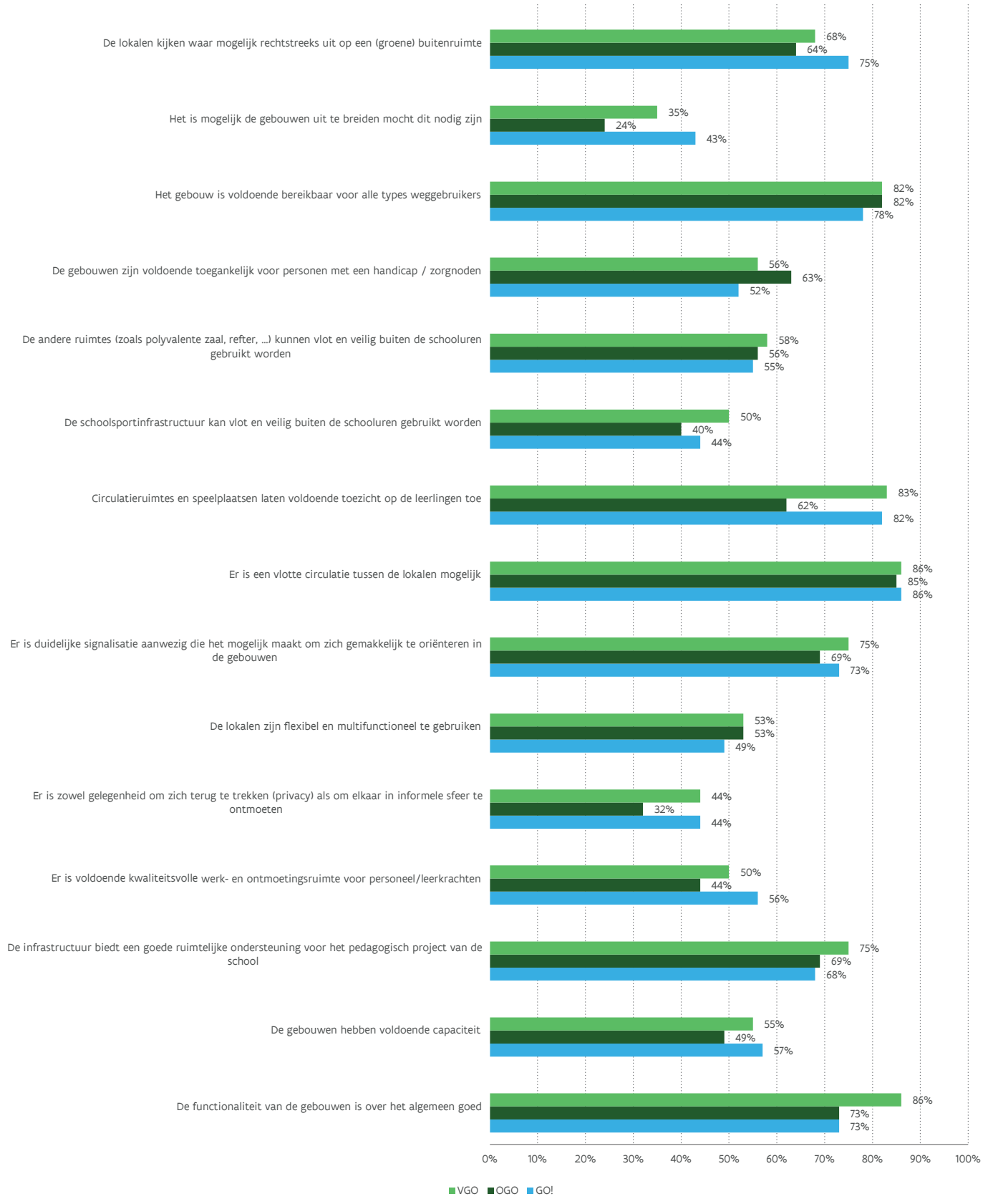

Figuur 50 Proportie vestigingsplaatsen naar evaluatie van bouwkundige staat per criterium naar onderwijsnet , in % (N= 3061)

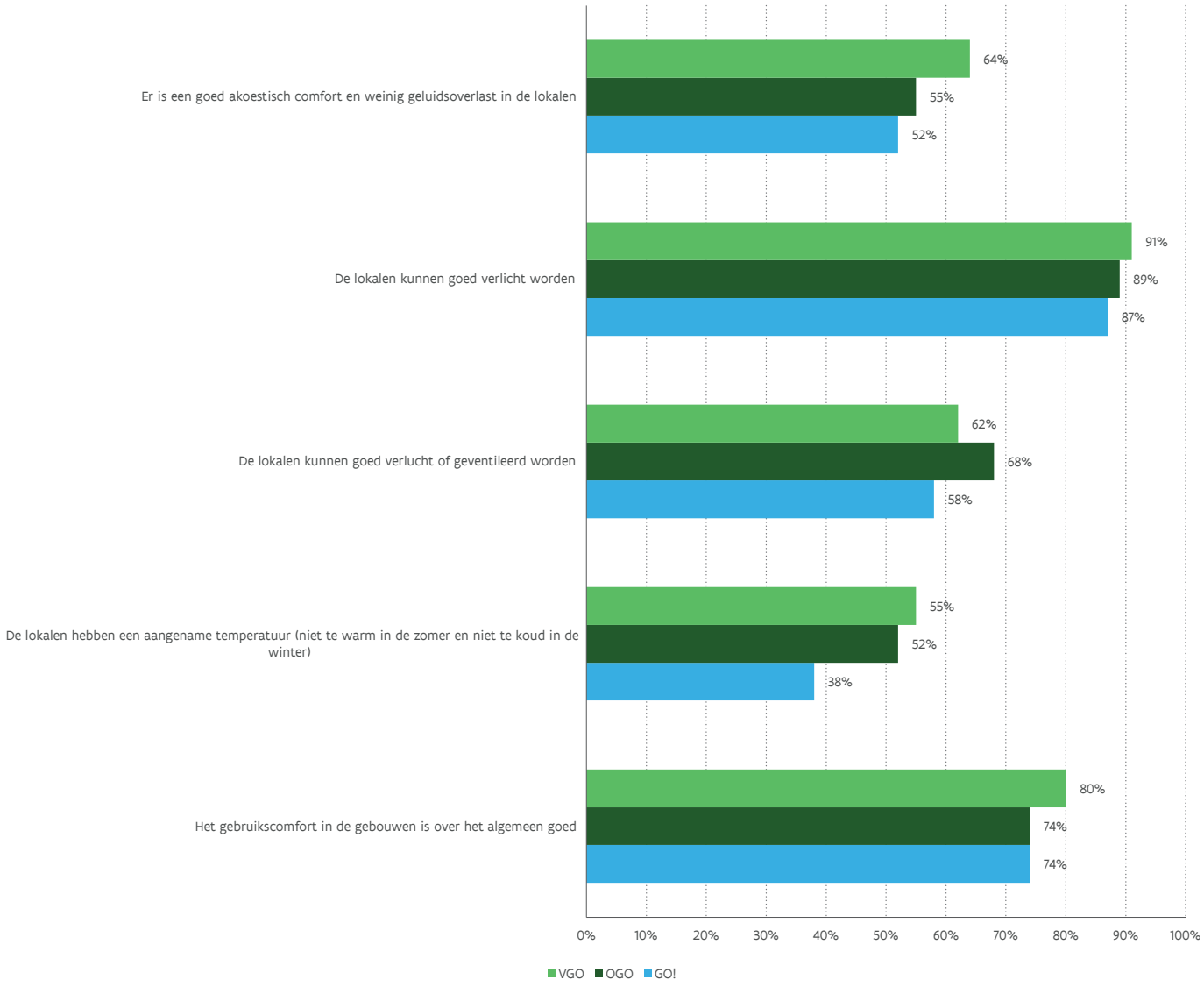
Lutgardisschool Etterbeek © Sepp van Dun

Wanneer we de evaluatie van de functionaliteit van de gebouwen bekijken merken we op dat de vestigingsplaatsen van het VGO significant vaker aangeven dat de functionaliteit van de gebouwen over het algemeen goed is, in vergelijking met de andere onderwijsnetten. In vergelijking met het OGO oordelen significant meer vestigingsplaatsen van het GO! en het VGO dat er gelegenheid is om zich terug te trekken of elkaar in informele sfeer te ontmoeten en dat de circulatieruimtes en speelplaatsen voldoende toezicht op de leerlingen toelaten. Eenzelfde observatie zien we voor de mogelijkheid tot uitbreiden van de gebouwen. Verder merken we op dat er in vergelijking met het OGO significant meer vestigingsplaatsen van het GO! oordelen dat er voldoende kwaliteitsvolle werk- en ontmoetingsruimte is voor medewerkers en dat de lokalen uitkijken op een (groene) buitenruimte. De vestigingsplaatsen van het VGO geven significant vaker aan dat de functionaliteit van de gebouwen over het algemeen goed is, in vergelijking met de andere onderwijsnetten. Er is ook een significant verschil waarneembaar op vlak van voldoende toegankelijk zijn van de gebouwen voor personen met een handicap of zorgnoden. Het OGO stelt dat dit vaker aanwezig is in vergelijking met het GO!. Tot slot blijkt dat significant meer vestigingsplaatsen van het VGO oordelen dat de schoolsportinfrastructuur vlot en veilig buitenschools kan gebruikt worden, in vergelijking met het OGO.

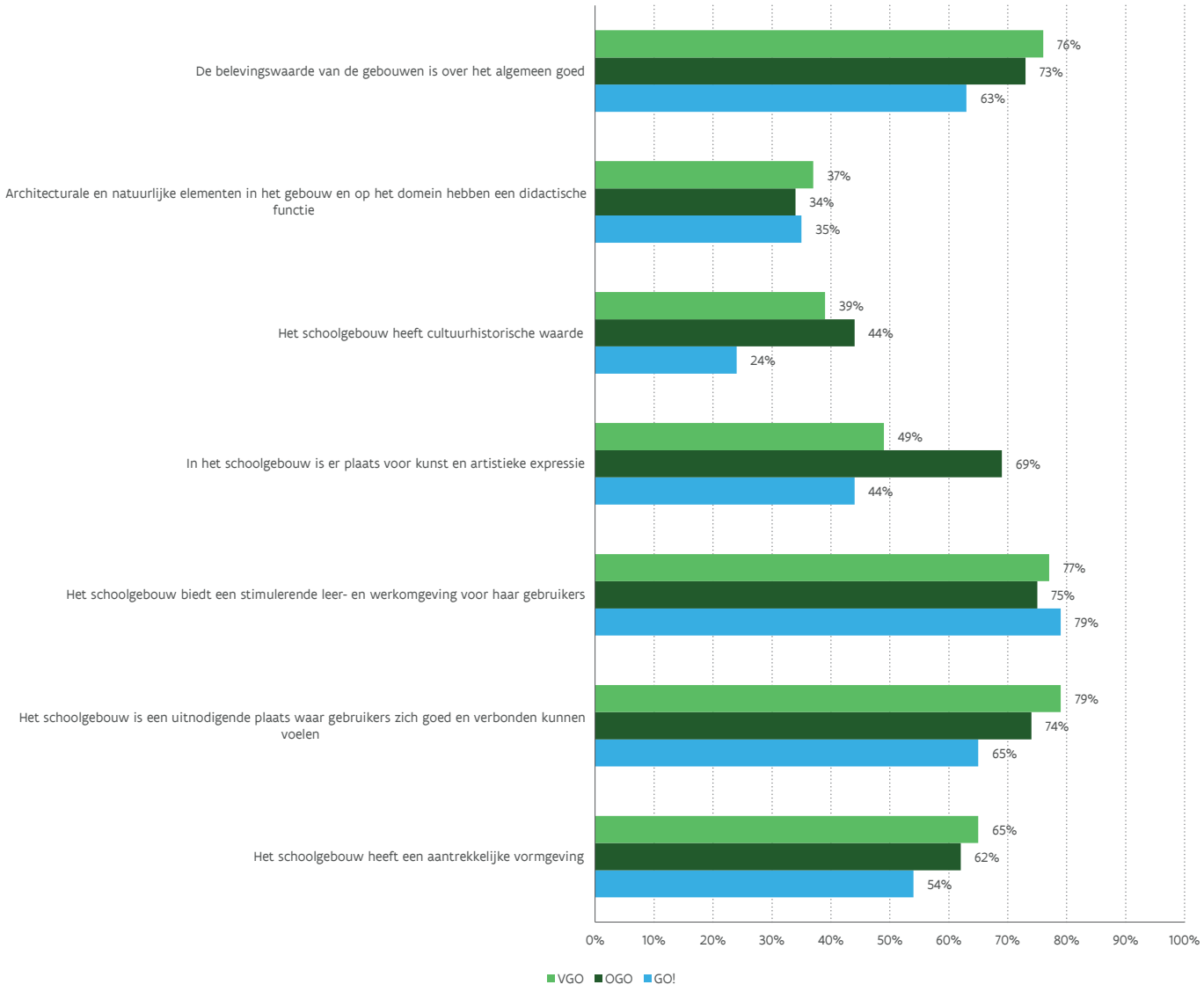
Figuur 51 Proportie vestigingsplaatsen naar evaluatie van functionaliteit per criterium naar onderwijsnet , in % (N= 3061)

Er is geen significant verschil tussen de onderwijsnetten waarneembaar in de algemene beoordeling van het gebruikscomfort. Als we de overige criteria bekijken, merken we wel een verschil op tussen het OGO, VGO en GO! op vlak van de temperatuur in de lokalen. Significant meer vestigingsplaatsen van het OGO en VGO oordelen dat de lokalen een aangename temperatuur hebben (niet te warm in de zomer en niet te koud in de winter), in vergelijking met het GO!. Er is ook een significant verschil tussen het OGO en GO! voor wat betreft het goed kunnen verluchten of ventileren van de lokalen. Dit blijkt meer van toepassing te zijn op de vestigingsplaatsen van het OGO dan het GO!. Tot slot observeren we dat significant meer vestigingsplaatsen van het VGO oordelen dat er een goed akoestisch comfort is en weinig geluidsoverlast in de lokalen, in vergelijking met OGO en GO!.

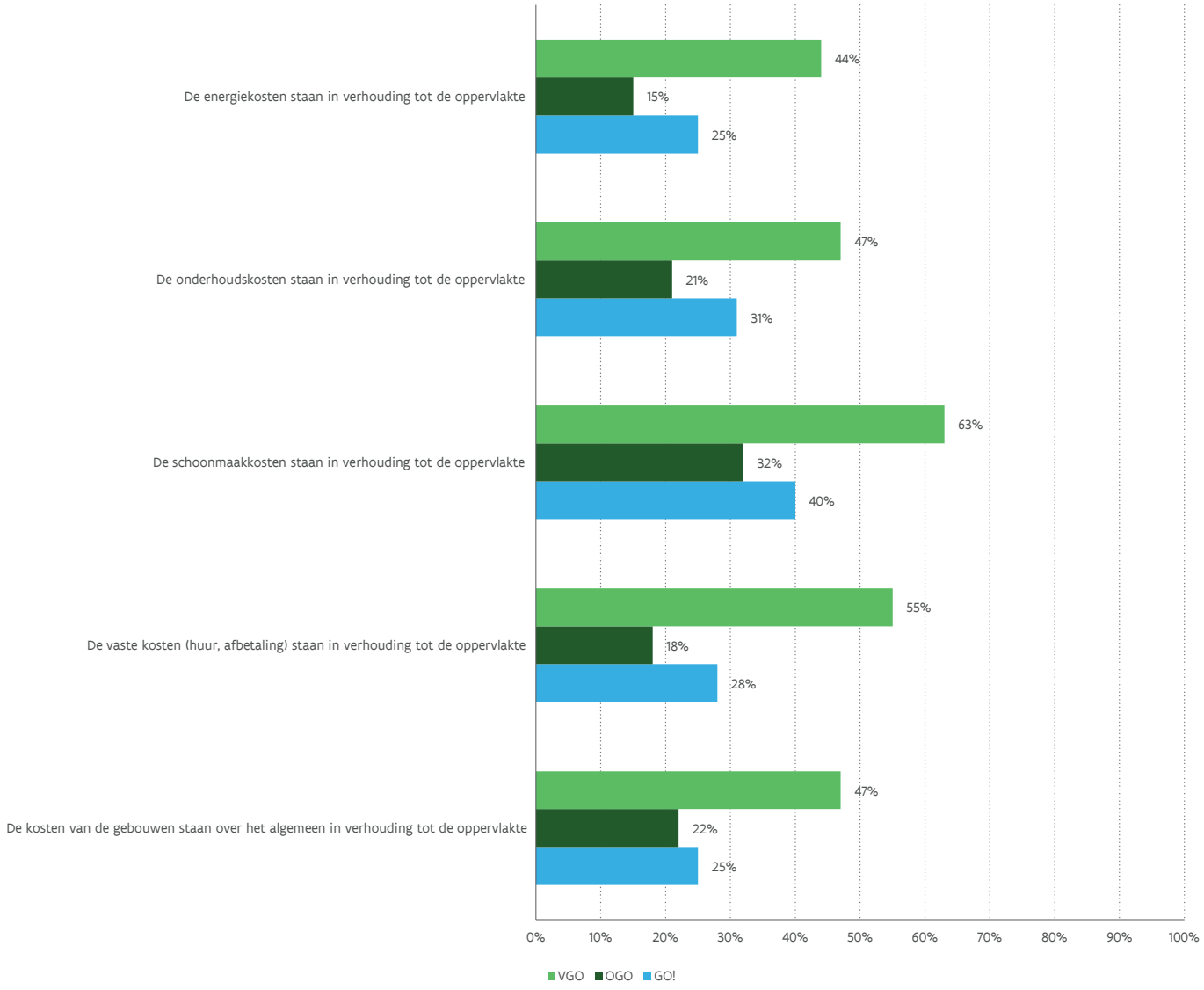
Figuur 52 Proportie vestigingsplaatsen naar evaluatie van gebruikscomfort per criterium naar onderwijsnet , in % (N= 3061)

Op vlak van de beoordeling van de belevingswaarde van de gebouwen voor verschillende criteria is een significant verschil waarneembaar tussen enerzijds de vestigingsplaatsen van het OGO en VGO en anderzijds de vestigingsplaatsen van het GO!. Beduidend meer vestigingsplaatsen in het OGO en VGO oordelen dat de belevingswaarde van de gebouwen over het algemeen goed is. Eenzelfde observatie geldt voor een aantrekkelijke vormgeving van het gebouw en de cultuurhistorische waarde van het gebouw. We zien ook dat significant meer vestigingsplaatsen van het OGO aangeven dat er in het schoolgebouw plaats is voor kunst en artistieke expressie.

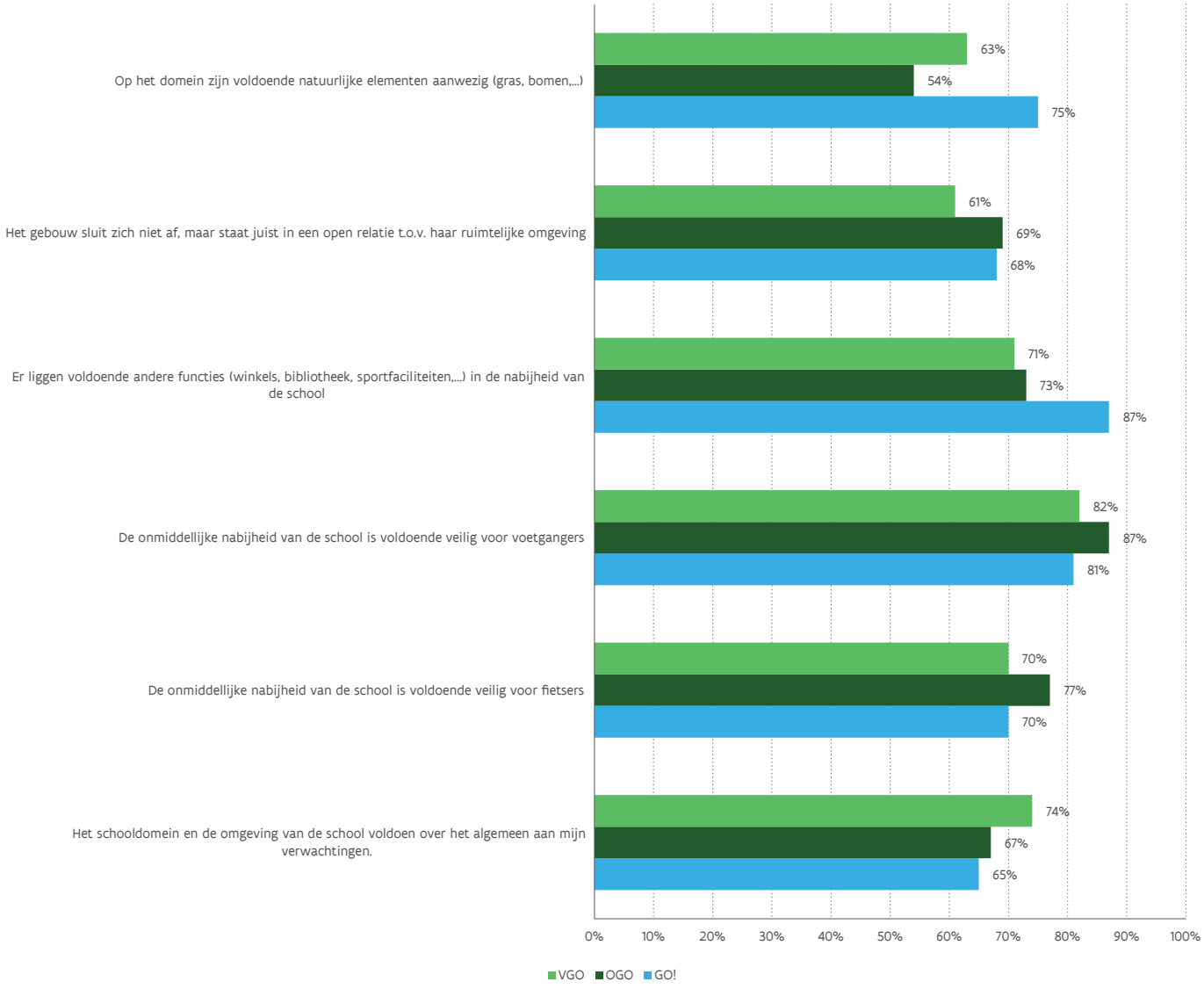
Figuur 53 Proportie vestigingsplaatsen naar evaluatie van belevingswaarde per criterium naar onderwijsnet, in % (N= 3061)

De evaluatie van gebruiks- en onderhoudskosten verschilt sterk tussen de onderwijsnetten. De vestigingsplaatsen van het VGO oordelen voor alle criteria significant vaker dat de kosten in verhouding staan tot de oppervlakte in vergelijking met het GO! en OGO. We zien ook een significant verschil tussen het GO! en OGO waarbij het GO! voor de criteria vaste kosten, onderhoudskosten en energiekosten vaker oordeelt dat deze in verhouding staan tot de oppervlakte, in vergelijking met het OGO.

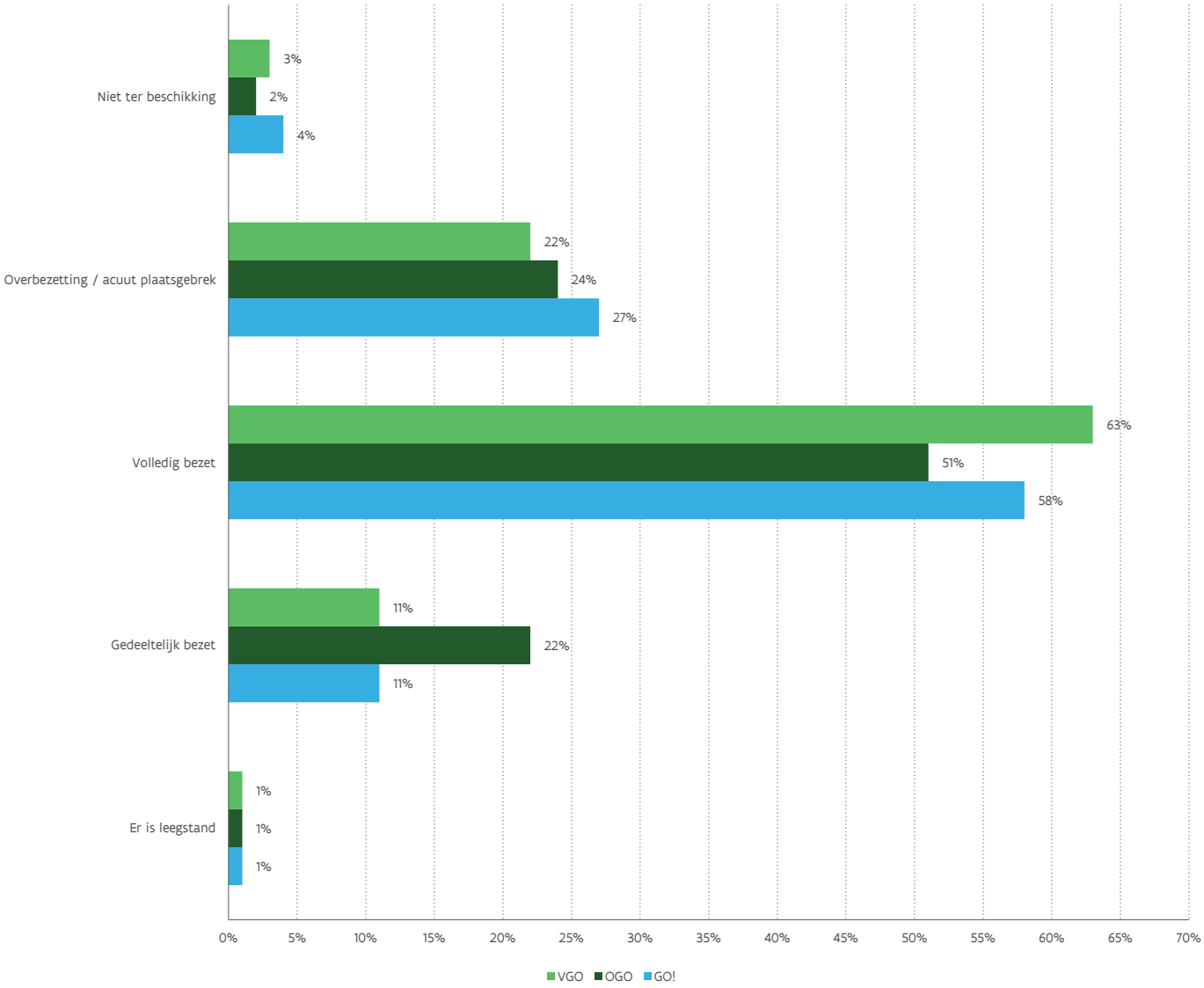
Figuur 54 Proportie vestigingsplaatsen naar evaluatie van gebruiks- en onderhoudskosten per criterium naar onderwijsnet . in % (N= 3061)

Een laatste kwaliteitsdimensie peilt naar de evaluatie van het schooldomein en de omgeving. Significant meer vestigingsplaatsen van het VGO oordelen dat het schooldomein en de omgeving over het algemeen aan de verwachtingen voldoen, in vergelijking met het GO!. We zien ook dat significant meer vestigingsplaatsen van het GO! oordelen dat er voldoende andere functies in de nabijheid van de school liggen en dat er op het domein voldoende natuurlijke elementen aanwezig zijn, in vergelijking met het VGO en OGO. De aanwezigheid van natuurlijke elementen blijkt eveneens op de vestigingsplaatsen van het VGO vaker gerapporteerd te worden in vergelijking met het OGO. Een laatste significant verschil nemen we waar tussen het OGO en VGO bij de open relatie van het gebouw ten opzichte van haar ruimtelijke omgeving. Dit is significant vaker het geval bij het OGO dan bij het VGO.

Figuur 55 Proportie vestigingsplaatsen naar evaluatie van schooldomein en omgeving per criterium naar onderwijsnet , in % (N= 3061)

Op vlak van de bezetting van leslokalen zien we twee significante verschillen. Gedeeltelijke bezetting van de leslokalen is significant vaker aanwezig op vestigingsplaatsen van het OGO in vergelijking met het GO! en VGO. De leslokalen van het VGO zijn significant vaker volledig bezet in vergelijking met het OGO.

Figuur 56 Proportie vestigingsplaatsen naar bezetting van leslokalen en onderwijsnet, in % (N = 3061)

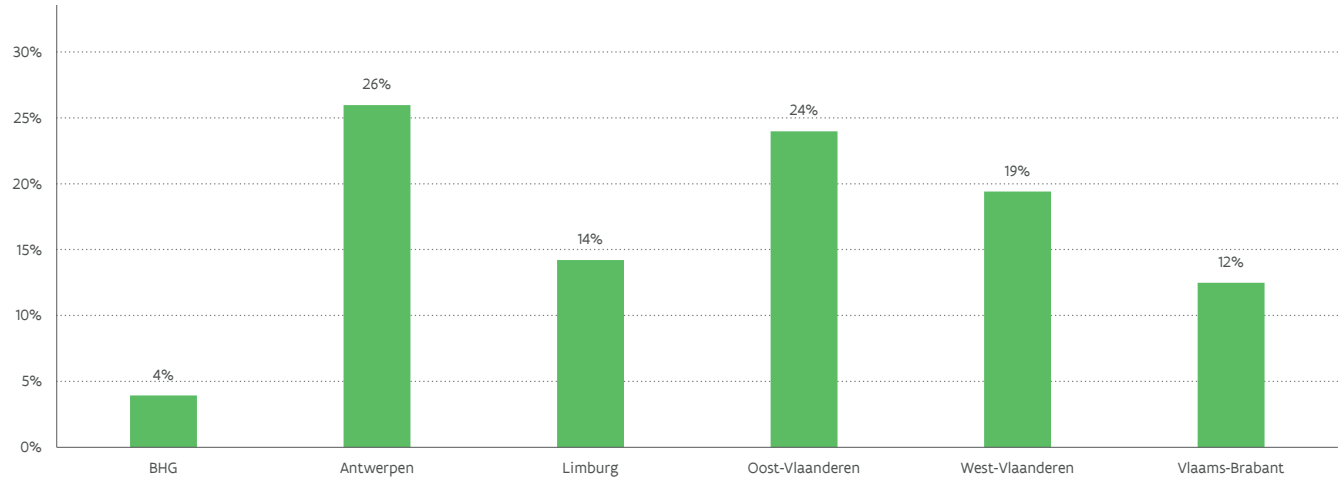

Kosch Campus Ieperstraat Herentals © Sepp van Dun

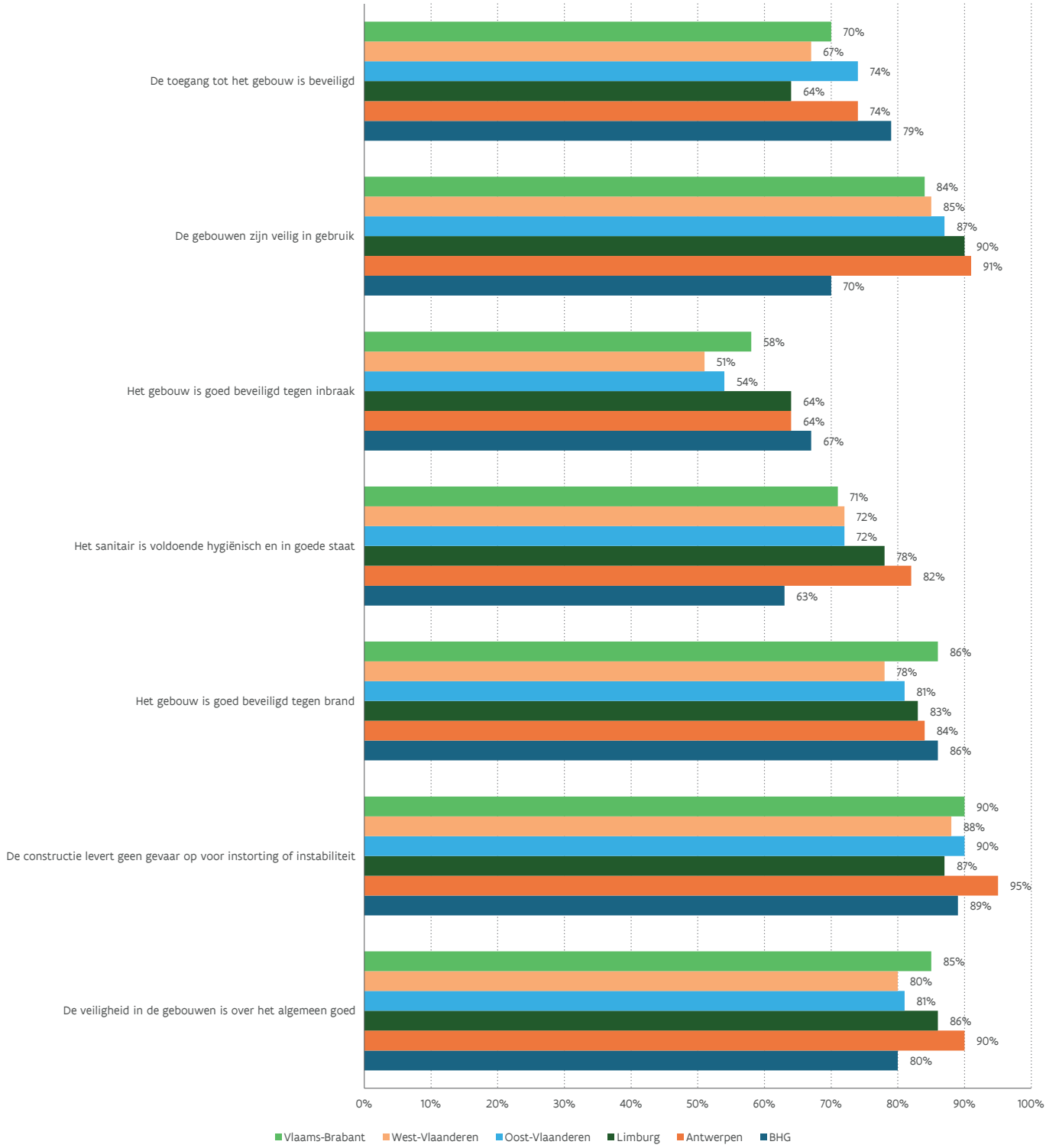
3.4.3 Provincie

Figuur 57 toont de verdeling van de vestigingsplaatsen die hebben deelgenomen aan de schoolgebouwenmonitor volgens provincie. We rapporteren in de tekst enkel de statistisch significante verschillen in de vergelijking tussen de provincies.

Op vlak van de kwaliteitsdimensie 'veiligheid en hygiëne', merken we vooral significante verschillen op tussen de provincie Antwerpen en de overige provincies. De vestigingsplaatsen in Antwerpen geven significant vaker goede beoordelingen over de veiligheid en hygiëne. Bijvoorbeeld, Antwerpen is positiever over de algemene veiligheid in de gebouwen in vergelijking met Oost- en West-Vlaanderen. De vestigingsplaatsen in Antwerpen stellen ook dat het sanitair significant vaker voldoende hygiënisch en in goede staat is in vergelijking met BHG, Vlaams-Brabant en Oost- en West-Vlaanderen. De toegang tot het gebouw is op significant meer vestigingsplaatsen beveiligd in Antwerpen in vergelijking met Limburg. De gebouwen in Antwerpen en Limburg zijn vaker goed beveiligd tegen inbraak in vergelijking met de gebouwen in West-Vlaanderen. Opvallend is dat er een significant verschil is tussen de vestigingsplaatsen in BHG en de andere provincies voor het criterium 'de gebouwen zijn veilig in gebruik'. Significant minder vestigingsplaatsen in BHG oordelen dat de gebouwen veilig zijn in gebruik (leuningen, glaspartijen, anti-slip, ...).

Figuur 57 Proportie vestigingsplaatsen naar provincie, in % (N = 3061)

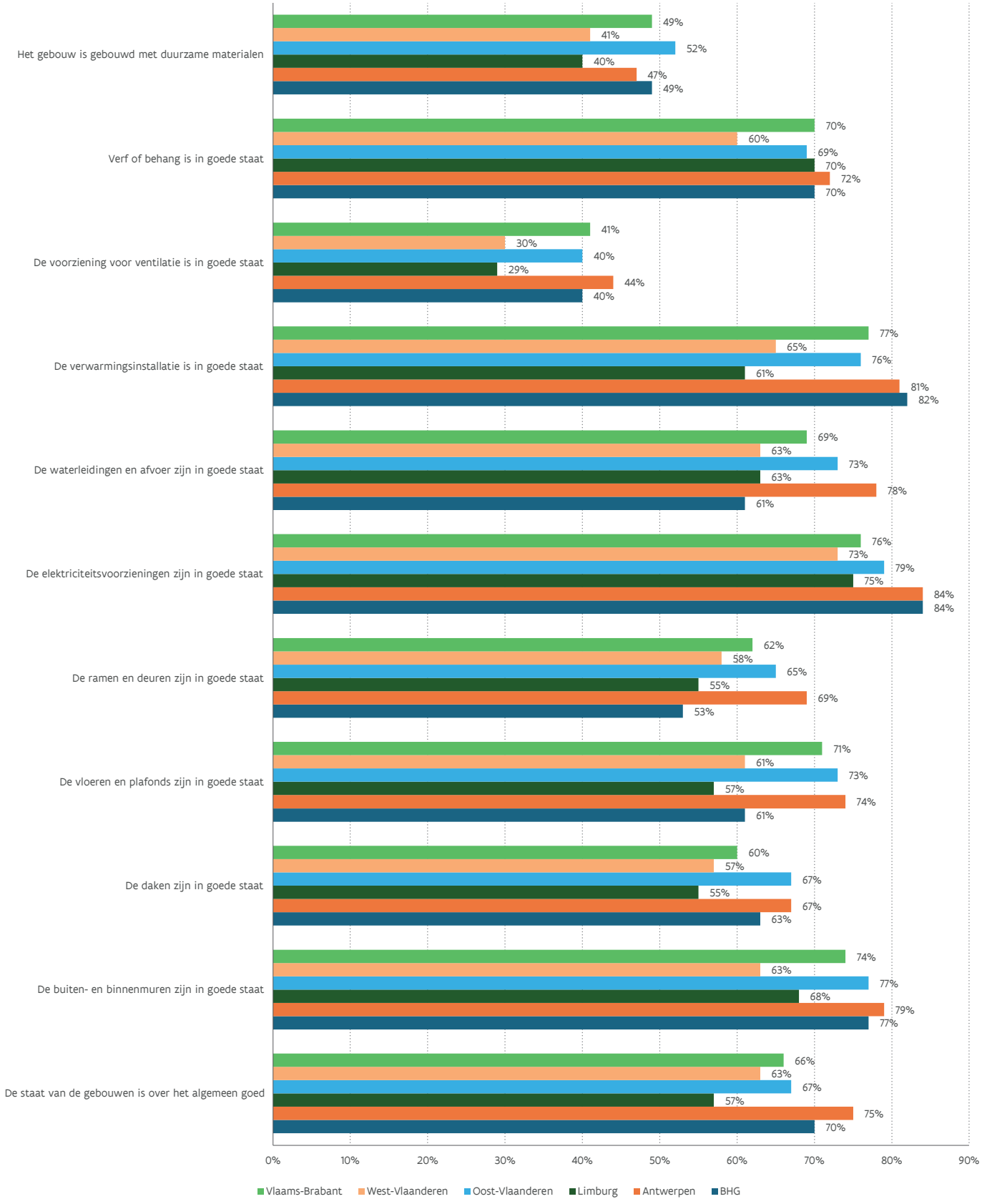

Figuur 58 Proportie vestigingsplaatsen naar evaluatie van veiligheid en hygiëne per criterium naar provincie , in % (N= 3061)

Lutgardisschool Etterbeek © Sepp van Dun

Het kwaliteitscriterium 'bouwkundige staat van de gebouwen' toont vooral significante verschillen tussen enerzijds Antwerpen en anderzijds Limburg en West-Vlaanderen. Voor bijna alle criteria omtrent bouwkundige staat van de gebouwen zien we dat de vestigingsplaatsen in Antwerpen in vergelijking met Limburg en West-Vlaanderen significant vaker oordelen dat er sprake is van een goede staat. Het gaat over de staat van de muren, daken, vloeren en plafonds, ramen en deuren, elektriciteitsvoorzieningen, waterleidingen en afvoer, verwarmingsinstallatie en ventilatievoorzieningen. Vestigingsplaatsen in Oost-Vlaanderen en Vlaams-Brabant geven ook beduidend vaker aan dat de bouwkundige staat van de gebouwen goed is in vergelijking met vestigingsplaatsen in West-Vlaanderen. Dit is het geval voor de staat van de muren, verwarmingsinstallatie en ventilatievoorzieningen. Op vlak van de staat van de verwarmingsinstallatie observeren we een significant verschil tussen enerzijds Limburg, West-Vlaanderen en anderzijds de overige provincies. De vestigingsplaatsen in Limburg en West-Vlaanderen geven minder vaak aan dat de staat van de verwarmingsinstallatie goed is.

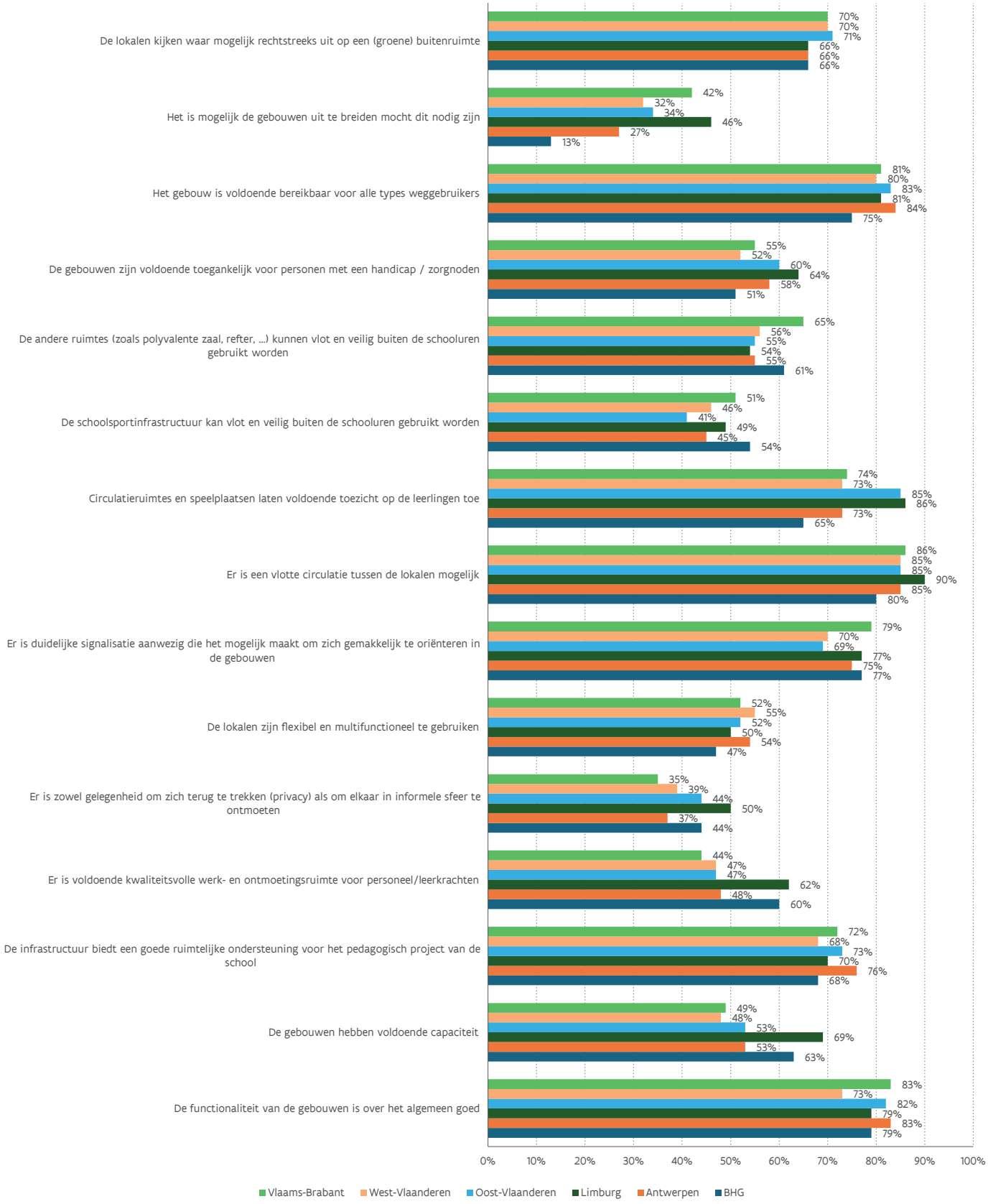

Figuur 59 Proportie vestigingsplaatsen naar evaluatie van bouwkundige staat per criterium naar provincie , in % (N= 3061)

Centrumschool De Knipoog Tollembeek
© Sepp van Dun

De resultaten van de kwaliteitsdimensie 'functionaliteit van de gebouwen' tonen vooral significante verschillen tussen de vestigingsplaatsen in Limburg en de overige provincies. Significant meer vestigingsplaatsen in Limburg oordelen dat er voldoende capaciteit is in de gebouwen in vergelijking met Antwerpen, Vlaams-Brabant, Oost- en West-Vlaanderen. Eenzelfde observatie zien we voor de aanwezigheid van voldoende kwaliteitsvolle werk- en ontmoetingsruimte voor personeel/leerkrachten. Vestigingsplaatsen in Limburg en Oost-Vlaanderen geven aan dat ze vaker over circulatieruimtes en speelplaatsen beschikken die voldoende toezicht op de leerlingen toelaten in vergelijking met de andere provincies. We zien dat de mogelijkheid om de gebouwen uit te breiden mocht dit nodig zijn, vaker door de vestigingsplaatsen in Limburg aangegeven wordt. In BHG is er het minst sprake van mogelijkheid tot uitbreiding van de gebouwen. Tot slot observeren we dat vestigingsplaatsen in Antwerpen en Oost-Vlaanderen vaker oordelen dat de functionaliteit van de gebouwen goed is, in vergelijking met West-Vlaanderen.

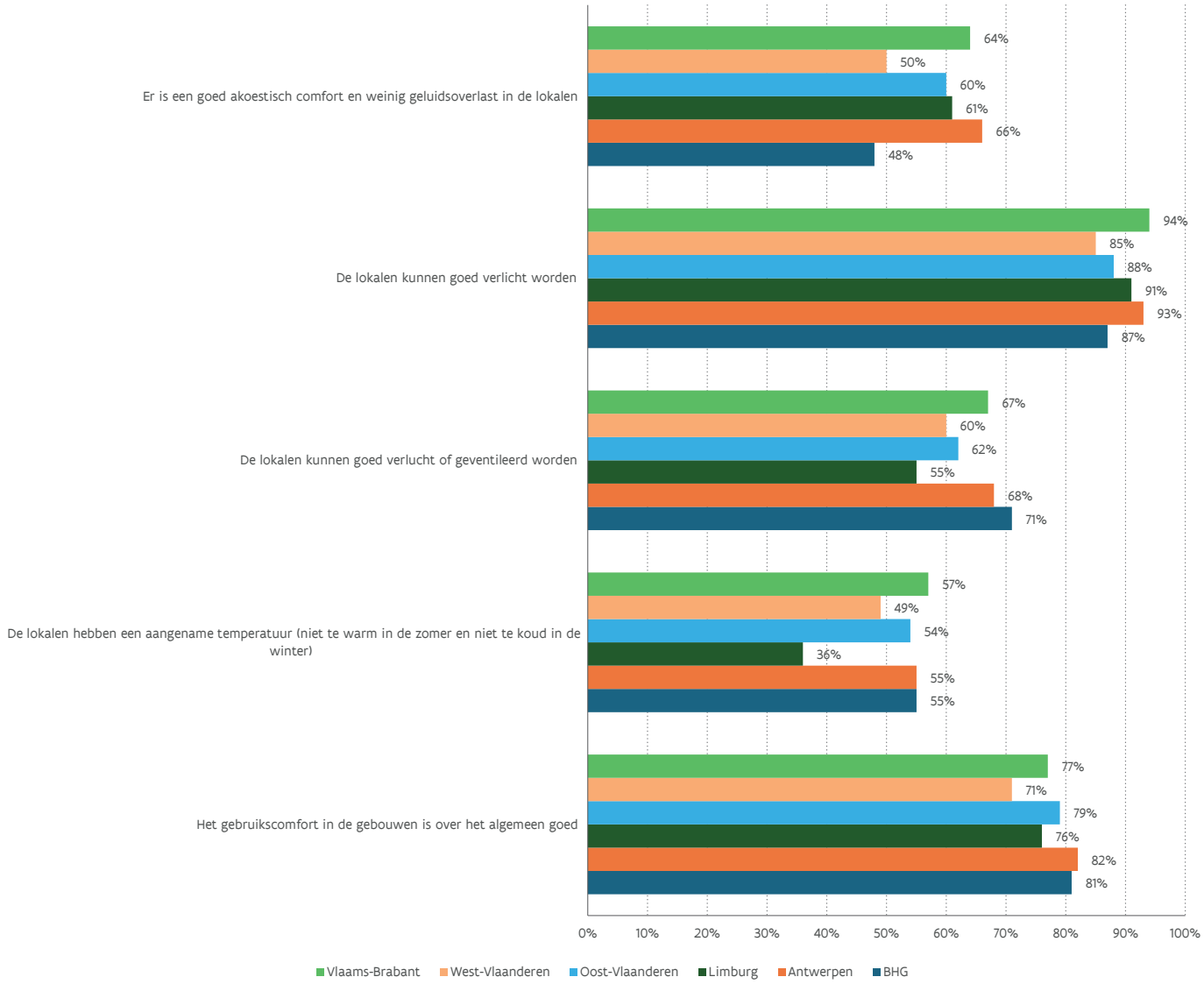

Figuur 60 Proportie vestigingsplaatsen naar evaluatie van functionaliteit per criterium naar provincie, in % (N= 3061)

Kleuter- en Basisschool Het Vliegertje Deurne © BULK architecten / Olaf Koulen

De evaluatie van de kwaliteitsdimensie 'gebruikscomfort' toont een opvallend significant verschil tussen de vestigingsplaatsen in Limburg en de andere provincies op vlak van temperatuur in de lokalen. In Limburg oordelen beduidend minder vestigingsplaatsen dat de lokalen een aangename temperatuur hebben (niet te warm in de zomer en niet te koud in de winter). Verder observeren we een significant verschil tussen de vestigingsplaatsen in Antwerpen en West-Vlaanderen voor verschillende criteria omtrent gebruikscomfort. In Antwerpen geven de vestigingsplaatsen significant vaker aan dat het gebruikscomfort in de gebouwen over het algemeen goed is, in vergelijking met West-Vlaanderen. Eenzelfde patroon zien we voor een goede verlichting van de lokalen en een goed akoestisch comfort en weinig geluidsoverlast. Ook hier geven significant meer vestigingsplaatsen een positieve beoordeling in Vlaams-Brabant in vergelijking met West-Vlaanderen. Tot slot wordt een goed akoestisch comfort significant vaker gerapporteerd in Antwerpen in vergelijking met BHG.

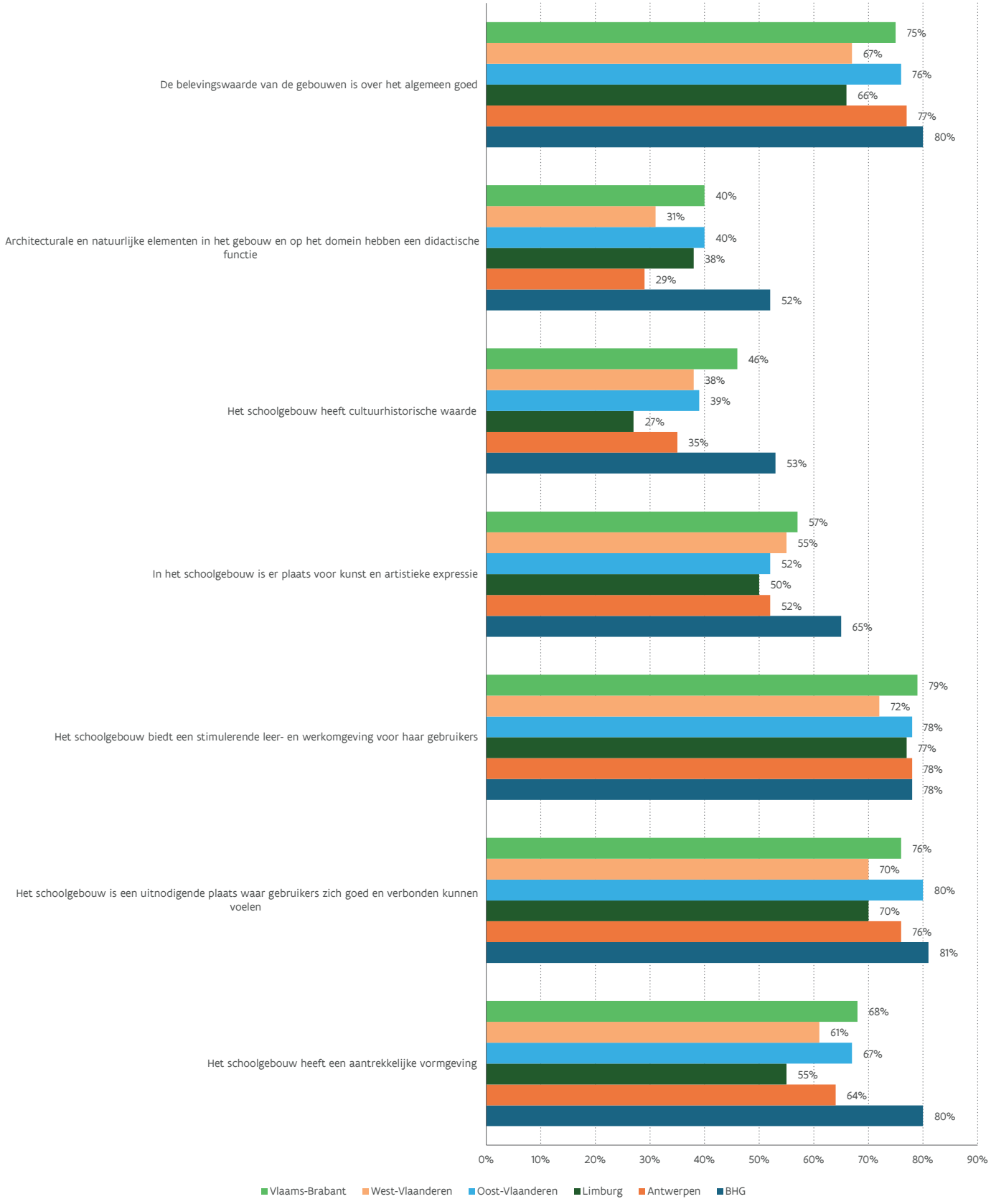

Figuur 61 Proportie vestigingsplaatsen naar evaluatie van gebruikscomfort per criterium naar provincie , in % (N= 3061)

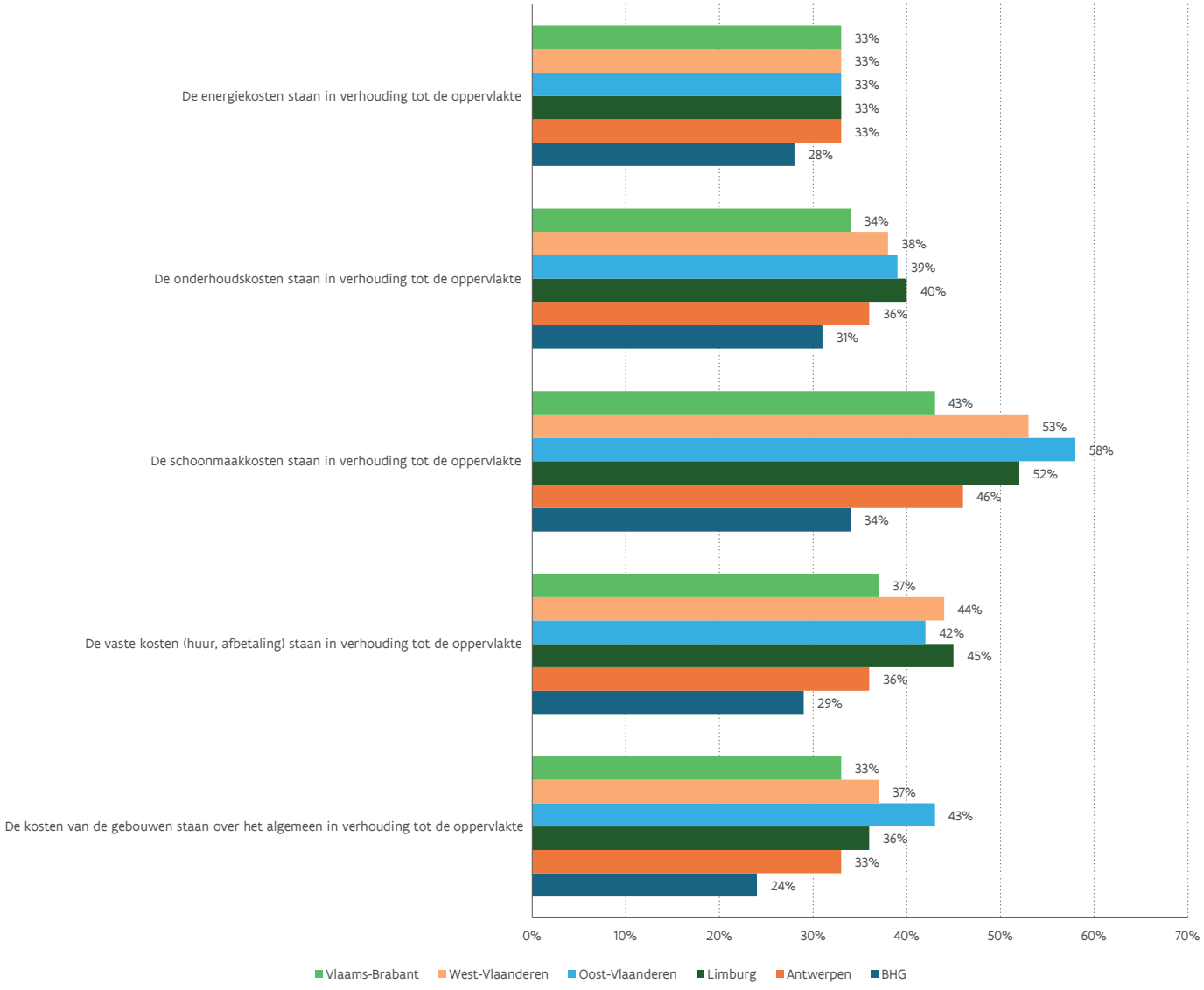
Sint-Paulus Sint-Denijs-Westrem © Sepp van Dun

Op vlak van de kwaliteitsdimensie ‘belevingswaarde van de gebouwen’, observeren we dat de vestigingsplaatsen in BHG, Oost-Vlaanderen en Vlaams-Brabant significant vaker oordelen dat het schoolgebouw een aantrekkelijke vormgeving heeft, in vergelijking met de vestigingsplaatsen in Limburg. Eenzelfde observatie zien we voor wat betreft de cultuurhistorische waarde van het gebouw. Tot slot zien we dat significant meer vestigingsplaatsen in Antwerpen oordelen dat de belevingswaarde van de gebouwen over het algemeen goed is, in vergelijking met Limburg en West-Vlaanderen.

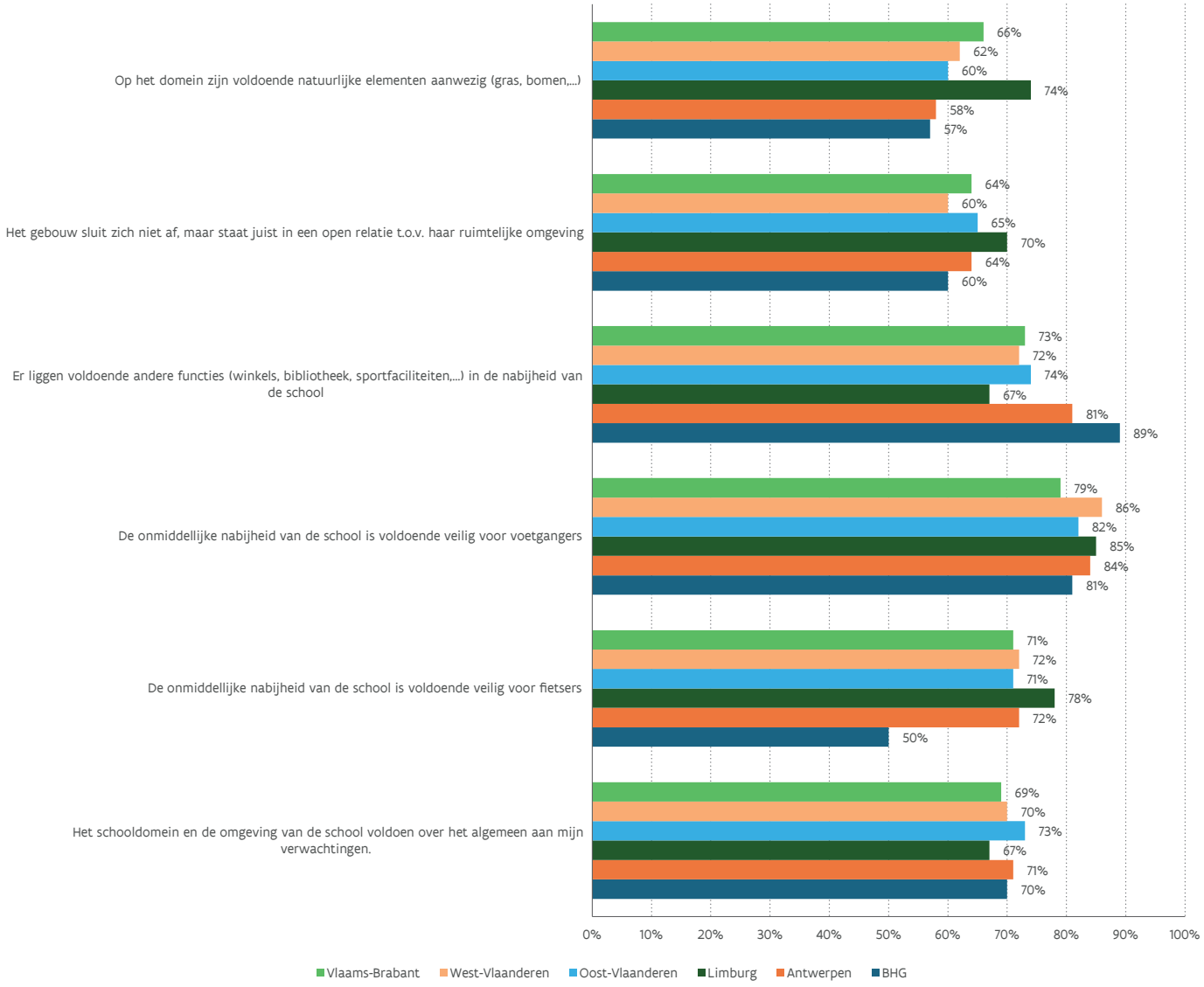
Figuur 62 Proportie vestigingsplaatsen naar evaluatie van belevingswaarde per criterium naar provincie, in % (N= 3061)

We zien weinig significante verschillen tussen de provincies voor de evaluatie van 'gebruiks- en onderhoudskosten'. Vestigingsplaatsen in Oost-Vlaanderen oordelen vaker dat de kosten van de gebouwen over het algemeen en de onderhoudskosten in verhouding staan tot de oppervlakte, in vergelijking met vestigingsplaatsen in Antwerpen en BHG. Ook in West-Vlaanderen stellen vestigingsplaatsen vaker dat de schoonmaakkosten in verhouding staan tot de oppervlakte, in vergelijking met BHG.

Figuur 63 Proportie vestigingsplaatsen naar evaluatie van gebruiks- en onderhoudskosten per criterium naar provincie , in % (N= 3061)

Een laatste kwaliteitsdimensie onderzocht de evaluatie van 'het schooldomein en de omgeving'. We merken op dat vestigingsplaatsen in BHG significant minder vaak oordelen dat de onmiddellijke nabijheid van de school voldoende veilig is voor fietsers in vergelijking met de andere provincies. Vestigingsplaatsen in BHG en Antwerpen geven vaker aan dat er voldoende andere functies in de nabijheid van de school liggen, in vergelijking met Limburg en West-Vlaanderen. Tot slot zien we dat de vestigingsplaatsen in Limburg vaker over voldoende natuurlijke elementen beschikken op het domein (gras, bomen, ...) in vergelijking met de vestigingsplaatsen in Antwerpen, Oost-Vlaanderen en West-Vlaanderen.

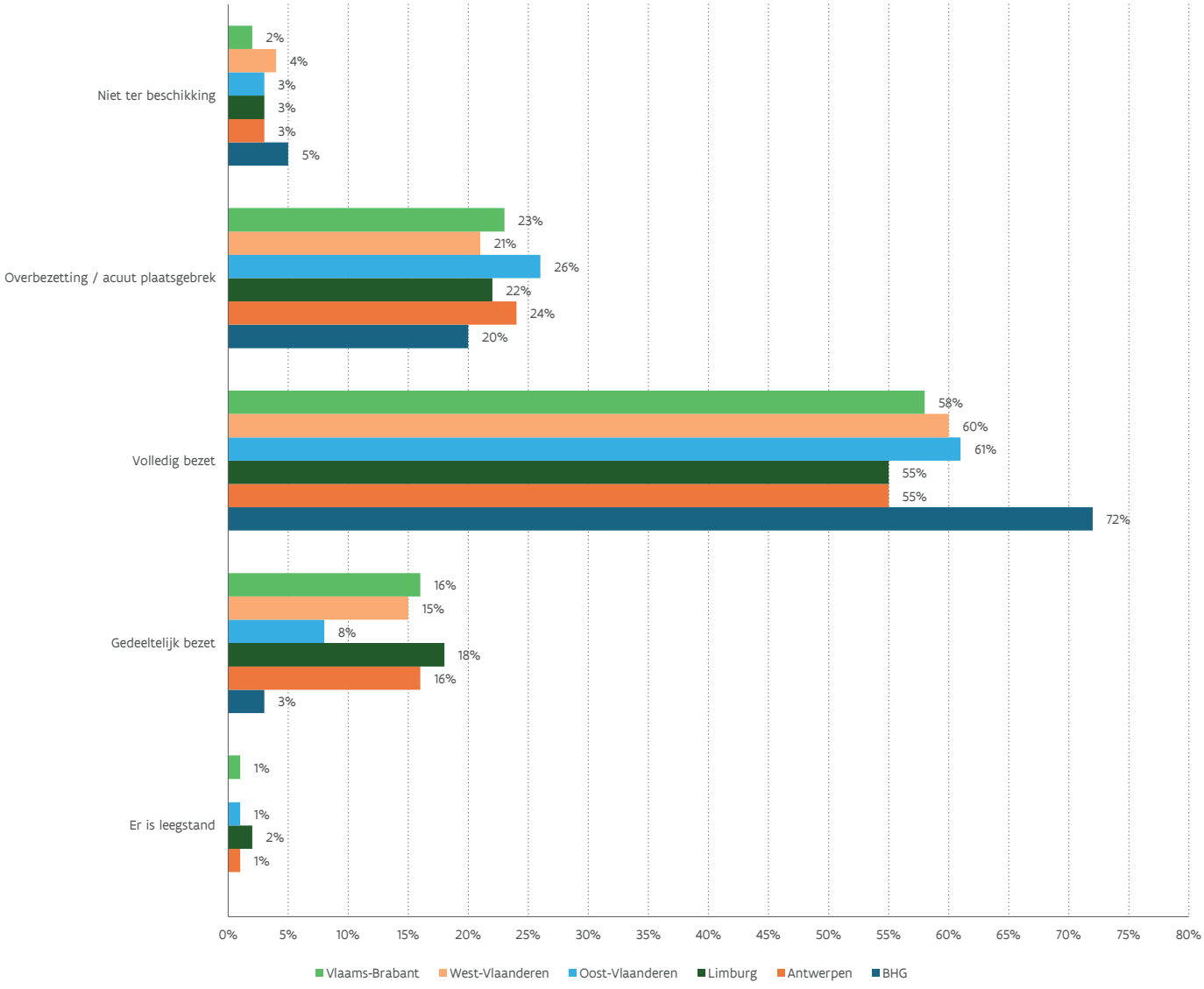

Figuur 64 Proportie vestigingsplaatsen naar evaluatie van schooldomein en omgeving per criterium naar provincie . in % (N= 3061)

Virga Jessecollege Hasselt © AG Real Estate

Als we de bezetting van de leslokalen bekijken volgens provincie, merken we enkel een significant verschil op voor wat betreft gedeeltelijke bezetting. Er is significant minder sprake van gedeeltelijke bezetting van leslokalen in de provincies BHG en Oost-Vlaanderen, in vergelijking met de andere provincies.

Figuur 65 Proportie vestigingsplaatsen naar bezetting van leslokalen en provincie, in % (N = 3061)

Kunstschool - KASOG vzw Genk © Sepp van Dun

Provinciale School voor Buitengewoon Lager Onderwijs De Zeppelin Assenede © Sepp van Dun

4

BESLUIT

Gemeentelijke Basisschool De pluim Knokke-Heist
© Sepp van Dun

BESLUIT

De Vlaamse Regering heeft afgelopen vijf jaar verder fors geïnvesteerd in de vernieuwing van het schoolgebouwenpark. De resultaten tonen een **verjonging van de gebouwen** en we observeren dat een substantieel aandeel van de gebouwen voor onderwijs in de voorbije jaren **grote verbouwingen of renovaties** hebben ondergaan.

We observeren ten opzichte van de vorige schoolgebouwenmonitor in 2018-2019 een kleine verbetering in bezettingsgraad van de **leslokalen**, al is er nog steeds sprake van overbezetting in ongeveer een vierde van de leslokalen. Wanneer we de buitenruimte onder de loep nemen zien we dat vestigingsplaatsen vandaag nog steeds vooral over **verharde speelplaatsen** beschikken. De aanleg van **groene speelplaatsen** en onverharde zones krijgt steeds meer aandacht. Een groeiend aantal scholen zet hier op in, waarbij men beroep kan doen op subsidiemogelijkheden vanuit zowel het beleidsdomein Onderwijs en Vorming als Omgeving. De helft van de vestigingsplaatsen heeft vandaag nog geen groene speelplaats.

De **algemene kwaliteit** van de schoolgebouwen op vlak van veiligheid en hygiëne, bouwtechnische staat, functionaliteit, gebruikscomfort, belevingswaarde, kosten en schooldomein is verbeterd tussen de periode 2018-2019 en 2024. De resultaten tonen wel verschillende **aandachtspunten** die verdere opvolging en verbetering vragen: veiligheid, ventilatie, maatregelen voor integrale toegankelijkheid, temperatuur in de lokalen, multifunctioneel gebruik en vlotte openstelling van de school(sport)infrastructuur, akoestisch comfort en een fietsveilige nabije omgeving.

Een groeiend aantal vestigingsplaatsen stelt de gebouwen open voor **buitenschools gebruik.** Dit is een belangrijke evolutie gezien de talrijke opportuniteiten van onderwijsinfrastructuur om ook buiten de schooluren ingezet te worden én de grote vraag naar ruimte voor lokale verenigingen, sportclubs, buurtinitiatieven, … Een belangrijk aspect dat vlot buitenschools gebruik faciliteert is de mate waarin de onderwijsinfrastructuur op een veilige manier kan opengesteld worden.

In deze schoolgebouwenmonitor werd er ook gepeild naar de aanwezigheid van concrete **toegankelijkheidsmaatregelen** in de gebouwen en op de site in functie van integrale toegankelijkheid. De resultaten tonen dat toegankelijkheidsmaatregelen slechts in beperkte mate aanwezig zijn op de vestigingsplaatsen, een gelijkaardig patroon ten opzichte van de vorige editie van de schoolgebouwenmonitor.

De vierde editie van de schoolgebouwenmonitor toont een sterke positieve evolutie op vlak van **het beheer van de gebouwen**. Zo beschikt de grote meerderheid van de vestigingsplaatsen vandaag over een verantwoordelijke voor beheer en onderhoud en een verantwoordelijke voor de opvolging van infrastructuurwerken. Het gebouwbeheer van de vestigingsplaatsen gebeurt vaker op een gecentraliseerde wijze. Dit betekent dat eenzelfde actor meerdere vestigingsplaatsen door beheert. Ook hier merken we een sterke stijging op ten opzichte van de vorige editie in 2018-2019. Deze trend ligt in lijn met de fusiebewegingen en schaalvergrotingen die het recente onderwijslandschap kenmerken.

De beleidsinspanningen voor investeringen in de **afbouw van stookolie, energie-efficiëntie en hernieuwbare energie** lijken een positieve impact te hebben. Het gebruik van stookolie als energiebron is verder afgenomen. Het aantal vestigingsplaatsen dat zelf energie opwekt is verdubbeld ten opzichte van vorige meting in 2018-2019. Dit gebeurt hoofdzakelijk via zonnepanelen. Er is ook een stijging in het gebruik van warmtepompen.

De voorbije jaren wordt er bijzondere aandacht besteed aan de **asbestproblematiek.** Scholen kunnen beroep doen op specifieke financiële ondersteuning om asbest te laten verwijderen. Er blijkt vandaag nog steeds in ruim meer dan de helft van de vestigingsplaatsen asbest aanwezig te zijn in de gebouwen. Een groter aandeel vestigingsplaatsen heeft concrete plannen om de asbest te verwijderen, in vergelijking met de meting in 2018-2019.

Ook **loden leidingen** blijken nog steeds in een derde van de gebouwen op de vestigingsplaatsen aanwezig te zijn. In slechts een op de vier vestigingsplaatsen met loden leidingen zijn er concrete plannen om de loden leidingen te vervangen.

De inspanningen inzake onderwijsinfrastructuur hebben geleid tot een vernieuwing en verjonging van het gebouwenpark, maar ook extra capaciteit, meer multifunctionele inzetbaarheid en een algemene verbetering op vlak van de verschillende kwaliteitsdimensies. Overeenkomstig het door de Vlaamse Regering vooropgestelde groeipad is het noodzakelijk om sterk te blijven investeren in onderwijsinfrastructuur en ook specifiek in te zetten op de aandachtspunten die uit deze editie van de schoolgebouwenmonitor naar voor komen.

Gemeentelijke Basisschool Het Kiezeltje Kapelle-op-den-Bos © Sepp van Dun

Freinetschool 't Groen Drieske Gentbrugge © Sepp Van Eyck

5

REFERENTIES

Lutgardisschool Etterbeek © Sepp van Dun

REFERENTIES

AGION (2009). De Schoolgebouwenmonitor 2008 'Indicatoren voor de kwaliteit van de schoolgebouwen in Vlaanderen'. Brussel: AGION. Raadpleegbaar via https://www.agion.be/de-schoolgebouwenmonitor-2008

AGION (2014). De Schoolgebouwenmonitor 2013 'Indicatoren voor de kwaliteit van de schoolgebouwen in Vlaanderen'. Brussel: AGION. Raadpleegbaar via https://www.agion.be/de-schoolgebouwenmonitor-2013

AGION (2020). Schoolgebouwenmonitor 2018-2019 'Indicatoren voor de kwaliteit van de schoolgebouwen in Vlaanderen' Brussel: AGION. Raadpleegbaar via https://www.agion.be/de-schoolgebouwenmonitor-2018-2019

Vlaamse Regering (2024). Regeerakkoord van de Vlaamse Regering 2024-2029. Raadpleegbaar via https://www.vlaanderen.be/publicaties/vlaams-regeerakkoord-2024-2029-samen-werken-aan-een-warm-en-welvarend-vlaanderen

Vlaamse Regering (2024). Beleidsnota Onderwijs 2024-2029. Raadpleegbaar via https://www.vlaanderen.be/publicaties/beleidsnota-2024-2029-onderwijs-en-vorming

Gemeentelijke Basisschool Het Kiezeltje Kapelle-op-den-Bos © Sepp van Dun

Basisschool De Ark Oekene © Vandenbroele - Griet Janssens

6

BIJLAGEN

6.1 Vragenlijst

6.1.1 De kwaliteit van het gebouw

In dit deel gaan we het hebben over de kwaliteit van de schoolgebouwen. Klik op volgende om de vragen over dit thema in te vullen.

[PROG: MULTIPLE RESPONSE]
Q1a Tot welk soort onderwijs behoort de vestigingsplaats?

1: Gewoon basisonderwijs
2: Gewoon secundair onderwijs
3: Buitengewoon basisonderwijs
4: Buitengewoon secundair onderwijs
5: Internaat
6: Deeltijds secundair onderwijs
7: Deeltijds kunstonderwijs
8: Volwassenenonderwijs
9: Centrum voor leerlingenbegeleiding
10: Leersteuncentrum

[PROG: ASK IF Q1A = CODE 2 OR 4 OR 6]
[PROG: MULTIPLE RESPONSE]
Q1a1 Welke onderwijsvormen biedt uw school aan?

1: Eerste leerjaar A – Eerste leerjaar B
2: Tweede leerjaar A – Tweede leerjaar B
3: ASO
4: TSO
5: BSO
6: KSO
98: Andere onderwijsvorm

Q1b Beschikt u op de vestigingsplaats over een eigen gebouw waarvan u de hoofdgebruiker bent of maakt u uitsluitend gebruik van lokalen van een andere instelling?

Wat wordt er bedoeld met eigen gebouw: elk volledig losstaand gebouw of duidelijk apart te onderscheiden vleugel van een gebouw op een vestigingsplaats, waarvan de inrichtende macht eigenaar is, zakelijk recht (erfpacht, opstal) of persoonlijk recht (huur) heeft.

1: Eigen gebouw ter beschikking als hoofdgebruiker
2: Gebruik van lokalen die behoren tot een andere instelling of organisatie

[PROG: ONLY ASK IF Q1B = CODE 2]
[PROG: MULTIPLE RESPONSE]
Q1b1 U maakt gebruik van lokalen die behoren tot een andere instelling. Om welke instelling(en) gaat het?

1: Andere onderwijsinstelling
2: Culturele instelling
3: Welzijnsinstelling
4: Sportvoorziening
5: Bedrijf
6: Diocesane instelling / congregatie
7: Gebouw van de (lokale) overheid
8: Andere, namelijk:

Q1ca Geef hieronder per type binnenruimte aan hoe u de bezetting van de ruimte beoordeelt.

Als lokalen een dubbele bestemming hebben, bijvoorbeeld een refter die ook dienst doet als sportzaal, hou dan enkel rekening met de oorspronkelijke bestemming (bijvoorbeeld refter).

1: Leslokalen
2: Lokalen voor onderwijsondersteuning (zorgleerkracht, werken met kleinere groepjes, bijlessen, vergaderlokaal, paramedische lokalen, ,...)
3: Lokalen voor gespecialiseerde vakken of activiteiten (labo's, plastische opvoeding, praktijklokalen, muziek, ateliers, ICT-lokaal, expressie)
4: Bibliotheek, mediatheek en/of open leercentrum
5: Groepsruimtes (bijvoorbeeld polyvalente zaal, projectiezaal, auditorium, studiezaal)
6: Sanitair
7: Bergruimte
8: Sportzaal
9: Zwembad
10: Administratielokalen en/of kantoren
11: Eetgelegenheid (refter, restaurant, cafetaria, keukens)
12: Leef- en ontspanningsruimtes
13: Slaap- en rustruimtes

[PROG: RESPONSE SCALE IN COLUMNS (FROM LEFT TO RIGHT). SELECT ONE RESPONSE PER STATEMENT]
1: Er is leegstand
2: Gedeeltelijk bezet
3: Volledig bezet
4: Overbezetting en/of acuut plaatsgebrek
5: Ik heb deze ruimte niet ter beschikking

Q1cb Geef hieronder per type buitenruimte aan hoe u de bezetting van de ruimte beoordeelt.

Als een ruimte een dubbele bestemming heeft, hou dan enkel rekening met de oorspronkelijke bestemming.

1: Sportvelden
2: Verharde speelplaats
3: Groene speelplaats
4: Onverharde zone

[PROG: RESPONSE SCALE IN COLUMNS (FROM LEFT TO RIGHT). SELECT ONE RESPONSE PER STATEMENT]
1: Er is leegstand
2: Gedeeltelijk bezet
3: Volledig bezet
4: Overbezetting en/of acuut plaatsgebrek
5: Ik heb deze ruimte niet ter beschikking

Q1d6 Zijn er in de loop van de voorbije 5 jaar voor de vestigingsplaats gebouwen aangekocht, gehuurd of gebouwd?

Je kan meerdere opties aanduiden.

1: Er zijn de voorbije 5 jaar gebouwen aangekocht
2: Er zijn de voorbije 5 jaar gebouwen gehuurd
3: Er zijn de voorbije 5 jaar nieuwe gebouwen gebouwd
99: Geen van bovenstaande
100: Ik weet het niet

Q1d Welke gebouwen worden er op uw vestigingsplaats voor onderwijs gebruikt (bijvoorbeeld 'blok A' of 'sportzaal')?

Een gebouw is elk volledig losstaand gebouw of duidelijk apart te onderscheiden vleugel van een gebouw op een vestigingsplaats. (1) Indien er gebruik wordt gemaakt van verschillende 'paviljoenen' of containerklassen beschouwt u deze als één gebouw, (2) Met een afzonderlijke 'opslagruimte' of een 'fietsenstalling' houdt u geen rekening als apart gebouw.

IntroQ1d We gaan u nu een aantal vragen stellen met betrekking tot de gebouwen die u in de vorige vraag hebt opgegeven. Deze vragen zullen meermaals gesteld worden, afhankelijk van het aantal gebouwen op de vestigingsplaats.

Q1d1 Deze vraag heeft betrekking tot het gebouw.

Is het gebouw een DBFM-gebouw?
Een DBFM-gebouw is een gebouw dat gerealiseerd is via alternatieve financiering. In een DBFM-project worden het ontwerp, de bouw, de financiering en het onderhoud van de schoolinfrastructuur in één overeenkomst aanbesteed en toevertrouwd aan een private partij of een samenwerkingsverband van private partijen. Er zijn reeds drie DBFM-programma's gelanceerd: Scholen van Morgen, het projectspecifiek DBFM-programma en Scholen van Vlaanderen.

1: Ja
2: Nee
99: Weet ik niet

Q1d2 Deze vraag heeft betrekking op het gebouw [PROG: INSERT ANSWER Q1D].
Ontvangt u voor dit gebouw huursubsidies?

1: Ja
2: Nee
99: Weet ik niet

Q1d3 Deze vraag heeft betrekking op het gebouw [PROG: INSERT ANSWER Q1D].
In welke periode werd gebouw gebouwd?

1: Vóór 1969
2: 1970-1989
3: 1990-2007
4: 2008-2013
5: 2014-2019
6: 2020 en later
99: Weet ik niet

Q1d4 Deze vraag heeft betrekking op het gebouw [PROG: INSERT ANSWER Q1D].
In welke periode heeft de laatste grote verbouwing of renovatie van dit gebouw plaatsgevonden?

1: Vóór 1969
2: 1970-1989
3: 1990-2007
4: 2008-2013
5: 2014-2019
6: 2020 en later
99: Er hebben nog geen verbouwingen of renovaties plaatsgevonden
100: Weet ik niet

[PROG: ONLY ASK IF Q1D4 = CODE 1, 2, 3, 4, 5 OR 6]
[PROG: MULTIPLE RESPONSE]
Q1d5 Deze vraag heeft betrekking op het gebouw [PROG: INSERT ANSWER Q1D].
Welke verbouwings- of renovatiewerken hebben er reeds plaatsgevonden?

1: Vervangen van ramen
2: Vernieuwen van sanitair
3: Vernieuwen van een stookinstallatie
4: Buitenaanleg
5: Aanpassing van klassen
6: Installatie van ventilatietechnieken
7: Isoleren van gevels en daken
8: Aanpassingen voor brandveiligheid
9: Verbetering van akoestiek
98: Andere, namelijk

Q1e1 Deze vraag heeft betrekking op het gebouw [PROG: INSERT ANSWER Q1D].
Wat is het gebouwtype van dit gebouw?

1: Permanent gebouw
2: Modulaire unit (containerklas) of systeembouw
99: Weet ik niet

Q1e2 Deze vraag heeft betrekking op het gebouw [PROG: INSERT ANSWER Q1D].
Welke eigendomsverhouding heeft de inrichtende macht tegenover het gebouw?

1: Eigenaar
2: Zakelijk recht (erfpachthouder, opstal)
3: Persoonlijk recht (huur)
99: Weet ik niet

INTROBLOKH. In de volgende vragen vindt u een aantal mogelijke kwaliteitscriteria waaraan uw schoolgebouw in meer of mindere mate kan voldoen. Deze kwaliteitscriteria zijn ingedeeld volgens 7 grote thema's: 1: de veiligheid en hygiëne in de gebouwen, 2: de staat van de gebouwen, 3: de functionaliteit van de gebouwen, 4: het gebruikscomfort in de gebouwen, 5: de belevingswaarde van de gebouwen, 6: de kosten van de gebouwen en 7: de kwaliteit van de schoolomgeving.
Het is de bedoeling dat u per kwaliteitscriterium aangeeft in hoeverre de infrastructuur op uw vestigingsplaats volgens u nu voldoet aan dit kwaliteitscriterium.
Klik op volgende om naar de vragen te gaan.

Q1h1 Thema 1: De veiligheid en hygiëne in de gebouwen
Kan u per kwaliteitscriterium aangeven in welke mate de infrastructuur op uw vestigingsplaats volgens u nu voldoet aan dit kwaliteitscriterium?

1: De veiligheid in de gebouwen is over het algemeen goed
2: De constructie levert geen gevaar op voor instorting of instabiliteit
3: Het gebouw is goed beveiligd tegen brand
4: Het sanitair is voldoende hygiënisch en in goede staat
5: Het gebouw is goed beveiligd tegen inbraak
6: De gebouwen zijn veilig in gebruik (leuningen, glaspartijen, anti-slip,...)
7: De toegang tot het gebouw is beveiligd

[PROG: SELECT ONE RESPONSE PER STATEMENT]
4: Helemaal akkoord
3: Eerder akkoord
2: Eerder niet akkoord
1: Helemaal niet akkoord

Q1h2 Thema 2: De bouwkundige staat van de gebouwen
Kan u per kwaliteitscriterium aangeven in welke mate de infrastructuur op uw vestigingsplaats volgens u nu voldoet aan dit kwaliteitscriterium?

1: De staat van de gebouwen is over het algemeen goed
2: De buiten- en binnenmuren zijn in goede staat
3: De daken zijn in goede staat
4: De vloeren en plafonds zijn in goede staat
5: De ramen en deuren zijn in goede staat
6: De elektriciteitsvoorzieningen zijn in goede staat
7: De waterleidingen en afvoer zijn in goede staat
8: De verwarmingsinstallatie is in goede staat
9: De voorziening voor ventilatie is in goede staat
10: Verf of behang is in goede staat
11: Het gebouw is gebouwd met duurzame materialen

[PROG: SELECT ONE RESPONSE PER STATEMENT]
4: Helemaal akkoord
3: Eerder akkoord
2: Eerder niet akkoord
1: Helemaal niet akkoord

Q1h3 Thema 3: De functionaliteit van de gebouwen
Kan u per kwaliteitscriterium aangeven in welke mate de infrastructuur op uw vestigingsplaats volgens u nu voldoet aan dit kwaliteitscriterium?

1: De functionaliteit van de gebouwen is over het algemeen goed
2: De gebouwen hebben voldoende capaciteit
3: De infrastructuur biedt een goede ruimtelijke ondersteuning voor het pedagogisch project van de school
4: Er is voldoende kwaliteitsvolle werk- en ontmoetingsruimte voor personeel/leerkrachten
5: Er is zowel gelegenheid om zich terug te trekken (privacy) als om elkaar in informele sfeer te ontmoeten
6: De lokalen zijn flexibel en multifunctioneel te gebruiken
7: Er is duidelijke signalisatie aanwezig die het mogelijk maakt om zich gemakkelijk te oriënteren in de gebouwen
8: Er is een vlotte circulatie tussen de lokalen mogelijk
9: Circulatieruimtes en speelplaatsen laten voldoende toezicht op de leerlingen toe
10: De schoolsportinfrastructuur kan vlot en veilig buiten de schooluren gebruikt worden
11: De andere ruimtes (zoals polyvalente zaal, refter, ...) kunnen vlot en veilig buiten de schooluren gebruikt worden
12: De gebouwen zijn voldoende toegankelijk voor personen met een handicap / zorgnoden
13: Het gebouw is voldoende bereikbaar voor alle types weggebruikers
14: Het is mogelijk de gebouwen uit te breiden mocht dit nodig zijn
15: De lokalen kijken waar mogelijk rechtstreeks uit op een (groene) buitenruimte

[PROG: SELECT ONE RESPONSE PER STATEMENT]
4: Helemaal akkoord
3: Eerder akkoord
2: Eerder niet akkoord
1: Helemaal niet akkoord

Q1h4 Thema 4: Het gebruikscomfort in de gebouwen
Kan u per kwaliteitscriterium aangeven in welke mate de infrastructuur op uw vestigingsplaats volgens u nu voldoet aan dit kwaliteitscriterium?

1: Het gebruikscomfort in de gebouwen is over het algemeen goed
2: De lokalen hebben een aangename temperatuur (niet te warm in de zomer en niet te koud in de winter)
3: De lokalen kunnen goed verlucht of geventileerd worden
4: De lokalen kunnen goed verlicht worden
5: Er is een goed akoestisch comfort en weinig geluidsoverlast in de lokalen

[PROG: SELECT ONE RESPONSE PER STATEMENT]
4: Helemaal akkoord
3: Eerder akkoord
2: Eerder niet akkoord
1: Helemaal niet akkoord

Q1h5 Thema 5: De belevingswaarde van de gebouwen
Kan u per kwaliteitscriterium aangeven in welke mate de infrastructuur op uw vestigingsplaats volgens u nu voldoet aan dit kwaliteitscriterium?

1: Het schoolgebouw heeft een aantrekkelijke vormgeving
2: Het schoolgebouw is een uitnodigende plaats waar gebruikers zich goed en verbonden kunnen voelen
3: Het schoolgebouw biedt een stimulerende leer- en werkomgeving voor haar gebruikers
4: In het schoolgebouw is er plaats voor kunst en artistieke expressie
5: Het schoolgebouw heeft cultuurhistorische waarde
6: Architecturale en natuurlijke elementen in het gebouw en op het domein hebben een didactische functie
7: De belevingswaarde van de gebouwen is over het algemeen goed

[PROG: SELECT ONE RESPONSE PER STATEMENT]
4: Helemaal akkoord
3: Eerder akkoord
2: Eerder niet akkoord
1: Helemaal niet akkoord

Q1h6 Thema 6: De gebruiks- en onderhoudskosten van de gebouwen
Kan u per kwaliteitscriterium aangeven in welke mate de infrastructuur op uw vestigingsplaats volgens u nu voldoet aan dit kwaliteitscriterium?

1: De kosten van de gebouwen staan over het algemeen in verhouding tot de oppervlakte
2: De vaste kosten (huur, afbetaling) staan in verhouding tot de oppervlakte
3: De schoonmaakkosten staan in verhouding tot de oppervlakte
4: De onderhoudskosten staan in verhouding tot de oppervlakte
5: De energiekosten staan in verhouding tot de oppervlakte

[PROG: SELECT ONE RESPONSE PER STATEMENT]
4: Helemaal akkoord
3: Eerder akkoord
2: Eerder niet akkoord
1: Helemaal niet akkoord
99: Weet ik niet

Q1h7 Thema 7: Het schooldomein en de omgeving van de school
Kan u per kwaliteitscriterium aangeven in welke mate de infrastructuur op uw vestigingsplaats volgens u nu voldoet aan dit kwaliteitscriterium?

1: Het schooldomein en de omgeving van de school voldoen over het algemeen aan mijn verwachtingen.
2: De onmiddellijke nabijheid van de school is voldoende veilig voor fietsers
3: De onmiddellijke nabijheid van de school is voldoende veilig voor voetgangers
4: Er liggen voldoende andere functies (winkels, bibliotheek, sportfaciliteiten,...) in de nabijheid van de school
5: Het gebouw sluit zich niet af, maar staat juist in een open relatie t.o.v. haar ruimtelijke omgeving
6: Op het domein zijn voldoende natuurlijke elementen aanwezig (gras, bomen,...)

[PROG: SELECT ONE RESPONSE PER STATEMENT]
4: Helemaal akkoord
3: Eerder akkoord
2: Eerder niet akkoord
1: Helemaal niet akkoord

6.1.2 Het gebruik van het gebouw

QINTRO2 In dit deel gaan we het hebben over het gebruik van de schoolgebouwen. Klik op volgende om de vragen over dit thema in te vullen.

Q2a Wordt het schoolgebouw ook buiten de normale schooluren of tijdens weekends of vakanties gebruikt?

1: Ja
2: Nee
99: Weet ik niet

[PROG: ONLY ASK IF Q2A = CODE 1]
Q2a1 Wordt het schoolgebouw occasioneel of regelmatig buiten de normale schooluren gebruikt?

1: Occasioneel
2: Regelmatig

[PROG: ONLY ASK IF Q2A1 = CODE 2]
Q2a1.1 Hoeveel uur wordt het schoolgebouw gemiddeld per week buiten de normale schooluren gebruikt?
1: 1 tot 6 uur per week
2: 7 tot 12 uur per week
3: 13 tot 18 uur per week
4: 19 tot 24 uur per week
5: meer dan 24 uur per week
99 Weet ik niet

[PROG: ONLY ASK IF Q2A = CODE 1]
[PROG: MULTIPLE RESPONSE]
Q2a2 Welk soort infrastructuur wordt buiten de normale schooluren gebruikt?
U kan meerdere antwoorden aanduiden.

1: Leslokalen
2: Specifieke lokalen zoals praktijklokaal, muzieklokaal, ICT lokaal, ...
3: Polyvalente zaal, auditorium
4: Sportzaal
5: Zwembad
6: Sportveld
7: Speelplaats
8: Schoolrestaurant/keuken
9: Eetzaal/refter
98: Andere

[PROG: ONLY ASK IF Q2A = CODE 1]
[PROG: MULTIPLE RESPONSE]
Q2a3 Wie gebruikt de infrastructuur buiten de normale schooluren?
U kan meerdere antwoorden aanduiden.

1: De instelling zelf
2: Andere onderwijsinstellingen (bijv. DKO, CBE, CLB,...)
3: Opleidingsverstrekker (Syntra, VDAB, ...)
4: Welzijnsinstellingen (bijv. Kind en Gezin, kinderdagverblijf, ...)
5: Socio-culture instellingen (bijv. jeugdbewegingen, ...)
6: Verenigingen (buurtvereniging, bejaardenclub, sportclub)
98: Andere

[PROG: ONLY ASK IF Q2A = CODE 1]
[PROG: MULTIPLE RESPONSE]
Q2a4 Om welke soort activiteiten gaat het dan?
U kan meerdere antwoorden aanduiden.

1: Onderwijs, opleiding, cursussen
2: Studie
3: Voor- en naschoolse opvang
4: Vergaderingen
5: Feesten en bijeenkomsten
6: Sport/spel/beweging
7: Cultuurbeleving (muziek, toneel)
98: Andere

Q2b Is het schoolgebouw op de een of andere manier geïntegreerd binnen een gebouwencomplex of site waar één of meerdere andere onderwijsinstellingen zijn gehuisvest (van hetzelfde of een ander onderwijsnet)?

1: Ja
2: Nee
99: Weet ik niet

[PROG: ONLY ASK IF Q2B = CODE 1]
Q2b1 Wordt er soms inhoudelijk samengewerkt met deze onderwijsinstellingen?

1: Ja
2: Nee
99: Weet ik niet

[PROG: ONLY ASK IF Q2B1 = CODE 1]
Q2b2 Zijn er ruimtes die gemeenschappelijk worden gebruikt met de andere onderwijsinstellingen?

1: Ja
2: Nee
99: Weet ik niet

Q2c Maakt het schoolgebouw deel uit van een gebouwencomplex of site waar ook andere, niet-onderwijsfuncties zijn gehuisvest (bijvoorbeeld een kinderdagverblijf, woonzorgcentrum, cultureel centrum, woningen, ...)?
1: Ja
2: Nee
99: Weet ik niet

[PROG: ONLY ASK IF Q2C = CODE1]
[PROG: MULTIPLE RESPONSE]
Q2c1 Om welke niet-onderwijsfuncties gaat het dan?
U kan meerdere antwoorden aanduiden.

1: Kinderdagverblijf
2: Zorginstelling voor mensen met een beperking
3: Woonzorgcentrum
4: Buitenschoolse opvang
5: Gemeentelijke of provinciale sportvoorziening
6: Private sportvoorziening
7: Socio-culturele instelling (cultureel centrum, buurthuis, ...)
8: Opleidingsverstrekker (Syntra, VDAB, ...)
9: Woningen
10: Bedrijf, kantoor, overheidsdienst
11: Klooster of ander religieus gebouw
98: Andere

[PROG: ONLY ASK IF Q2C = CODE1]
Q2c2 Wordt er soms inhoudelijk samengewerkt met deze instellingen of functies?
1: Ja
2: Nee
99: Weet ik niet

[PROG: ONLY ASK IF Q2C2 = CODE1]
Q2c3 Zijn er ruimtes die gemeenschappelijk worden gebruikt met de niet-onderwijsinstellingen of -functies?
1: Ja
2: Nee
99: Weet ik niet

Q2d Maakt de school tijdens de schooluren ook gebruik van externe infrastructuur?
1: Ja
2: Nee
99: Weet ik niet

[PROG: ONLY ASK IF Q2D = CODE 1]
Q2d1 Wordt de externe infrastructuur occasioneel of regelmatig tijdens de schooluren gebruikt?
1: Occasioneel
2: Regelmatig

[PROG: ONLY ASK IF Q2D1 = CODE 2]
Q2d1.1 Hoeveel uur wordt de externe infrastructuur gemiddeld per week tijdens de normale schooluren gebruikt?

1: 1 tot 6 uur per week
2: 7 tot 12 uur per week
3: 13 tot 18 uur per week
4: 19 tot 24 uur per week
5: meer dan 24 uur per week
99: Weet ik niet

[PROG: ONLY ASK IF Q2D = CODE 1]
[PROG: MULTIPLE RESPONSE]
Q2d2 Om welke soort externe infrastructuur gaat het dan?
U kan meerdere antwoorden aanduiden.

1: Leslokalen
2: Lokalen voor gespecialiseerde vakken of activiteiten (praktijklokalen, muziek, ateliers, ICT, ...)
3: Groepsruimtes (bijvoorbeeld polyvalente zaal, auditorium)
4: Sportzaal
5: Zwembad
6: Sportveld
7: Speelplaats
8: Eetgelegenheid
98: Andere

[PROG: ONLY ASK IF Q2D = CODE 1]
[PROG: MULTIPLE RESPONSE]
Q2d3 Van wie is deze externe infrastructuur?
U kan meerdere antwoorden aanduiden.
1: Andere onderwijsinstellingen
2: Opleidingsverstrekker (Syntra, VDAB, ...)
3: Gemeente of provincie
4: Privé
5: Bedrijven
98: Andere

6.1.3 Het beheer van het gebouw

QINTRO3 In dit deel gaan we het hebben over het beheer van de gebouwen op de vestigingsplaats. Klik op volgende om de vragen over dit thema in te vullen.

Q4a Is er een verantwoordelijke aangesteld die zich specifiek richt op (1) het beheer en onderhoud van de gebouwen en/of (2) de opvolging van infrastructuurwerken (bijv. een technisch directeur, onderhoudsman of gebouwenbeheerder)?

1: Verantwoordelijke voor onderhoud en beheer
2: Verantwoordelijke voor de opvolging van infrastructuurwerken

1: Ja
2: Nee
3: Weet ik niet

Q4b Gebeurt het beheer van het gebouw per vestigingsplaats of overkoepelend?

1: Beheer per vestigingsplaats
2: Overkoepelend beheer (over meerdere vestigingsplaatsen)
99 Ik weet het niet

[PROG: MULTIPLE RESPONSE]
Q4c Welke van de volgende beheersplannen zijn aanwezig voor de gebouwen op de vestigingsplaats?
U kan meerdere beheersplannen aanduiden.

1: Een masterplan voor de schoolinfrastructuur
2: Een gezondheidsbeleid
3: Een globaal preventieplan
4: Een gebouwenbeheersplan voor onderhoudswerken, periodiek nazicht van installaties, slijtage, poetsen, ...
98: Andere
99: Weet ik niet
100: Er zijn geen beheersplannen aanwezig voor de gebouwen op de vestigingsplaats.

[PROG: MULTIPLE RESPONSE]

Q4e Welke energiebronnen worden gebruikt voor verwarming op de vestigingsplaats?
U kan meerdere antwoorden aanduiden.

1: Gas
2: Stookolie
3: Elektriciteit
98: Andere, namelijk
99: Weet ik niet

Q4f Wekt de vestigingsplaats ook zelf energie op (vb. via zonnepanelen, zonneboiler, windturbine, warmtepomp, ...)?

1: Ja
2: Nee
99: Weet ik niet

[PROG: ONLY ASK IF Q4F = CODE 1]
[PROG: MULTIPLE RESPONSE]
Q4f1 Welke van volgende energieopwekkende technieken zijn aanwezig?
U kan meerdere antwoorden aanduiden.

1: Zonnepanelen
2: Zonneboiler
3: Stadsverwarming en koeling
4: Warmtepomp
5: Installatie voor biomassa
98: Andere, namelijk
99: Weet ik niet

[PROG: MULTIPLE RESPONSE]
Q4h Welke toegankelijkheidsmaatregelen zijn aanwezig in uw schoolgebouw en op de site in functie van integrale toegankelijkheid?

1: Er zijn aangepaste parkeerplaatsen voor leerlingen of personeel met een beperking dicht bij de ingang
2: Het toegangspad vanaf de publieke weg naar de schoolingang is vlot beloopbaar en veilig voor iedereen (het is drempelloos, obstakelvrij en is makkelijk berijdbaar met een rolstoel of kinderwagen)
3: De toegang tot de schoolgebouwen is drempelloos
4: Hellingspaden voor kleine niveauverschillen zijn gemakkelijk beloopbaar (niet steil)
5: Hellingspaden voor grote niveauverschillen zijn vlot beloopbaar en voorzien van voldoende rustpunten
6: Er is een lift voor het overbruggen van grote niveauverschillen
7: De les- en leraarslokalen zijn toegankelijk voor personen met een beperking.
8: Elk sanitair blok beschikt over aangepaste toiletten voor leerlingen met een beperking
9: Er zijn aangepaste toiletten voor personeel met een beperking
10: Er is aangepast kleutersanitair
99: Geen van bovenstaande

Q4j3 Werd een asbestinventaris opgemaakt over de aanwezigheid van asbest op de vestigingsplaats?
1: Ja
2: Nee
99: Weet ik niet

[PROG: SINGLE RESPONSE]

Q4j1 Is er asbest aanwezig in de gebouwen op de vestigingsplaats?

1: Ja
2: Nee
99: Weet ik niet

[PROG: ONLY ASK IF Q4J1 = CODE 1]

Q4j2 Zijn er concrete plannen om asbest te verwijderen?

1: Ja
2: Nee
99: Weet ik niet

Q4k1: Zijn er loden (water)leidingen aanwezig in de gebouwen op de vestigingsplaats?

1: Ja
2: Nee
99: Weet ik niet

[PROG: ONLY ASK IF Q4K1 = CODE 1]

Zijn er concrete plannen om de leidingen te vervangen?

1: Ja
2: Nee
99: Weet ik niet